

Gjennomføring av helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden

Rapport for året 2022-2023

Kolofon

Tittel: Gjennomføring av helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden. Rapport fra året 2022-2023

Sammendrag – summary:

Årets rapportering viser at det gjøres en betydelig innsats på mange av innsatsområdene i planen. Selve gjennomføringen av tiltakene går imidlertid for sent i hht. regjeringens ambisjon. Det er også slik at flere av tiltakene ikke vil være gjennomført i løpet av planens tidsramme, særlig innen avløpsområdet. Av den grunn vil heller ikke målene om en ren og rik fjord nås innen planperiodens utløp i 2026.

Det er viktig å understreke at det er mulig å snu den negative trenden i Oslofjorden, og oppnå de miljømålene som Stortinget har satt, forutsatt at tiltakene gjennomføres i hht. planens intensjon. Arbeidet vil imidlertid ta tid, og det vil kreve betydelige ressurser. I tillegg vil det ta tid for økosystemet å tilpasse seg en situasjon med redusert påvirkning.

Utførende institusjon:

Miljødirektoratet, Sekretariat for Oslofjordrådet

Redaktør: Henriette Givskud (seniorrådgiver vannseksjonen)

Oppdragstakers prosjektansvarlig: Torfinn Sørensen (avdelingsdirektør Vann- og kunnskapsavdelingen)

Kontaktperson i Miljødirektoratet: Jon Lasse Bratli (fagdirektør vannseksjonen)

M-nummer: 2591 **År:** 2023 **Sidetall:** 32

Miljødirektoratets kontraktsnummer: -

Utgiver: Miljødirektoratet

Prosjektet er finansiert av: Klima- og miljødepartementet

Emneord: Oslofjordplan, tiltak, innsatsområder, rapportering

Subject words: -

Forsidefoto: -

Innhold

1. Bakgrunn	5
1.1 Oslofjorden – Et økosystem i ubalanse	5
1.2 Regjeringens plan	6
1.3 Oslofjordrådet	7
1.4 Miljødirektoratet som sekretariat	7
2. Sekretariatets arbeid	8
2.1 Tiltakskort	8
2.2 Møter i rapporteringsperioden	8
2.3 Ny rapporteringsmetode	8
2.4 Svarprosent - Resultat	9
3. Gjennomføring per innsatsområde	10
3.1 Innsatsområde 1 – Utslipp fra komm. avløp, og avløp i spredt bebyggelse	10
3.1.1 Generelt om rapportering	10
3.1.2 Beskrivelse av spesielt viktige tiltak.....	10
3.1.3 Sekretariatets kommentarer til oppfølging av innsatsområde 1	12
3.2 Innsatsområde 2 – Redusere arealavrenning fra jordbruket	13
3.2.1 Generelt om rapportering	14
3.2.2 Beskrivelse av spesielt viktige tiltak.....	14
3.2.3 Sekretariatets kommentarer til oppfølging av innsatsområde 2	16
3.3 Innsatsområde 3 - Redusere tilførsler av miljøgifter og marin forøpling	17
3.3.1 Generelt om rapportering	18
3.3.2 Beskrivelse av spesielt viktige tiltak.....	18
3.3.3 Annet	19
3.3.4 Sekretariatets kommentarer til oppfølging av innsatsområde 3	19
3.4 Innsatsområde 4 – Ivareta sårbare arter, naturtyper og kulturminner	19
3.4.1 Generelt om rapportering	19
3.4.2 Beskrivelse av spesielt viktige tiltak.....	20
3.4.3 Sekretariatets kommentarer til oppfølging av innsatsområde 4	20
3.5 Innsatsområde 5 - Restaurering av naturverdier	21
3.5.1 Generelt om rapportering	22
3.5.2 Beskrivelse av spesielt viktige tiltak.....	22
3.5.3 Sekretariatets kommentarer til oppfølging av innsatsområde 5	23
3.6 Innsatsområde 6 - Friluftsliv	23
3.6.1 Bedre allmenhetens tilgang i strandsonen	23
3.6.2 Opprettholde og styrke attraktiviteten til områder som er viktige for friluftsliv	24
3.6.3 Bidra til at friluftsområdene blir brukt av alle befolkningsgrupper	25
3.7 Innsatsområde 7 - Tverrgående tiltak	26

3.7.1 Generelt om rapportering	26
3.7.2 Beskrivelse av spesielt viktige tiltak.....	26
3.7.3 Sekretariatets kommentarer til oppfølging av innsatsområde 7	27
4. Oppsummering og konklusjon	28
4.1 Rapportering	28
4.2 Redusere tilførsler av næringsstoffer og partikler til fjorden	28
4.3 Redusere tilførsler av miljøgifter og marin forøpling	29
4.4 Ivareta arter og naturtyper inkl. fiskeriforvaltning	29
4.5 Friluftsliv og arealplan	30
4.6 Konklusjon.....	30
5. Andre kommentarer	31
Vedlegg:	32

Vedlegg:

1. Statistikkrapport fra Rambøll (lenke: [Oslofjorden: Tiltaksplan for bedre miljøtilstand - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](#))
2. Liste over svar på spørreundersøkelsen fra hver virkemiddeleier (lenke: [Oslofjorden: Tiltaksplan for bedre miljøtilstand - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](#))

1. Bakgrunn

Oslofjorden er i utgangspunktet en av Norges mest artsrike fjorder, men mange steder står det dessverre dårlig til med miljøet, og mange dyre- og plantegrupper viser en negativ utvikling¹. Som følge av stor nedbygging og privatisering over tid, er allmennhetens tilgang til strandsonen sterkt begrenset. I dag bor det 1,6 millioner mennesker bare i de 26 kystkommunene, noe som er en fordobling siden tidlig 90-tall. Det er forventet en befolkningsøkning til om lag 2 millioner mennesker i kystkommunene i 2050 og som et resultat av dette vil presset øke ytterligere. Hele nedbørfeltet til Oslofjorden dekker i alt 118 kommuner, og er befolket av ca. 2,8 millioner mennesker, som er mer enn halvparten av Norges befolkning.

1.1 Oslofjorden – Et økosystem i ubalanse

Marine økosystemer, som Oslofjorden, inneholder en rekke forskjellige arter. Noen av artene er spesielt viktige i økosystemet, fordi de regulerer andre bestander av arter. Slike arter kalles gjerne nøkkelarter. I Oslofjorden har for eksempel rovfisken torsk, en slik funksjon som nøkkelart. Torskefiskene bidrar til at balansen i økosystemet opprettholdes, fordi de har en regulerende effekt på lavere nivå i næringskjeden, og sørger for at økosystemet fungerer. Se figur 1 som illustrerer et velfungerende økosystem. Dersom en art forsvinner, kan det føre til at økosystemet kommer i ubalanse, og i verste fall kollapse.

Dagens situasjon i Oslofjorden viser et økosystem med store utfordringer. Dette innebærer overfiske av rovfisk, høy tilførsel av nitrogen fra avløp og jordbruk, og nedbygging og utfylling av strandsoner og strandnære oppvekstområder for bl.a. fiskeyngel. Den samlede belastningen på fjorden har blitt for stor, og fjorden har blitt et økosystem i ubalanse.

Overfiske av rovfisk har bidratt til at bestandene av mindre fisk som kutlinger og leppefisk øker. Dette fører til at beitetrykket blir høyt på de artene (eks. småkreps og snegl) som skulle holdt tang-/tareplanter/ålegras fri for påvekststalger, såkalt lurv. Når lurven har stor tilgang på næringsstoffer, og bestanden av beite er lav, vil lurven etter hvert overta, og til slutt kvele tang-/tareplantene/ålegraset. Dette er illustrert i figur 1, et økosystem i ubalanse.

For å reversere dagens ubalanse i fjorden, er det viktig å gjennomføre samtidige og effektive tiltak. Dette innebærer:

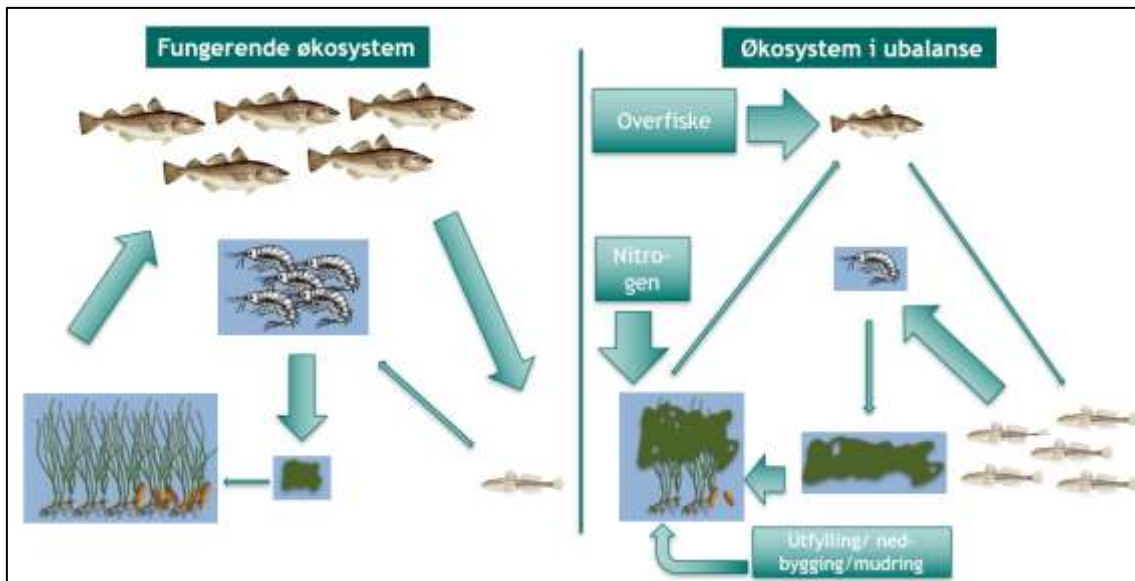
- Næringstilførsler fra avløp og jordbruk, (nitrogen og fosfor) må reduseres kraftig i hele nedbørfeltet til Oslofjorden.
- Rovfiskbestandene (toppredator som torskefisk) må gjenoppbygges ved at store områder holdes fri for fiske, inkludert bunntåling.
- Unngå ytterligere nedbygging, (mudring/dumping/utfylling) av både strandsoner og gruntvannsområder. Dette er beite- og oppvekstområder for fiskeyngel og annet liv, her finner de både mat og skjul i en sårbar rekrutteringsfase.

Klimaendringer presser situasjonen ytterligere, men er ikke primærårsaken til utfordringene. Det finnes gode eksempler på områder, særlig i Øresund mellom Danmark og Sverige, som har klart seg ganske bra til tross for klimapåvirkninger². Det er nettopp i en

¹ [m1556.pdf \(miljødirektoratet.no\)](#)

² [Oslofjorden: Tiltaksplan for bedre miljøtilstand - Miljødirektoratet \(miljødirektoratet.no\)](#)

slik situasjon vi trenger å gjenoppbygge økosystemene, slik at de kan være robuste i møte med nye klimautfordringer.

Figur 1: Stilisert skisse over påvirkninger og reguleringsmekanismer i et fungerende økosystem sammenliknet med et økosystem i ubalanse. Omarbeidet på bakgrunn av Moksnes et al. 2008³ og Infantes et al. 2016⁴

1.2 Regjeringens plan

Etter et representantforslag fra Venstre, med påfølgende anmodningsvedtak fra et samlet Storting våren 2018, ble regjeringen bedt om å legge frem en helhetlig plan for Oslofjorden. Miljødirektoratet arrangerte innspillskonferanse om Oslofjorden høsten 2018, og ble vinteren 2019 bedt av Klima- og miljødepartementet (heretter KLD) om å lage et "*Forslag til helhetlig plan for Oslofjorden*". Miljødirektoratet overleverte forslaget til plan 2. desember 2019 etter et samarbeid med en rekke andre direktorater. Forslagene til miljøtiltak ble i stor grad videreført i regjeringens plan, i tillegg har regjeringen også lagt til enkelte nye tiltak. Regjeringens plan ble lagt fram 30. mars i 2021, og ambisjonen er at Oslofjorden skal være ren, rik og tilgjengelig for alle i løpet av 2026.

Hovedbudskapet da daværende klima- og miljøminister la fram regjeringens helhetlige plan for Oslofjorden i 2021, var at arbeidet med fjorden må "samordnes, suppleres og forsterkes". Hurdalsplattformen sier i tillegg at Oslofjordplanen skal følges opp raskt, og nevner spesielt tiltak innen avløp, jordbruk, båtseptik og fiskeriforvaltning.

Regjeringens plan har tatt utgangspunkt i miljøtilstanden i vannforekomstene i Oslofjorden og omkringliggende arealer. De samlede påvirkningene er vurdert, i tillegg er det gjort vurderinger av hvordan både miljøformål og andre samfunnsformål kan forenes. Planen understreker at det er viktig at alle sektorer og myndigheter som påvirker økosystemet blir involvert, og tar i bruk sine virkemidler. Målet med planen, slik det ble gitt av Stortinget i regjeringssoppdraget, er at fjorden skal oppnå god miljøtilstand, at viktige naturverdier skal

³ [Trophic cascades in a temperate seagrass community - Moksnes - 2008 - Oikos - Wiley Online Library](#)

⁴ [Seed Predation by the Shore Crab *Carcinus maenas*: A Positive Feedback Preventing Eelgrass Recovery? | PLOS ONE](#)

bli restaurert, at et aktivt friluftsliv skal bli fremmet, og at naturmangfoldet i fjorden skal bli ivaretatt.

Planen har et virkeområde som omfatter sjø- og kystområder fra svenskegrensen til fylkesgrensen mot Agder, og ut til grensen for forvaltningsplan for Nordsjøen og Skagerrak (1 nautisk mil utenfor grunnlinjen). For friluftsliv og arealbruk er virkeområdet avgrenset til å gjelde sjøområdene, og hundremetersbeltet i strandsonen. Når det gjelder forurensning, er gjeldende virkeområde hele nedbørfeltet, inkludert både små og store elver, dvs. nesten hele Østlandsområdet fra Røros i nord til grensen mot Sverige i sørøst, og til grensen mot Agder i vest. Dette sammenfaller med virkeområdet for vannforvaltningsplanene (Innlandet og Viken, og Vestfold og Telemark) etter Vannforskriften.

1.3 Oslofjorderådet

Ett av tiltakene i regjeringens plan var å etablere et Oslofjorderåd. Hensikten med rådet er å sikre lokal- og regional forankring og fremdrift av tiltaksplanen. Videre skal rådet fungere som en samordningsarena. Deltakerne i Oslofjorderådet består av fylkesordførere, og et utvalg av ordførere med tilknytning til Oslofjorden. Fylkesmiljøvernsefene hos Statsforvalterne på begge sider av fjorden og Innlandet (SF Oslo og Viken, SF Vestfold og Telemark, og SF Innlandet), og direktør for Oslofjordens friluftsråd er også medlemmer i rådet. Fra 2023 deltar også utvalgte interesseorganisasjoner på rådsmøtene (Norges Bondelag og Norges Fiskarlag). Rådet blir ledet av klima- og miljøministeren.

Rådet skal samles hvert år fram til 2026 for å utveksle erfaringer, og vurdere status og fremdrift for de ulike tiltakene. Rådet skal fungere som en "revisor" for gjennomføring av tiltakene listet opp i Oslofjordplanen.

Oslofjorderådet ble konstituert 24. august i 2021 i eget møte. I 2022 ble det avholdt både ordinært møte, og ekstraordinært møte med befarung til VEAS. I løpet av 2023 har det vært avholdt et ekstraordinært møte 12. april 2023 med befarung til Krosser gård i Ås kommune. Hensikten med møtet var å gi faglig påfyll innenfor innsatsområdet 2 om jordbruk, samt å understreke hvor viktig det er at alle sektorer følger opp tiltak innenfor sitt ansvarsområde. Ordinært møte vil gjennomføres 7. november 2023.

1.4 Miljødirektoratet som sekretariat

I forbindelse med etablering av Oslofjorderådet, besluttet KLD at Miljødirektoratet skal lede et sekretariat for å koordinere tiltaksgjennomføringen. Hvert år skal Miljødirektoratet rapportere på status for fremdrift av de 63 tiltakene og 19 kunnskapsinnhentingsspunktene til Oslofjorderådet. Dette skjedde første gang høsten 2022.

For å kunne følge opp kommunene og deres sektoransvar, har i tillegg statsforvalterembetene på begge sider av fjorden, inkludert Innlandet, representanter inn i sekretariatet. En egen ressursgruppe i Miljødirektoratet med fagpersoner innen de enkelte innsatsområder har også bidratt til utarbeidelsen av denne rapporten.

Sekretariatet består av:

Jon Lasse Bratli (prosjektleder), Miljødirektoratet

Henriette Givskud (daglig leder for sekretariatet, redaktør), Miljødirektoratet

Eyvor Kristin Aas, Miljødirektoratet

Håvard Hornnæs, Statsforvalteren i Oslo og Viken

Sigrun Ringvold Børresen, Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Sigrid Hårstad Pålsrud, Statsforvalteren i Innlandet (fra januar 2023)

2. Sekretariatets arbeid

2.1 Tiltakskort

For å konkretisere og sørge for fremdrift i arbeidet med regjeringens plan for Oslofjorden, ble det innført "tiltakskort" for hvert av de 63 tiltakene, og 19 kunnskapsinnhentingspunktene. Miljødirektoratet sendte ut informasjon om dette i eget brev høsten 2022, og anmodet alle relevante myndigheter og etater om å fylle ut tiltakskort for hvert tiltak de har ansvar for innen en angitt tidsfrist. Tiltakskortene skal forstås som en plan for hvert av tiltakene, der den hovedansvarlige involverer de andre ansvarlige i hva som skal gjøres fram til planperiodens utløp i 2026. I tiltakskortene skal det fremgå hvilke økonomiske, juridiske og administrative virkemidler som skal til for å få gjennomført tiltakene. Tiltakskortene revideres løpende, og minst en gang i året.

2.2 Møter i rapporteringsperioden

Våren 2023 har sekretariatet hatt et digitalt møte for alle 118 kommunene i nedbørfeltet til Oslofjorden, et for alle kystkommunene (26 kommuner), og et for andre etater og sektorer med oppfølgingsansvar i Oslofjordplanen. Hensikten med disse møtene har vært å informere om nytt rapporteringsformat fra året 2023, samt bistå med hjelp til både innhold og det tekniske rundt tiltakskort og rapportering.

Utover dette har sekretariatet hatt flere enkeltmøter, både internt og eksternt for å koordinere oppfølging av tiltak, men også for å motivere til gjennomføring av tiltakene.

Sekretariatet har i tillegg hatt jevnlig orientering i møtene til Direktoratsgruppa for vannforvaltning, der de fleste av direktoratene med ansvar for tiltak i Oslofjordplanen er representert. Dessuten har sekretariatet deltatt med innlegg på en rekke seminarer og konferanser om Oslofjorden i ulike fora.

2.3 Ny rapporteringsmetode

På grunn av behov for en mer robust og brukervennlig teknisk løsning for årlig rapportering til Oslofjorderådet, har sekretariatet gitt konsulentselskapet Rambøll i oppdrag å utvikle et nytt elektronisk rapporteringsverktøy. Dette skal også benyttes i fremtidige rapporteringer.

Selve rapporteringen ble gjennomført av Rambøll via verktøyet SurveyXact, og er i praksis utformet som en spørreundersøkelse. For å få til dette, er hvert enkelt av de 63 tiltakene og 19 kunnskapsinnhentingspunktene fra Oslofjordplanen omformulert til spørsmål. Dette for å få bedre oversikt om detaljert status for tiltaksgjennomføringen. Spørsmålene er utarbeidet i samarbeid mellom Rambøll, sekretariatet for Oslofjorderådet, og Miljødirektoratets interne ressursgruppe. Årets rapportering gjelder for perioden fra sist rapportering i juni 2022 til mai 2023.

Invitasjon til rapportering ble sendt til en kontaktperson per virksomhet, som også kunne videresende lenke til rapportering til relevante personer i sin virksomhet. Invitasjon til rapportering ble sendt 27. april 2023, med frist for rapportering 16. mai 2023. I tillegg ble

rapporteringen gjenåpnet 24.-29. mai for å motta flere besvarelser. Sekretariatet for Oslofjordsrådet har bidratt til påminnelser om rapporteringsfrist underveis i denne perioden.

Resultatene fra spørreundersøkelsen, inkludert figurer og oversikt over svarprosent etc., har Rambøll samlet i en egen rapport, som er vedlagt denne rapporten. Rapporten kan lastes ned på Miljødirektoratet sin side om Oslofjordplanen⁵.

Basert på resultatene fra spørreundersøkelsen har sekretariatet vurdert hvor langt gjennomføring av tiltakene har kommet, spesielt sett opp mot Stortingets miljømål for Oslofjorden med frist til 2026. Dette er sekretariatets vurderinger, og ikke noe som ulike fagetater nødvendigvis står inne for.

Utkast til rapport, uten sekretariatets kommentarer, konklusjoner og oppsummering, ble sendt for utsjekk av feil og mangler til ulike direktorater, fylkeskommuner og statsforvaltere i perioden 21.-30. september 2023. Innkomne kommentarer er innarbeidet i rapporten. Rapporten ble offentliggjort og presentert for Oslofjordsrådet 7. november 2023.

For å begrense omfanget av rapporten, er ikke alle tiltakene innen de ulike innsatsområdene omtalt i selve rapporten. Vi viser til vedlagt rapport fra Rambøll for omtale av alle tiltakene i planen.

2.4 Svarprosent - Resultat

Svarprosenten er vesentlig høyere i årets rapportering sammenliknet med fjoråret. Dette kan skyldes flere ting, men det er sannsynlig at formen på årets rapportering har gjort det lettere å svare sammenliknet med fjoråret. I tillegg har sekretariatet hatt flere møter med tiltaksansvarlige i forkant av rapporteringen, noe som også kan ha hatt en innvirkning. Det har også vært økt oppmerksomhet på Oslofjorden i media i 2022/2023.

Tabell 1 viser oversikt over kommunenes svarprosent i hhv. 2021/2022 og 2022/2023. Tallene er ikke direkte sammenliknbare siden rapporteringssystemet ikke er likt for disse årene. Likevel viser oversikten at det er en markant økning i svarprosent fra kommunene fra 2021 til 2022, dette er særlig tydelig for kommunene i Innlandet. Når det gjelder svarprosent fra departement og direktorat, går det frem at 5 av 26 ikke har svart (se også vedlegg side 5). Tiltakene som disse etatene er ansvarlige for utgjør kun en liten andel av planens 63 + 19 tiltak. Svarprosenten for fylkeskommunene er lavere enn ønskelig

Tabell 1. Oversikt over kommunenes svarprosent i 2021/2022 og 2022/2023.

	2021/2022 (avløp)	2021/2022 (landbruk)	2022/2023 (alle tema)
Alle kommunene (n=118)	46 %	45 %	73 %
Kystkommunene (n=26)	84 %	88 %	95 %
Kommunene i Innlandet + Røros (n=45)	21 %	20 %	63 %
Kommunene i Oslo og viken (n=52)	59 %	51 %	79 %
Kommunene i Vestfold og Telemark (n=22)	68 %	81 %	78 %

⁵ [Oslofjorden: Tiltaksplan for bedre miljøtilstand - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](#)

3. Gjennomføring per innsatsområde

3.1 Innsatsområde 1 – Redusere utslipp fra kommunalt avløp, og avløp i spredt bebyggelse

Utslipp av avløpsvann utgjør en betydelig del av forurensningen til Oslofjorden, både via renseanleggene, men også urensset via ledningsnett. Dette innsatsområdet inneholder tiltak som skal bidra til å redusere denne påvirkningen. Det går frem at det er behov for en strengere håndheving av eksisterende krav i regelverket for utslipp av kommunalt avløpsvann, og avløpsvann fra spredt bebyggelse, for eksempel gjennom mer tilsyn. I tillegg er det behov for mer og bedre rensing av avløpsvannet, både for å etterleve avløpsdirektivet, men også for å oppnå god vannkvalitet i Oslofjorden i tråd med vannforskriftens mål, samt regjeringens tiltaksplan for Oslofjorden. Vannforskriften har klare mål om god miljøtilstand innen 2027, og senest innen 2033.

Avrenning fra tette flater (overvann fra gater og veier) er også en særskilt utfordring, spesielt i indre del av Oslofjorden, både som tilførselsvei for forurensning til fjorden, og som merbelastning på avløpsanlegg og ledningsnett. I tillegg har innsatsområdet også tiltak knyttet til i å redusere utslipp av avløpsvann fra fritids- og småbåter (båtseptik).

3.1.1 Generelt om rapportering

Innsatsområde 1 inneholder 7 tiltak og 2 kunnskapsinnhentingspunkter. Det er rapportert på alle tiltakene i innsatsområdet.

Tiltak T4 om *strengere håndheving av eksisterende krav i regelverket*, og tiltak T7 om *styrke innsatsen med tilsyn og oppfølging av krav i tillatelser* er rettet til kommunene. Det er hhv. 85 og 87 av kommunene som har svart på tiltakene. Tilsvarende tall for tiltak T3 om *etablering av rutiner for tømming av sandfang* viser at tiltaket er besvart av 55 kommuner.

3.1.2 Beskrivelse av spesielt viktige tiltak

3.1.2.1 Utslipp fra renseanlegg (tiltak T1 og deler av T7)

Miljødirektoratet og statsforvalterne har i 2022/2023 fortsatt arbeidet med å informere kommuner og allmennheten om behovet for strengere rensekrav for Oslofjorden. Figur 2 viser en oversikt over dette arbeidet i de ulike fylkene. I tillegg er det gitt faglige råd til KLD om betydningen av forslag til strengere nitrogenfjerningskrav i utkast til revidert avløpsdirektiv.

Figur 2: Oversikt over styrking av innsats for å følge opp krav i tillatelser, inkludert tilsyn med utslipp av avløpsvann for de største avløpsanleggene (større tettbebyggelse, kap. 14-anlegg).

Det er i alt drøyt 40 tettbebyggelser med om lag 50 avløpsanlegg i Oslofjordens nedbørsfelt som må være forberedt på å innføre nitrogenfjerning for deres kommunale avløpsvann. Det haster å få på plass bedre rensing i tettbebyggelser som representerer de største utslippene først. Det er derfor gledelig at kommunene Sarpsborg, Fredrikstad og Hvaler nå har startet bygging av nye renseanlegg med nitrogenfjerning. Anleggene skal stå ferdig i 2026.

I årets rapportering går det frem at kommunene Drammen, Lier og Asker skal etablere et felles renseanlegg med nitrogenfjerning. Det er også gjennomført en mulighetsstudie for kommunene Tønsberg, Åsgårdstrand, Horten, Holmestrand og Sande med intensjon om å etablere et felles renseanlegg.

I rapporteringsperioden har statsforvalterne (Oslo og Viken, og Vestfold og Telemark) sendt ut informasjonsbrev til samtlige kommuner om at de må forvente at det blir stilt krav om nitrogenrensing ved rullering av tillatelsen. For Innlandet er tilsvarende brev sendt til 8 aktuelle kommuner. Til sammen har statsforvalterne gjennomført 66 møter med i alt 37 kommuner, hvor strengere rensekrav har vært tema (figur 2). I løpet av rapporteringsperioden er det gitt 1 ny tillatelse med krav om å øke nitrogenfjerningen fra 70 til 80 %, og et krav om å utrede nitrogenfjerning.

3.1.2.2 Overvann og påslipp (tiltak T2 og T3)

I løpet av det siste året har statsforvalterne stilt strengere krav til overløpsutslipp, og krav til virkningsgrad i avløpsnett, i forbindelse med nye utslippstillatelser for kommunalt avløp. Dette er i tillegg informert om gjennom møter, informasjon på nettsider og innspill i plansaker. Statsforvalterne har i løpet av inneværende periode også etterspurt ekstra rapportering fra kommunene om overløpsutslipp.

I de tilfeller overvann fra veier er forurenset av blant annet oljeforbindelser, metaller, organiske miljøgifter og mikroplast, må overvannet som et minimum passere gjennom et sandfang før vannet går ut til resipient. For at sandfang skal opprettholde sin funksjon må de følges opp regelmessig. Statens vegvesen (heretter SVV) og ca. 65 % av kommunene, rapporterer at de har fått på plass rutiner for å sikre tømning av alle sandfang minimum årlig, og at disse følges opp. Alle fylkeskommunene har også fått på plass rutiner for fylkesveiene. Kun Vestfold og Telemark fylkeskommune kan bekrefte at rutinene er fulgt opp, og at sandfang er tømt innenfor rapporteringsperioden.

3.1.2.3 Tilsyn (tiltak T4 og T7)

I inneværende rapporteringsperiode har alle 3 statsforvalterne i Oslofjordplanens virkeområde gjennomført egne tilsyn med utvalgte kommuner og avløpsanlegg (større tettbebyggelser, kap. 14-anlegg). I tillegg har det vært en nøye gjennomgang av egenkontrollrapportene med tanke på en strengere håndheving av kravene.

I årets rapportering går det frem at et flertall av kommunene har oversikt over status og utslipp av avløpsvann som skal reguleres i hht. forurensningsforskriften kap. 12 om avløp i mindre tettbebyggelser (om lag 60 %). Dette tallet varierer imidlertid i de ulike fylkene. Kommunene har bedre oversikt når det gjelder litt større utslipp, som reguleres i hht. forurensningsforskriften kap. 13 om avløp i mindre tettbebyggelser (87 %).

Det er mange kommuner som melder om at det ikke er samsvar mellom behov for tilsyn og revisjon av allerede gitte tillatelser, og mengden ressurser som er avsatt til dette. Flere

kommuner har derfor gått sammen om å etablere egne selskaper som bare jobber med å følge opp denne typen renseanlegg. For de kommunene som har gjort det, ser dette ut til å fungere godt.

Det har i rapporteringsperioden også vært gjennomført forvaltningstilsyn med 25 av kommunene i Norge. Hensikten med forvaltningstilsynet var å undersøke hvordan den enkelte kommune følger opp avløp fra spredt bebyggelse (mindre tettbebyggelser, kap. 12-anlegg). Her ble det blant annet avdekket at flere kommuner ikke fører systematisk tilsyn, og oppfølging med små sanitære avløpsanlegg⁶. Flere av kommunene referert i tilsynet, ligger i Oslofjordens nedbørfelt.

Små og mellomstore renseanlegg som ikke fungerer er ofte en medvirkende årsak til dårlig vannkvalitet i ferskvann (lokalt), og er derfor best kartlagt gjennom vannforskriftsarbeidet. Det foreligger nå vedtatte tiltaksprogram for samtlige vannforekomster i Norge. Tiltakene i Oslofjordplanen overlapper med de tiltakene som kommunene uansett skal gjennomføre for å oppnå målene i vannforskriften. Rapporteringen til Oslofjordplanen vil derfor bidra til å gi kommunene bedre oversikt over hvordan de ligger an i forhold til målene i vannforskriften.

3.1.2.4 Båtseptik (tiltak T5 og T6)

Miljødirektoratet og Sjøfartsdirektoratet har i løpet av rapporteringsperioden utredet forslag til forbud mot tømning av båtseptik i Oslofjorden på oppdrag fra Klima- og miljødepartementet. To alternative forslag er lagt fram, og er nå til vurdering i departementet.

Parallelt med dette jobbes det med å legge til rette for flere tømmestasjoner, og Statsforvalterne sendte brev om dette til alle kystkommuner i Oslofjorden sensommeren 2022. Av kystkommunenenes rapportering, framgår det at 36 % vurderer at deres tømme tilbud er tilstrekkelig (stor/svært stor grad), mens kun 12 % vurderer eget tømme tilbud som utilstrekkelig.

3.1.3 Sekretariatets kommentarer til oppfølging av innsatsområde 1

Arbeidet med avløp er krevende for alle ledd i forvaltningen (både kommunene, Statsforvaltere og Miljødirektoratet), og dette henger sammen med et betydelig etterslep i oppfyllelsen av avløpsdirektivet, forurensningsforskriften og vannforskriften innen dette fagområdet. Å iverksette tiltak innenfor kommunal avløpssektor tar tid. Dette er vanligvis både teknisk avanserte og kostbare tiltak, som utløser store investeringer i et langsiktig perspektiv. Valg av renseløsninger, både mht. teknologi og hvilke renseanlegg som skal bygges ut, må ta utgangspunkt i individuelle utredninger og beslutninger. Dagens system er på mange måter ikke rigget for å oppnå tilstrekkelige reduksjoner av utslipp raskt nok, og i løpet av 2026, som er planens tidsramme. For å oppnå resultat i hht. regjeringens ambisjoner, vil arbeidet kreve betydelige ressursinnsats i alle forvaltningsnivå.

I løpet av rapporteringsperioden 2022-2023 har det vært gjennomført mange møter mellom Statsforvalter og kommunene, og forståelsen for nødvendigheten av tiltakene er til stede både politisk og administrativt. Når det gjelder kravstilling i form av pålegg og planlegging i kommunene går dette for sakte for å nå målet i 2026. Endel kommuner er imidlertid i gang blant annet med planlegging av felles løsninger i Drammensregionen og i Vestfold. I tillegg

⁶ [Kommunene fører ikke tilsyn med mindre avløpsanlegg - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](https://www.miljodirektoratet.no)

er det god fremdrift i hhv. Fredrikstad og Sarpsborg i byggingen av to nye anlegg. For Oslofjordens del er det nå meget viktig at arbeidet med å utrede nye renseløsninger for å fjerne nitrogen fra avløpsvannet kommer i gang, og at statsforvalterne pålegger slike utredninger der dette er nødvendig, for å sikre gjennomføring innen 2030 (forslag til frist i revidert avløpsdirektivet).

En ny tilskuddsordning for planlegging og prosjektering av nitrogenfjerning ved avløpsanlegg er nå etablert for å fremskynde arbeidet med valg av renseløsninger og mulig samarbeid. I 2023 er det satt av 6 mill. kr til fordeling. Denne tilskuddsposten skal i første omgang videreføres i 4 år. Forskrift om tilskudd til nitrogenfjerning ved avløpsrenseanlegg ble vedtatt i september 2023. I tillegg har Miljødirektoratet etablert et elektronisk søknadsskjema for dette, og åpnet for å motta søknader i oktober 2023. Responsen fra kommunene på denne tilskuddsordningen vil vise om størrelsen på tilskuddsordningen er tilstrekkelig.

Når det gjelder små og mellomstore avløpsanlegg, er timingen god i forhold til at Oslofjordplanen kan være en drahjelp for å få gjennomført de regionale tiltaksprogrammene til vannforskriften. Siden ca. 40 % av kommunene rapporterer at de kun har delvis oversikt over status og utslipp av avløpsvann som skal reguleres i hht. forurensningsforskriften kap. 12 om avløp i mindre tettbebyggelser, er det en forventning om at kommunene tar tak i dette i tiden fremover. Flere kommuner er i gang med dette arbeidet, godt hjulpet av de regionale vannområdekoordinatorene.

Utslipp fra lekkasjer på ledningsnettet, og urensset avløpsvann som går i overløp, er en betydelig kilde til utslipp av kloakk til fjorden. Dette ble tydelig som følge av årets vårflo, og store nedbørmengder sensommeren 2023. Gjennom endringer i egenkontrollrapporteringene fra kommunene, er Miljødirektoratet og statsforvalterne i ferd med å få en bedre oversikt over disse utfordringene, og hvilke tiltak som gjennomføres. Sekretariatet har derfor ikke bedt kommunene om svar på dette i årets rapportering til Oslofjorderrådet, for å unngå dobbelrapportering.

For tiltak T5 om *etablering av tømmestasjoner for båtseptik*, har det vært noe uklart hvordan tømmestasjonene skal finansieres, dette gjelder både mht. etablering og drift. Miljødirektoratet har i forbindelse med dette oppdraget redegjort for regelverket for finansiering av mottaksanlegg for fritidsbåter. Dette er videresendt til kystkommunene slik at praksis skal bli lik.

3.2 Innsatsområde 2 – redusere arealavrenning fra jordbruket

Flere av tiltakene i innsatsområde 2 handler om å redusere avrenning fra jordbruk, og skal bidra til at jordpartikler og næringsstoffer blir værende på jordbruksarealene, og ikke havner i vannet. Dette henger sammen med at arealer som pløyes og gjødsles, har mye større avrenning av jordpartikler og næringsstoffer enn arealer som ikke blir jordarbeidet eller hvor jordarbeidingen utsettes til våren. For stor avrenning er skadelig for plante- og dyrelivet både i vassdragene og i sjøområdene. Både overflateavrenning, og avrenning gjennom grøfter fra jordbruksarealer, kan føre til negative konsekvenser som nedslamming, redusert lystilgang, og oppblomstring av alger og hurtigvoksende vekster. Det naturlige økosystemet blir dermed utkonkurrert, og erstattet av uønskede arter.

En annen kilde til partikkeltransport ut i fjorden er erosjon i bekkkanter. Vassdrag med brede, robuste kantsoner bestående av trær og busker har mindre innhold av partikler enn

de som har kantsoner med gress og ettårige vekster. Livsvilkårene er også mye bedre for det biologiske mangfoldet både i vannet og på land, når det er flersjiktet vegetasjon i kantsonene. Innsatsområdet har av den grunn også flere tiltak knyttet til ivaretagelse og beskyttelse av kantsoner langs vassdrag.

3.2.1 Generelt om rapportering

Innsatsområde 2 omfatter 8 tiltak, og 5 kunnskapsinnhentingpunkter.

Det er rapportert på alle tiltakene i dette innsatsområde. På tiltak T14 som omhandler *økt tilsyn og oppfølging av kravet om å ha vegetasjonssoner mellom vassdraget og dyrka mark*, har 83 av 118 kommuner svart.

3.2.2 Beskrivelse av spesielt viktige tiltak

3.2.2.1 Miljøkrav i regionale forskrifter etter jordlova (tiltak T8)

Tiltak for å redusere avrenning fra dyrka mark er blant de viktigste innen jordbrukssektoren. Gjennom de nasjonale føringene fra 2019, har Statsforvalterne fått klare signaler om at det forventes at det innføres regionale miljøkrav som forplikter bøndene til å gjøre miljøtiltak. Foreløpig er det bare Statsforvalteren i Oslo og Viken som rapporterer at de har slike miljøkrav i Østfold, Akershus og Oslo. Det foregår en prosess for å vurdere dette i de resterende fylkene.

Statsforvalteren i Oslo og Viken rapporterer at Buskerud står for tur i 2024. Statsforvalteren i Innlandet rapporterer at de skal bruke 2023 på å vurdere hvor det skal innføres miljøkrav, og at kravene skal iverksettes i september 2024. Statsforvalteren i Vestfold og Telemark rapporterer at de vil gjennomføre vurderingen i 2024, med intensjon om å iverksette krav 1. januar 2025.

3.2.2.2 Forvaltning av RMP og SMIL (tiltak T9)

Statsforvalterne rapporterer at både RMP (regionale miljøprogram) og SMIL (tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket) forvaltes slik at de bidrar til redusert avrenning. I Oslo og Viken får 50 % av kornarealet RMP-tilskudd for at det ikke ble jordarbeidet om høsten. I Innlandet får en 33 % slike tilskudd, mens tallene for Vestfold og Telemark er 45 %. Se oversikt i figur 3.

I jordbruksavtalen for 2022 ble det øremerket 70 millioner over RMP til Oslofjorden. Midlene ble i all hovedsak brukt til å øke tilskuddssatsene til tiltak mot avrenning. Som det framkommer av tabell 2, varierte det en del mellom fylkene i hvilken grad de økte satsene førte til økt oppslutning om tiltakene.

Figur 3: Andel kornareal som har fått tilskudd for ikke å jordarbeide i 2022 (Kilde: Rambøll).

Figur 4: Andel av SMIL midlene som har gått til tiltak mot avrenning i 2022 (Kilde: Rambøll).

SMIL-potten ble også økt som et resultat av jordbruksforhandlingene, og 14,8 millioner av økningen ble forfordelt til Oslofjordfylkene. Figur 4 viser at en relativ stor andel av SMIL-potten, har gått til tiltak mot avrenning til vann/vassdrag i både Oslo og Viken (90 %), og Vestfold og Telemark (65 %). Effekten i form av tiltak i økningen i SMIL-potten til Oslofjordområdet i 2022, vil først vises under rapporteringen for 2023.

Tabell 2 - Økning i oppslutning om utvalgte vannmiljøtiltak i Oslofjordområdet i 2021 og 2022. 1) Tre tiltak er slått sammen (ingen jordarbeiding om høsten, direktesåing, ingen jordarbeiding på flomutsatt areal). 2) To tiltak er slått sammen (fangvekster som underkultur, sådd etter høsting). Kilde: Statens tilbud i jordbruksoppgjøret 2023.

Fylke	2021 (dekar)	2022 (dekar)	Økning 2021-2022 i pst.
Oslo og Viken			
Ingen jordarbeiding om høsten ¹⁾	625 273	796 628	27%
Fangvekster ²⁾	54 477	87 184	60%
Vestfold og Telemark			
Ingen jordarbeiding om høsten ¹⁾	140 417	154 225	10%
Fangvekster ²⁾	13 765	19 591	42%
Innlandet			
Ingen jordarbeiding om høsten ¹⁾	246 768	254 361	3%
Fangvekster ²⁾	9 370	11 835	26%

3.2.2.3 Revidere forskrift om gjødselvarer (tiltak T10)

LMD og KLD har siden 2018 arbeidet med å revidere gjødselvarerforskriften. LMD rapporterer at regelverksarbeidet per mai 2023 er i prosess hos departementene, og gjenstand for avklaring mellom disse. LMD rapporterer at høring vil gjennomføres når arbeidet er modent, og tidspunktet er dermed uavklart. Det går frem at det er uavklart når forskriften vil tre i kraft.

3.2.2.4 Utvide det sårbare området for nitratdirektivet (tiltak T11)

Miljødirektoratet rapporterer at mye av kunnskapsgrunnlaget knyttet til tilstand og behovet foreligger. I løpet av 2023 vil det utarbeides en konsekvensutredning. Selve beslutningen om eventuelt å utvide det sårbare området må tas av forvaltningen i etterkant.

3.2.2.5 Kantsoner langs vassdrag (tiltak T12, T13 og T14)

Kantvegetasjon har flere viktige funksjoner både når det gjelder å hindre erosjon, opptak av næringsalter, samt å bevare det biologiske mangfoldet langs vassdragene.

For tiltak T12 om *tilsyn og håndheving av kravet i vannressursloven § 11 om vegetasjonsbelte langs vassdrag*, rapporterte NVE at de hadde gjennomført 4 tilsyn siden forrige rapportering. NVE rapportere også at det ikke er vedtatt reaksjoner mot brudd på § 11 i disse tilsynene.

For tiltak T13 om *bedre restaurering og skjøtsel av kantsoner*, rapporterer Miljødirektoratet at søknader om tiltak til restaurering av kantsoner prioriteres ved tildeling av midler til vannmiljøtiltak over KLDs budsjett. Eksempelvis har det siden 2021 vært fortløpende treplantingstiltak i de fire vannområdene; Halden, Glomma sør, Øyeren og Morsa. I 2022 ble det også gitt tilskudd til arbeid med kantsoner til vannområdet Aulivassdraget/Horten-Larvik.

Kommunene har ansvaret for å kontrollere at bøndene ikke jordarbeider nærmere vassdragene enn to meter. For tiltak T14 om *tilsyn og oppfølging av kantvegetasjon mellom jordbruksareal og vassdrag*, svarte litt over halvparten av de 83 kommunene som rapporterte, at de hadde slike rutiner. Mange kommuner rapporterte at de hadde gjennomført kontroller, mens en tredel av de som svarte hadde ikke gjennomført noen kontroller. Totalt er det rapportert om 450 kontroller, og det ble funnet 16 brudd fordelt på 9 kommuner. Det går ikke frem av årets rapportering om bruddenes alvorlighetsgrad eller innhold.

3.2.2.6 GAP-prosjekt (tiltak K3) og skogbruk og avrenning (tiltak K5)

Siden 2021 har Miljødirektoratet i samarbeid med Landbruksdirektoratet, arbeidet med forbedringer av tilførselsmodellen TEOTIL. Hensikten med dette er å få en mer detaljert oversikt over dagens tilførsler fra ulike kilder, og hva som må til av reduksjoner, eller avlastningsnivå, for å nå vannforskriftens miljømål. Jordbruksmodellene Agricat og JovaEst skal høsten 2023 koples til TEOTIL for å få enda bedre resultater. Arbeidet utføres av NIVA og NIBIO. Arbeidet skal være ferdig på nyåret 2024.

I tillegg er det satt i gang et prosjekt for modellering av Oslofjorden. Prosjektet modellerer hvordan forurensningene sprer seg i fjorden, og skal knytte tilførsler og nødvendig avlastningsnivå i ulike fjordavsnitt til biologisk effekt på ulike kvalitetselementer (bunnforhold, tang/tare/lurv, planteplankton og næringssaltinnhold). Arbeidet utføres av NIVA, og skal være ferdig sommeren 2024.

Når det gjelder tiltak om å styrke kunnskapsgrunnlaget, herunder mer overvåking om avrenning til Oslofjorden som følge av skogbruk (tiltak K5) har det i jordbruksavtalen 2023 blitt satt av midler til en utredning om avrenning fra skogarealer, og identifisering av evt. effekter av skogdrift. Utredningen skal etter planen ferdigstilles våren 2024.

3.2.3 Sekretariatets kommentarer til oppfølging av innsatsområde 2

Det haster med å innføre forpliktende miljøkrav i jordbruket via regionale forskrifter med hjemmel i jordlova, slik at tilførselene av næringsstoffer og partikler til Oslofjorden blir redusert i hht. til planens intensjon. Sekretariatet understreker at det er behov for å gjennomføre en vurdering av miljøkrav i hele nedbørsfeltet til Oslofjorden for å fastslå hvor det er behov for miljøkrav. Ut fra et miljøfaglig ståsted, bør regionale forskrifter være på plass så raskt som mulig, og gjelde fra høsten 2024. Erfaring viser at man kan komme et stykke på vei med frivillige tiltak gjennom tilskuddsordninger (økonomiske virkemidler), men for å få tilstrekkelig gjennomføring i hht. planens intensjon, må det også stilles juridiske krav. Se også omtale av oppslutning om vannmiljøtiltak under.

Det er i seg selv et historisk gjennombrudd at man gjennom jordbruksforhandlingene i fjor og i år, til sammen har økt nivået på øremerkede RMP-midler (vannmiljøtiltak) til Oslofjordens nedbørsfelt med 150 millioner kroner (2022: 70 mill. kr, 2023: 80 mill. kr). Tabell 2 viser at det er særlig i Østfold og Akershus at oppslutningen om vannmiljøtiltak har økt betydelig, med 27 % økning for redusert jordarbeiding og 60 % økning på fangvekster.

Revidert forskrift om gjødselvarer (tiltak T10) vil være et viktig bidrag til å redusere skadelige effekter på vannmiljøet i Oslofjorden, gitt at det stilles tilstrekkelige strenge krav. Forslag til revidert forskrift har ligget til behandling i departementene i 5 år. Det er viktig at forskriftsforslaget sendes på høring, med intensjon om vedtak innen høsten 2024. Dette fordi regionale miljøkrav i fylkene rundt fjorden, og ny gjødselvarerforskrift, iverksettes

noenlunde samtidig, og har dermed best samvirkende effekt for miljøtilstanden i Oslofjorden.

Årets rapportering viser at få saker som gjelder *tilsyn og oppfølging av kravet i vannressurslovens § 11*, om at det skal opprettholdes kantsone langs vassdrag, tas opp til behandling (tiltak T12), og at evt. lovbrudd ikke følges opp med nødvendige reaksjoner. Dersom dette tiltaket skal gjennomføres i tråd med regjeringens ambisjon i planen, må tiltaket prioriteres. Det kan være hensiktsmessig om denne oppgaven blir overført fra NVE til statsforvalteren, siden statsforvalterne allerede har ansvaret for å behandle søknader om dispensasjon fra kantsonebestemmelsene i vannressursloven. Dette ble også påpekt av sekretariatet i fjorårets rapportering. Sekretariatet gjør også oppmerksom på at det da må følge med ressurser til dette arbeidet.

Når det gjelder kommunenes oppfølging av produksjonstilskuddsforskriftens krav om at det ikke skal jordarbeides nærmere vassdrag enn 2 meter, viser årets rapportering at det gjennomføres få kontroller, og at få foretak har fått avkortning i tilskuddet. Sekretariatet bemerker at det er viktig med god avstand mellom areal som jordarbeides og vassdraget, og oppfordrer kommunene til å øke innsatsen med kontroller og slå ned på brudd slik regelverket tilsier.

Mange vassdrag har en skrånet bekkekant. I praksis medfører dette at det kan pløyes helt ut til bekkekanten, uten å komme i strid med jordlova som definerer at bredden på vegetasjonssonen skal måles fra normalvannstand i vassdraget. Sekretariatet anbefaler at kravet til vegetasjonssone bør gjelde fra kanten på jordet og innover på marka. Dette ble også påpekt av sekretariatet i fjorårets rapportering. I den sammenhengen er det viktig å understreke at kantsonene også er viktig for å hindre erosjon, og gir samtidig bedre tilpasning til et endret klima.

3.3 Innsatsområde 3 - Redusere tilførsler av miljøgifter og marin forsøpling

I Oslofjorden finnes det områder med svært høye konsentrasjoner av miljøgifter både i sjøbunnen og i levende organismer. I store deler av fjorden er det også fastsatt kostholdsråd. Miljøgifter er kjemiske forbindelser som er svært lite nedbrytbare og er skadelig for både helse og miljø. Selv om konsentrasjon av miljøgifter i fjorden har en nedadgående trend, er det fortsatt et betydelig behov å redusere disse forbindelsene blant annet ved å skjerpe kravene på avløpsrensing og slamhåndtering, og øke takten i opprydding av forurenset sjøbunn. I tillegg er det viktig å fortsette arbeidet med å øke kunnskapsgrunnlaget om miljøgifter i fjorden.

Når avfall havner i fjorden, ender det som marin forsøpling. Plastavfall utgjør den største delen av marin forsøpling, og er avfall som brytes svært langsomt ned. Mikroplast kan også inneholde persistente organiske miljøgifter, eller miljøgifter som fester seg til plasten. God avfallshåndtering på land, og kartlegging og identifisering av de viktigste kildene til forsøpling, er et viktig tiltak for å redusere disse tilførselene. Opprydding av marin forsøpling i og rundt Oslofjorden bør intensiveres, blant annet dette som gjelder å samle inn tapte fiskeredskaper.

3.3.1 Generelt om rapportering

Innsatsområde 3 omfatter 5 tiltak og 3 kunnskapsinnhentningspunkter. Alle tiltakene er rapportert med unntak av tiltak T20 som gjelder *miljøkrav i verdensarvfjordene*.

To tiltak er allerede gjennomført, og det er tiltak som gjelder å *vurdere egen oppfølging av Frierfjorden* (tiltak T17), og tiltak om å *intensivere arbeidet med å samle inn tapte fiskeredskaper* (tiltak T19).

3.3.2 Beskrivelse av spesielt viktige tiltak

Det pågår et arbeid med å få på plass et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag for å utarbeide en endelig *tiltaksplan for å rydde opp i spredning av miljøgifter i sjøbunnen i Moss Indre havn* (tiltak T16). Tilsvarende arbeid er ikke startet opp i Kragerø/Kalstadkilen.

I Bærumsbassenget/Holtekilen er det gjennomført *risikovurdering av spredning av miljøgifter fra sjøbunnen* (tiltak K9). Resultatene viser tiltaksbehov i enkelte områder, og dette følges opp av Miljødirektoratet og Bærum kommune. Tiltak som gjelder *innhenting av kunnskap om forurensningssituasjonen i Iddefjorden ved Halden og Lysakerfjorden/Bestumkilen i indre Oslofjord* er ikke startet opp (tiltak K9)

Det pågår et arbeid knyttet til å *rydde opp i marin forsøpling og kartlegge av utslipp av plast og mikroplast til Oslofjorden* (tiltak T18 og K10). Dette arbeidet er krevende, og vil ta tid. I 2023 har 7,5 % av totalsummen på denne tilskuddsposten gått til tiltak i Oslofjorden (2,5 millioner av 33,5 millioner). Midlene har i hovedsak blitt tildelt Oslofjorden Friluftsråd, som har koordinert ulike oppryddingsprosjekter i Oslofjorden, og langs urbane elver med utløp i Oslofjorden i 2023. I tillegg er opprydding av eierløse båtvrak og andre store gjenstander er også ryddet.

Prosjektet med å kartlegge utslipp av plast og mikroplast i Oslofjorden ble ferdigstilt i 2022, og kartleggingen viste lave nivåer av mikroplast i småbåthavner. Miljømyndighetene vil på sikt vurdere behovet for å innføre tiltak for å redusere forurensning fra småbåthavner. For øvrig bidrar Senter mot marin forsøpling (Marfo) med kunnskap om de viktigste kildene, koordinerer tiltak med statsforvalteren, og drifter verktøyet "Rydde og Rent Hav" som blant annet brukes i dette arbeidet.

Når det gjelder *innhenting av kunnskap om avrenning og renseløsninger for vann fra veier og andre samferdselstiltak* (tiltak K8), så rapporterer Statens vegvesen at i nye veianlegg så løses dette ved bruk av miljørisikoanalyse basert på eksisterende data og ny overvåking slik at nødvendige tiltak inkluderes i prosjektet, jf. tillatelser gitt etter aktuelt regelverk. I tillegg utføres div. FoU-aktivitet særlig knyttet til mikroplast, ulike miljøgifter og utvidete rensemetoder. Dette tiltaket må også sees i sammenheng med tiltak T3 om *rutiner for tømming av sandfang* under innsatsområde 1.

Når det gjelder tiltak om å *styrke overvåking av miljøgifter* (tiltak K9) rapporterer Miljødirektoratet at det ikke er gjennomført styrking av eksisterende overvåkingsprogram som gjelder miljøgifter i sediment og biota (MILKYS), dette programmet fikk et kutt i 2023. Programmet "Urban Fjord" er imidlertid utvidet med undersøkelser av miljøgifter i sel i 2023, dette for å vurdere behovet for å utvide programmet med overvåking av marine pattedyr på fast basis.

3.3.3 Annet

Både Miljødirektoratet og Statsforvalter jobber kontinuerlig med å revidere tillatelser til virksomheter med forurensende utslipp til Oslofjorden. Miljødirektoratet er myndighet for 65 virksomheter med utslipp til vann i nedbørfeltet til Oslofjorden. I løpet av denne rapporteringsperioden har 17 av disse virksomhetene med vesentlige utslipp av partikler (TOC/SS), næringsstoffer og miljøgifter fått pålegg om å redegjøre for hvilke tiltak som kan gjennomføres for å redusere utslippene, og dermed bidra til at tilstanden i Oslofjorden på sikt forbedres.

3.3.4 Sekretariatets kommentarer til oppfølging av innsatsområde 3

Det er per i dag ikke gjennomført en styrking av Miljødirektoratets MILKYS-program og andre *overvåkingsprogram som omfatter miljøgifter i Oslofjorden* (tiltak K9). Myndighetene kan pålegge ytterligere overvåking der det er en ansvarlig forurensner, og der det er hensiktsmessig og nødvendig med ny kunnskap. Vi er ikke kjent med at dette er gjort. Dersom programmene skal styrkes i tråd med planens intensjon, vil dette kreve økte øremerkede midler over Statsbudsjettet til statlige overvåkingsprogram.

Sekretariatet støtter at det er viktig å få frem et nytt system for håndtering av miljørisiko i alle typer samferdselsprosjekter, slik at nødvendige avbøtende tiltak som reduserer uønsket påvirkning (eutrofiering og prioriterte miljøgifter) kan iverksettes (tiltak K8).

For øvrig konstaterer sekretariatet at arbeidet med å få på plass et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag for å utarbeide en endelig *tiltaksplan for å rydde opp i forurenset sjøbunn i Kragerøfjorden/Kalstadkilen* går langsomt (tiltak T16). Sekretariatet oppfordrer hovedansvarlig i samarbeid med kommunen til å prioritere dette i hht. planens intensjon.

Når det gjelder marin forsøpling pågår det en rekke tiltak på tvers av sektorer, og det er forventninger om at dette arbeidet videreføres.

3.4 Innsatsområde 4 – Ivareta sårbare arter, naturtyper og kulturminner

Det er i dag en betydelig belastning på Oslofjordens økosystem. Noen arter og naturtyper blir lettere påvirket enn andre, og har i tillegg vært utsatt for høyt press over lang tid (eks. torskefisk). Av den grunn krever dette en særskilt oppfølging fra forvaltningens side, slik at verdifulle områder i og langs fjorden opprettholdes.

Fremmede arter, som eksempel stillehavsøsters og mink, er i tillegg en trussel. For å beskytte de sårbare artene, er tiltak for å hindre etablering og spredning av fremmede arter nødvendig.

3.4.1 Generelt om rapportering

Innsatsområde 4 omfatter 10 tiltak, og 3 kunnskapsinnhentingpunkter.

Det er rapportert på omtrent alle tiltakene, med unntak av tiltaket som gjelder *amerikansk hummer* (tiltak T27). I tillegg er det kun fylkeskommunen i Viken som har besvart tiltak som gjelder *kulturminner og kartlegging* (tiltak K11).

Tiltak om å sikre naturforekomster i sjø i kommunal arealplanlegging, inkludert unngå etablering av kunstige strender (tiltak T24 og T25) er rettet til kystkommunene, og er besvart av hhv. 24 og 26 av kommuner.

3.4.2 Beskrivelse av spesielt viktige tiltak

Når det gjelder kommunenes tiltak for å sikre naturforekomster i sjø i kommunal arealplanlegging, inkludert unngå etablering av kunstige strender (tiltak T24 og T25), så går det frem at en stor andel av kystkommunene (75 %) har rutiner for å unngå denne type inngrep og tiltak på bløtbunnsområder, men at rutinene i mindre grad er innskjerpet som følge av tiltaksplan for Oslofjorden. Et stort flertall av kystkommunene har også etablert hensynssoner i sjø (eks: naturmiljø og naturområder, etc.) nettopp for å ivareta disse tiltakene. I tillegg har om lag 30 % av kystkommunene egne kommunedelplaner for naturmangfold. Det går frem at flere kommuner er i prosess med å utarbeide slike planer. Tiltak som gjelder kommunenes arealforvaltning (tiltak T24 og T25) må også ses i sammenheng med tiltak i innsatsområde 7, og spesielt tiltak T59 om å sikre en streng praktisering av plan- og bygningsloven § 1-8 om byggeforbud i strandsonen.

I løpet av perioden 2022-23 har Fiskeridirektoratet og Miljødirektoratet besvart et felles oppdrag om vurdering av mulighet for å etablere et pilotprosjekt for økt naturmangfold og økt biologisk produksjon i Oslofjorden-Skagerrak. Vurderingen anbefaler at tiltak som gjelder vurdering av trålingsaktivitet (tiltak T21) inngår i dette pilotprosjektet.

For øvrig melder Fiskeridirektoratet at mer tilstedeværelse i Oslofjorden i 2022 har ført til flere kontroller enn tidligere år (tiltak T23). Når det gjelder tiltak T22 om å etablere minst et fredningsområde for hummer i hver kommune, så går det frem at kun 1 område er etablert i løpet av inneværende rapporteringsperiode.

I løpet av rapporteringsperioden (2022-23) har et overvåkingsprogram for skadelige fremmede marine arter (bl.a. havnespy) vært under uttesting. Flere av havnene i Oslofjorden er vurdert som risikohavner, og skal fra 2024 inngå i et fast overvåkingsprogram (tiltak K13).

Når det gjelder tiltak om å styrke arbeidet med fjerning av fremmede arter som stillehavsøsters og mink (tiltak T26), så er dette arbeidet godt organisert, og fungerer etter hensikten for disse to artene. I denne sammenheng er det også viktig å peke på et det er enkelte kommuner som gjør en innsats for å bekjempe blant annet stillehavsøster med egne ressurser i tillegg. Når det gjelder arten mink så viser resultatene at en systematisk uttak av mink fører til lokal bedring av sjøfuglbestanden. Tilsvarende arbeid gjøres i liten grad for andre marine arter, og generelt sett er det stor kunnskapsmangel om fremmede marine arter.

3.4.3 Sekretariatets kommentarer til oppfølging av innsatsområde 4

Sekretariatet understreker at det er spesielt viktig å redusere påvirkning fra fiskeriene i Oslofjordområdet utover dagens praksis. Se mer om viktigheten av dette i kap. 1.1. Det er gitt en rekke dispensasjoner til yrkesfiskere mot forbudet om å fange torsk fra 2019, som er uheldig med hensyn på å gjenopprette torskestammen. Kontroll og oppsyn av torskeforbudet overfor fritidsfiskere har også klare utfordringer, siden det fortsatt er lov å fiske, men hvis man får en torsk så skal den slippes ut igjen. Torskefiskene har en nøkkelposisjon for økosystemene i fjordområdet, jf. kap. 1.1. En svak torskebestand har en indirekte effekt på fremveksten av trådformete påvekstalger (lurv) som vokser på ålegras og

tang- og tarebeltene i hele fjordsystemet. Kvaliteten på oppvekstområdene for blant annet torskeyngel blir sterkt redusert der lurven har overtatt.

Når det gjelder tiltak om å *vurdere nærmere regulering av trållaktiviteten i Oslofjorden* (tiltak T21) bemerker sekretariatet at selve vurderingen i praksis ikke er utført i løpet av innværende rapporteringsperiode. Tiltaket er nå koblet til overnevnte pilotprosjekt. Sekretariatet vurderer at det neppe vil være tilstrekkelig å se på dette i det foreslåtte pilotprosjektet, siden behovet for fredningsområder for torskefisk er stort. Sekretariatet mener at det bør utredes en utfasing av trållingsaktivitet, for eksempel i de marine nasjonalparkene i Oslofjorden i første omgang (Hvaler og Færder) og indre fjord. Et forbud mot trålling blant annet i svenske marine nasjonalparker er allerede utredet for svenske farvann (SOU 2023:20⁷). Det vil være hensiktsmessig at praksis er sammenfallende både for Hvaler og Koster nasjonalpark som omtrent overlapper i arealutbredelse.

Angående tiltak om å etablere *minst ett hummerfredningsområde i hver kommune* (tiltak T22), så er det i dag kun en håndfull kommuner som ikke har etablert dette i hht. planens intensjon. Sekretariatet oppfordrer derfor de gjenstående kommunene til å fullføre tiltaket i tråd med regjerings plan for Oslofjorden.

Det går frem i rapporteringen at 25 % av kystkommunene ikke har rutiner for å *sikre viktige naturforekomster i sjø i kommunal arealplanlegging* (tiltak T25). I tillegg rapporterer 80 % av kystkommunene at de ikke har oversikt over antall *inngrep som går ut over marine bløtbunnsområder og andre marine naturtyper* (tiltak T24). Rapporteringen viser også at det er behov for ytterligere innskjerping av dagens praksis i tråd med planens intensjon. Videre har et stort flertall av kommunene etablert hensynssoner i sjø. Sekretariatet bemerker at det ikke går fram av årets rapportering om det er knyttet bestemmelser til hensynssonene, slik at viktige marine naturforekomster sikres mot nedbygging.

3.5 Innsatsområde 5 - Restaurering av naturverdier

For å gjenopprette naturlige prosesser og funksjoner i økosystemet som er blitt forringet, kan restaureringstiltak iverksettes for å bidra til å bedre vannmiljø, og fremskynde den naturlige gjeninnhenting. Dette omfatter både aktive (fysiske) og passive (opphør av aktiviteter, vern) tiltak. Årene 2021-2030 er utpekt som FNs tiår for restaurering av økosystemer, og Norge har forpliktet seg til å følge dette opp. Dette følges også opp under mål 2 i Naturavtalen, om å iverksette minst 30 % effektiv restaurering⁸. Marin restaurering er utfordrende, fordi det er krevende å få kontroll over de negative påvirkningsfaktorene. I Oslofjordplanen er det særlig ålegras som er aktuell for restaurering i de marine økosystemene. I tillegg er det aktuelt å utbedre barrierer i bekker og vassdrag, og restaurere gytebekker for sjøørret⁹. Det er samtidig viktig å jobbe helhetlig med dette, slik at restaurering kan bidra der økosystemene er blitt forringete og ødelagt, og samtidig bidra med klimatilpasning, styrke matvaresikkerhet, vannforsyning og naturmangfold.

⁷ [Förbud mot bottentrålning i marina skyddade områden \(2020\) - Regeringsuppdrag - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

⁸ [norsk-oversettelse-av-kunming-montreal-global-biodiversity-framework.pdf \(regjeringen.no\)](#)

⁹ [Sjøørretriket – Styrke sjøørretbestanden i Oslofjorden \(NJFF\)](#)

3.5.1 Generelt om rapportering

Innsatsområdet består av 6 tiltak og 2 kunnskapsinnhentingpunkter. Tiltak K15 om *vannutskiftning i Indre Oslofjord og tiltak for å bedre denne* er ikke rapportert. For tiltak T36 og K14 om *utfyllinger og andre inngrep i sjøen*, er det mange medansvarlige som ikke har rapportert utfyllende, eller ikke har rapportert. Statens veivesen anser sitt ansvar innenfor tiltak T36 som ferdig, og Kystverket rapporterte i 2022 at de ikke har ansvar for tiltak T36 og K14.

3.5.2 Beskrivelse av spesielt viktige tiltak

Det foreligger en *nasjonal strategi for restaurering av vassdrag* for perioden 2021-2030¹⁰, som også omfatter nedbørfeltene til Oslofjorden (tiltak T31). En nasjonal handlingsplan for vassdrags- og våtmarksrestaurering utarbeides nå i regi av Restaureringsprosjektet¹¹. Arbeidet med å restaurere våtmark er allerede godt i gang, med klart flest myrprosjekter nasjonalt i nedslagsfeltet til Oslofjorden¹². Det er flere tilskuddsordninger som bidrar til miljøforbedringer i nedbørfeltet. Blant annet har Miljødirektoratet en *tilskuddsordning til generell vannforvaltning* (tiltak T32). I 2023 er det gitt tilskudd til 18 prosjekter i Oslofjordens nedbørfelt som både bedrer miljøtilstanden, og restaurerer naturverdier. Disse prosjektene utgjør 28 % av budsjettet (4,2 mill. av 15 mill. kroner). Videre er det tildelt midler til arbeidet med å *gjennomføre problemkartlegging i alle nåværende og tidligere gytebekker for sjøørret* (tiltak T33). For å bedre kunnskapsgrunnlaget om barrierer i og langs vassdrag, er den europeiske Amber-barriere-appen oversatt og tilrettelagt for allmennheten også i Norge. Dette vil på sikt bidra til bedre oversikt over inngrep som hindrer fiskevandring også i Oslofjordområdet, inkludert f.eks. ålevandring.

Påvirkninger på marin natur er i de fleste tilfeller ikke bare lokale. Av den grunn er større områder mer egnet for marin restaurering (på tvers av kommunegrenser). Miljødirektoratet har så langt ikke utviklet egen *veileder og plan for restaureringstiltak for kommunene for utvalgt marin natur* (tiltak T34), nettopp pga. marin restaurering er mest egnet i større områder. Det kan imidlertid være noe potensiale for restaurering i urbane havneområder, med da først og fremst i retning av avbøtende tiltak som kan bidra til et rikere naturmangfold. For å sikre at mål om mer restaurering i kommunene gjennomføres i tråd med planen, viser Miljødirektoratet til at bruk av plan- og bygningsloven for å forebygge inngrep i strandsonen (tiltak T24, T25 og T59) i innsatsområde 4 og 7.

Når det gjelder tiltak T36 som omfatter *åpning av veifyllinger som kan hindre vannutskiftning i utløpsområdet til Glomma*, så rapporterer Fredrikstad kommune, Hvaler kommune og Viken fylkeskommune at det ikke er vurdert åpning av veifyllinger innenfor deres grenser. Hvaler kommune har likevel rapportert at en veifylling kan vurderes åpnet.

Angående tiltak om å *kartlegge aktuelle områder/strekninger med utfyllinger og andre inngrep i sjøen med potensiell varig negativ påvirkning på marint miljø* (tiltak K14), svarer 92 % av kommunene at dette ikke er gjennomført. Horten kommune har imidlertid rapportert at de har 1 aktuell strekning. Ingen hovedansvarlige har rapportert om det finnes konkrete tiltak for å redusere negativ påvirkning fra slike områder.

¹⁰ [Nasjonal strategi for restaurering av vassdrag 2021-2030 \(vannportalen.no\)](https://vannportalen.no)

¹¹ [Direktoratene og direktoratsgruppen for vannforvaltning \(vannportalen.no\)](https://vannportalen.no)

¹² <https://fylkesmannen.maps.arcgis.com/apps/dashboards/03754229899442029bd218bccaf70c7a>

Når det gjelder tiltak K15 om *vannutskiftning i Indre Oslofjord og tiltak for å bedre denne*, så har Kystverket i etterkant av rapporteringsfristen informert at nye underlagsrapporter er ferdigstilt, og vil bidra til å danne grunnlag for videre arbeid med tiltaket.

3.5.3 Sekretariatets kommentarer til oppfølging av innsatsområde 5

Når det gjelder tiltak K14 om å *kartlegge aktuelle områder/strekninger med utfyllinger og andre inngrep i sjøen med potensiell varig negativ påvirkning på marint miljø, samt avklare grad av påvirkning og mulige tiltak*, har Bærum kommune tatt initiativ til å samle kystkommunene for å samordne konkretisering, mål og begrensning for dette kunnskapsinnhentingepunktet høsten 2023. Sekretariatet anser dette for å være et godt initiativ som vil kunne føre til at tiltaket gjennomføres i tråd med planen.

I lys av de ekstreme flomhendelsene på Østlandet sommeren 2023, mener sekretariatet at arbeidet med klimatilpasning (Pulg et al, 2022)¹³, i kombinasjon med restaurering, bør intensiveres slik at nedbørfeltene blir mer robuste mot ekstremvær.

3.6 Innsatsområde 6 - Friluftsliv

3.6.1 Bedre allmenhetens tilgang i strandsonen

Det er et sterkt press på arealene i strandsonen langs Oslofjorden, og summen av en bit-for-bit-nedbygging av arealene i 100-metersbeltet er betydelig. Det medfører en stor samlet belastning på disse arealene, og kommunene har en sentral rolle i å sikre allmenheten tilgang til sjøen og til friluftsområder gjennom sin arealplanlegging. Kommunen har også en viktig rolle i arbeidet med å fjerne ulovlige stengsler i strandsonen.

3.6.1.1 Generelt om rapportering

Innsatsområde 6.1 omfatter 6 tiltak, og 1 kunnskapsinnhentingepunkt.

Det er rapportert på alle tiltakene. Flere viktige tiltak er gjennomført eller igangsatt siden forrige rapportering.

Tiltak T40 om å *følge nasjonale forventninger om en helhetlig planlegging av land- og sjøareal, for å sikre friluftsliv langs sjøen* er rettet mot kystkommunene. Tiltaket er besvart av 25 kommuner.

3.6.1.2 Beskrivelse av spesielt viktige tiltak

Tiltak T41 om *etablering av et kystsonenettverk* ble opprettet i oktober 2022. Tiltaket har så langt vært en suksess. Gjennom kurs og seminarer bidrar nettverket til bedre kompetanse om forvaltning av arealer i strandsonen og i sjøområdene blant kommuner, fylkeskommuner og statsforvaltere.

Ordringen med *juridisk bistand til kystkommunene, for å klargjøre grensene mellom innmark og utmark, og fjerne ulovlige inngrep og stengsler, for å bedre allmenhetens tilgang i strandsonen* (tiltak T37) har kommet godt i gang. I alt har 13 kommuner (Færder, Horten, Oslo, Sarpsborg, Nordre Follo, Hvaler, Vestby, Halden, Larvik, Asker, Fredrikstad, Frogn og Sandefjord) så langt fått innvilget juridisk bistand siden oppstarten våren 2022.

¹³ [NVE Ekstern rapport 3/2023: Flaum og miljø i eit endra klima – Innovative metodar for restaurering og betre miljøtilstand : rapport frå FoU-prosjekt 80184](#)

Ordningen om *statlig sikring av friluftslivsområder* (tiltak T38) videreføres i rapporteringsperioden. Siden forrige rapportering er åtte nye sikringssaker i prosess.

Årets rapportering viser at *nasjonale forventninger om en helhetlig planlegging av land- og sjøareal for å sikre friluftsliv langs sjøen* (tiltak T40), følges i gjeldende kommuneplaner i relativt stor grad. Når det gjelder reguleringsplaner, går det frem at om lag halvparten av gjeldende reguleringsplaner bare delvis ivaretar de nasjonale forventningene.

LMD rapporterer at ingen av midlene fra *RMP og SMIL har gått til å bedre tilgjengeligheten for friluftsliv i kulturlandskap langs Oslofjorden* (tiltak T39), og at dette tiltaket ikke er prioritert innenfor disse tilskuddsordningene i denne rapporteringsperioden.

Detaljerte 3D-modeller kan hjelpe kommunene å planlegge og forvalte strandsonen. Kommunal- og distriktsdepartementet (heretter KDD) har oppdatert og revidert *veileder som viser hvordan strandsonen kan visualiseres i 3D*. Oppdatert veileder ble utgitt i januar 2023¹⁴ (tiltak T42).

3.6.1.3 Sekretariatets kommentarer til oppfølging av innsatsområde 6.1

Etablering av kystsonenettverket (tiltak T41) har vært en stor suksess, med høy deltakelse både fra kommuner, fylkeskommuner og statsforvaltere. Spesielt kursene om plan- og bygningslov i strandsonen ("Juss i strandsonen") både for saksbehandlere og politikere har fått svært gode tilbakemeldinger. Sekretariatet mener at det er svært viktig at dette tiltaket videreføres.

Også tiltak som gjelder etablering av *ordning med juridisk bistand til kystkommunene i forhold til ulovlige inngrep og stengsler i strandsonen* har fungert godt (tiltak T37). Etter sekretariatets vurdering er det svært viktig at dette tiltaket videreføres i hht. planens intensjon

Når det gjelder tiltak T38 om å *videreføre ordningen statlig sikring av friluftslivsområder*, så utgjør tiltaket et viktig supplement til andre tiltak for å sikre allmennhetens tilgang til strandsonen. Ordningen har imidlertid begrensede budsjettmidler. Midlene prioriteres brukt der det gir størst effekt på tilgang til strandsonen, og andre viktige friluftslivsområder i nærmiljøet som gir stor uttelling for friluftslivet.

3.6.2 Opprettholde og styrke attraktiviteten til områder som er viktige for friluftsliv

Kommunene har kartfestet en rekke svært viktige friluftsområder gjennom kartlegging og verdsetting. Det er nødvendig med godt vedlikehold, god drift, og god tilrettelegging for at disse områdene skal forbli attraktive. Dette er hovedsakelig kommunens ansvar, og inngår i kommunenes arbeid med friluftsliv, fysisk aktivitet og folkehelse. Videre er det viktig å redusere konflikter og ulemper for ulike brukergrupper, og se på tiltak for å regulere og kanalisere ferdsel, både til lands og vil vanns, der dette er aktuelt.

3.6.2.1 Generelt om rapportering

Innenfor dette innsatsområdet er det i alt 6 av 12 tiltak som ikke er rapportert innen fristen. Det gjelder blant annet tiltak knyttet til kulturminner (tiltak T49, T51 og T52), marin forsøpling (tiltak T47), fritidsbåtulykker (tiltak T50) og kostholdsråd (tiltak T53). Om *tiltak knyttet til*

¹⁴ [Veileder for strandsonen i 3D - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

fartsgrenser for fritidsfartøy og næringsfartøy (tiltak T45 og T46), går det fram at det er vurdert et behov for slike av hensyn til for eksempel sikkerhet. Rapporteringen sier imidlertid ingenting om hvorvidt det vil bli satt i gang arbeid for å etablere slike fartsgrenser.

I etterkant av rapporteringsfristen, har det kommet inn ny informasjon ang. tiltak T47, og dette er derfor tatt med i sekretariatets rapport.

3.6.2.2 Beskrivelse av spesielt viktige tiltak

Tiltak som gjelder å *stimulere kommunene til å prioritere tilrettelegging-, drift og vedlikehold av friluftsområdene* (tiltak T44), gjennom en økonomisk støtteordning, er blant de tiltakene som først og fremst har bidratt til å opprettholde og styrke attraktiviteten til friluftslivsområdene. I rapporteringsperioden er midlene (1 mill. kr i 2022, og 0,5 mill. kr i 2023) gått til ekstraordinært tilsyn i helger, og innkjøp og utplassering av enkle tilretteleggingstiltak i friluftslivsområdene (bord, benker, griller etc.). Det går fram i årets rapportering at 75 % av tiltaksmidlene for de statlig sikrede friluftslivsområdene i Oslo og Viken er benyttet til dette tiltaket, og har resultert i fornøyde brukere på områdene der det har skjedd forbedringer.

Når det gjelder tiltak T47 om å *reducere marin forøpling i og ved Oslofjorden*, så er liknende formulering også omtalt i tiltak T18 og K10 under innsatsområde 3 (kap. 3.3.2). Det er tildelt om lag 2 mill. kr til 8 driftsenheter i Skjærgårdstjenesten som gjennomfører tiltak mot marint avfall.

I årets rapportering går det fram at 9 av 26 kommuner har utarbeidet en *plan for friluftslivets ferdselsårer* i løpet av 2022 (tiltak T43), og alle har inkludert kyststier i denne. Realisering av disse planene vil på sikt styrke den kanskje viktigste friluftslivsaktiviteten i området. I tillegg har alle de 26 kommunene utarbeidet *kulturminneplaner som inkluderer sjørelaterte kulturminner og kulturmiljø* (tiltak T48), og kan også bidra til styrket attraktivitet gjennom opplevelse av kulturminner.

3.6.2.3 Sekretariatets kommentarer til oppfølging av innsatsområde 6.2

Foruten planer og fysisk tilrettelegging som nevnt ovenfor, vil både opprydding i marin forøpling, lavere fartsgrenser på båt (reducere støy) samt tilrettelegging og informasjon om kulturminner, bidra til å styrke attraktiviteten til områder som er viktige for friluftsliv.

Sekretariatet konstaterer at innsatsen innenfor dette innsatsområdet til dels ikke er rapportert, og dels rapportert på en slik måte at resultatet framstår uklart.

3.6.3 Bidra til at friluftsområdene blir brukt av alle befolkningsgrupper

Friluftsliv er den mest benyttede formen for fysisk aktivitet i fritiden, og arbeidet med å fremme et aktivt friluftsliv er viktig for å sikre god helse og trivsel for befolkningen. For å få effekt for alle befolkningsgrupper, er det viktig at de lettest tilgjengelige områdene for friluftsliv blir prioritert høyest fra myndighetenes side. Det innebærer blant annet prioritering av sikring og tilrettelegging av landfaste områder nær der folk bor, og på øyer med kollektivtransport.

3.6.3.1 Generelt om rapportering

Innsatsområdet har kun 4 tiltak, og 3 av disse er rapportert.

3.6.3.2 Beskrivelse av spesielt viktige tiltak

Prioritering av lett tilgjengelige områder i strandsonen i arbeidet med tilrettelegging i de statlig sikrede områdene (tiltak T55) bidrar til å sikre attraktive friluftslivsmuligheter for alle befolkningsgrupper. I 2022 gikk 25 % av midlene (statlige sikrede friluftsområder) i Oslo og Viken til slike områder. Det pågår et kartleggingsprosjekt "Friluftslivsbruk av Oslofjorden og strandsonen", som på lengre sikt vil bidra med kunnskap som gir mer treffsikre tiltak med hensyn til å bedre friluftslivsmulighetene for alle befolkningsgrupper (tiltak K18). Resultater fra prosjektet kommer ved årsskiftet 2023.

Samferdselsdepartementets tiltak om å *stimulere kommunene til å utvikle transportløsninger som gjør det mulig å gå, sykle eller benytte kollektivtransport til friluftslivsområdene* er ikke rapportert (tiltak T 54). Av den grunn er det vanskelig å vite om og eventuelt hva som skjer på dette området.

3.6.3.3 Sekretariatets kommentarer til oppfølging av innsatsområde 6.3

Sekretariatet bemerker at tiltaket som handler om å *stimulere kommunene til å utvikle gode løsninger for gange, sykling, og kollektivtransport til friluftsområder* (tiltak T 54) er særlig viktig for å redusere sosial ulikhet i tilgangen til Oslofjorden, og for å sikre alle befolkningsgrupper tilgjengelighet til friluftsområder. Sekretariatet mener at tiltaket bør følges opp.

3.7 Innsatsområde 7 - Tverrgående tiltak

Det er et sterkt press på arealene i strandsonen langs Oslofjorden, og den samlede belastningen er høy. Over tid har utbygging og andre tiltak redusert allmennhetens tilgang til strandsonen gjennom en bit-for-bit-nedbygging av arealene. Utbyggingen og andre tiltak i strandsonen har også betydelige konsekvenser for miljøforholdene i Oslofjorden, se mer om dette i innsatsområde 4 om sårbare arter og naturtyper. Det er imidlertid kommunenes arealplanlegging som er den mest avgjørende faktoren for å ivareta ulike hensyn, og det er behov for å stramme inn praksis, særlig med hensyn til etablering av ny bebyggelse, og utvidelse av eksisterende bebyggelse i strandsonen.

3.7.1 Generelt om rapportering

Innsatsområdet består av 7 tiltak og 1 kunnskapsinnhentingspunkt. Det er rapportert på alle tiltakene. Tiltak T59 som handler om å *sikre en streng praktisering av plan- og bygningsloven sitt byggeforbud i strandsonen*, og er rettet til alle de 26 kystkommunene. 25 av kommunene har svart.

For tiltak T61, *gi ut en oppdatert veileder om ulovlighetsoppfølging etter plan- og bygningsloven*, melder KDD at utkast til veileder er under utarbeidelse. Utkastet hensyntar nye lovendringer, og ny rettspraksis av betydning.

3.7.2 Beskrivelse av spesielt viktige tiltak

Ovennevnte tiltak (T61) om å *gi ut en oppdatert veileder om ulovlighetsoppfølging etter plan- og bygningsloven* er spesielt viktig, da det handler om hvordan kommunene forholder seg til byggeforbudet innenfor 100-metersbeltet, og de statlige planretningslinjene for strandsonen. Det er et prioritert nasjonalt mål å unngå nye inngrep i strandsonen. Eventuell ny utbygging må skje gjennom planer, og ikke gjennom dispensasjoner.

Om lag 40 % av kommunene har gjort endringer i kommunale planer, og endret egne rutiner for å sikre en strengere praktisering av byggeforbudet i strandsonen. Det gis fortsatt en del dispensasjoner i 100-meters beltet, men det er stor forskjell i antall mellom kommunene. I rapporteringen går det fram at det gis om lag 10 dispensasjoner i snitt per kommune, men at antall dispensasjoner varierer fra 0 til 53 per kommune. Rapporteringen viser at det i snitt er en lik praktisering i Oslo og Viken, som i Vestfold og Telemark.

Det er per mai 2023 ikke tatt stilling til om dagens *tre fylkeskommuner vil utarbeide en felles interregional plan etter plan- og bygningsloven med juridisk bindende planbestemmelser* (tiltak T57 og T58). De 3 fylkeskommunene skal gjenoppstå som 6 fylkeskommuner fra 1. januar 2024.

Det er gitt ekstra ressurser til *statsforvalter for å følge opp kommunenes dispensasjonspraksis i strandsonen for å ivareta nasjonale interesser, og hindre ytterligere bit-for-bit-nedbygging* (tiltak T60) i form av et prosjekt. Tiltaket har i praksis vært fulgt opp gjennom ett årsverk på arealplan hos Statsforvalteren i Oslo og Viken i 2022/2023. Foreløpige resultat fra prosjektet viser at det fortsatt er et stort utbyggingspress i strandsonen, og at det er store forskjeller mellom kommunene. Enkelte kommuner har sendt nesten 400 ulike saker til Statsforvalteren på høring, mens en kommune har bare sendt 5 saker. Resultatene fra prosjektet viser også at det er svært mange saker hvor kommunene ikke har sendt vedtak til Statsforvalteren. Bakgrunnen for dette varierer, men det kan ikke utelukkes at det i noen tilfeller er innvilget dispensasjoner i strid med nasjonale føringer som Statsforvalteren ikke har fått anledning til å påklage. Rapporten blir ferdig i løpet av høsten 2023, og oversendes KDD for videre vurdering.

Besøksenteret for Oslofjorden (tiltak T62) ble etablert i Horten 16. november 2022, med et informasjonspunkt både i Inspiria i Sarpsborg, og på en av Bastø-Fosen ferjene fra 31. oktober 2023.

3.7.3 Sekretariatets kommentarer til oppfølging av innsatsområde 7

Flere kommuner rapporterer at de har endret rutiner for å sikre en strengere praktisering av byggeforbudet i strandsonen. Likevel ser vi at det fortsatt innvilges mange dispensasjoner for ulike tiltak. Innholdet i dispensasjonene har vi ikke oversikt over, men det er et stort spenn i antall dispensasjoner i kommunene. Med bakgrunn i en tettere oppfølging av kommunenes dispensasjonspraksis (tiltak T 60), bør det vurderes strengere nasjonale føringer for å ivareta verdiene i strandsonen, f.eks. gjennom endringer av dispensasjonsbestemmelsen i plan- og bygningsloven.

En interregional plan med juridisk bindende planretningslinjer vil gi en likere og mer restriktiv tilnærming i kystkommunene i Oslofjordområdet når det gjelder byggeforbudet i strandsonen. Det vil imidlertid ta tid å få på plass en slik plan etter den planlagte reetableringen av 6 fylkeskommuner fra 2024.

For å unngå en fortsatt bit-for-bit-nedbygging av strandsonen må kommunenes praktisering av byggeforbudet strammes inn i tråd med planens intensjon. Det gjelder både i forhold til fastsetting av byggegrenser i reguleringsplaner og kommuneplaner, og i vurderinger av hvilke tiltak som kan tillates gjennom dispensasjoner etter plan- og bygningsloven. Sekretariatet har forventninger til at kystsonenettverket kan bidra til en bedre samordning på tvers av kystkommunen også når det gjelder denne type utfordringer.

4. Oppsummering og konklusjon

4.1 Rapportering

Årets rapportering viser at svarprosenten er vesentlig høyere, sammenliknet med fjorårets rapport. Dette kan skyldes flere ting, men det er sannsynlig at formen på årets rapportering har gjort det lettere å svare for den enkelte sektor/etat. I tillegg har sekretariatet hatt flere møter med alle hovedansvarlige for tiltak i forkant av rapporteringen, som kan være en medvirkende årsak til økt svarprosent. Oslofjorden har også fått økt oppmerksomhet i media i 2022/2023.

4.2 Redusere tilførsler av næringsstoffer og partikler til fjorden

Det er et betydelig etterslep i oppfyllelsen av avløpsdirektivet, forurensningsforskriften og vannforskriften innen fagområdet avløp. Avløpsarbeidet er derfor krevende for alle ledd i forvaltningen (både kommunene, statsforvaltere og Miljødirektoratet). Dagens system er på mange måter ikke rigget for å oppnå tilstrekkelige reduksjoner av utslipp raskt nok, og i hht. planens ramme som er 2026. Miljødirektoratet og statsforvalterne har fått styrket kompetansen og kapasiteten gjennom Oslofjordmidler de siste årene, men arbeidet vil fortsatt kreve en betydelig ressursinnsats i alle forvaltningsnivåer for å oppnå resultat i hht. regjeringens ambisjoner.

Det har vært gjennomført mange møter mellom statsforvalter og kommunene i løpet av den siste rapporteringsperioden, og forståelsen for nødvendigheten av strengere rensekraav er til stede. Når det gjelder kravstilling i form av pålegg og planlegging i kommunene, går arbeidet for sakte til å nå målet i 2026. En del kommuner er imidlertid i gang med planleggingen, blant annet av felles løsninger i Drammensregionen og i Vestfold. I tillegg er det god fremdrift i hhv. Fredrikstad og Sarpsborg i byggingen av to nye anlegg. Det er nå meget viktig at arbeidet med å utrede nye renseløsninger for å fjerne nitrogen fra avløpsvannet kommer i gang, og at statsforvalterne pålegger slike utredninger der dette er nødvendig, for å sikre gjennomføring innen 2030 (forslag til frist i revidert avløpsdirektiv).

Oslofjordplanen kan også være en drahjelp for å få gjennomført tiltakene i de regionale tiltaksprogrammene til vannforvaltningsplanene når det gjelder små og mellomstore anlegg. Vi ser at flere kommuner er i gang med å få bedre oversikt over de utfordringene de har lokalt, godt hjulpet av de regionale vannområdekoordinatorene.

Når det gjelder jordbruk, så haster det å innføre forpliktende miljøkrav i jordbruket via regionale forskrifter i hht. jordlova, slik at tilførslene av næringsstoffer og partikler til Oslofjorden reduseres innen rimelig tid. Det er behov for å gjennomføre en slik vurdering av hele nedbørsfeltet til Oslofjorden, for å fastslå hvor det er behov for miljøkrav. Ut fra et miljøfaglig ståsted, bør regionale forskrifter være på plass fra høsten 2024. Erfaring viser at man kan komme et stykke på vei med frivillige tiltak gjennom tilskuddsordninger (økonomiske virkemidler), men for å få tilstrekkelig grad av gjennomføring, må det også stilles juridiske krav (juridiske virkemidler).

Revidert forskrift om gjødselvarer er et viktig bidrag for å redusere skadelige effekter på vannmiljøet i Oslofjorden, gitt at den stiller tilstrekkelig strenge krav. Det er viktig at forskriftsforslaget sendes på høring, med intensjon om vedtak innen høsten 2024. De regionale miljøkravene i fylkene rundt fjorden, og ny gjødselvarerforskrift bør iverksettes noenlunde samtidig, for å gi best samvirkende effekt for miljøtilstanden i Oslofjorden.

4.3 Redusere tilførsler av miljøgifter og marin forsøpling

Arbeidet med å redusere tilførslene av miljøgifter er et langsiktig arbeid, som krever at det jobbes på flere fronter samtidig. Ofte tar det også tid før eventuelle reduksjoner gjenfinnes i økosystemene. I tiden fremover er det viktig med særlig fokus på de områdene som har høye konsentrasjoner av miljøgifter i sjøbunnen som følge av "gamle synder", og hvor det tydelig fremgår at det er behov for oppryddingstiltak.

Det pågår en rekke tiltak på tvers av sektorer når det gjelder marin forsøpling, og det er forventninger om at dette arbeidet videreføres i tråd med planens intensjon.

4.4 Ivareta arter og naturtyper inkl. fiskeriforvaltning

Innledningsvis i rapporten er det beskrevet viktigheten av å redusere påvirkning fra fiskeriene i Oslofjordområdet utover dagens praksis. I tillegg er det gitt en rekke dispensasjoner til yrkesfiskere mot forbudet om å fange torsk fra 2019, som er uheldig med hensyn på å øke torskefiskbestandene. Det bør vurderes om disse dispensasjonene bør trekkes. Det er også klare utfordringer med hensyn til kontroll og oppsyn av torskeforbudet overfor fritidsfiskere, da det fortsatt er lov å fiske, men hvis man får en torskefisk så skal den slippes ut igjen. Torskefiskene har en nøkkelposisjon for økosystemene i fjordområdet, jf. kap 1.1. Dette fordi en svak torskebestand har en indirekte effekt på fremveksten av trådformete påvekstalger (lurv) som vokser på ålegras og tang- og tarebeltene i hele fjordsystemet. Kvaliteten på oppvekstområdene, deriblant for fiskeyngel, blir dermed sterkt redusert der lurven har overtatt.

Årets rapportering viser at tiltak som handler om å *vurdere nærmere regulering av trållaktiviteten i Oslofjorden* (tiltak T21) i praksis ikke er utført i løpet av inneværende rapporteringsperiode. Tiltaket er i stedet koblet til pilotprosjekt for Oslofjorden/Skagerrak. Siden behovet for fredningsområder for torskefisk er betydelig, vil det neppe være tilstrekkelig å vurdere dette som en del av det foreslåtte pilotprosjektet. Det bør utredes en utfasing av trållingsaktivitet, for eksempel i de marine nasjonalparkene i Oslofjorden, i første omgang Hvaler og Færder, og i indre Oslofjord. Et forbud mot trålling blant annet i svenske marine nasjonalparker, er allerede utredet for svenske farvann (SOU 2023:20). Det vil være hensiktsmessig at praksis er sammenfallende både for Hvaler og Koster nasjonalpark som er tilgrensede områder. Det bør også utredes om disse områdene bør fritas for fritidsfiske, altså at det etableres nullfiskeområder. Det kan her vises til det svenske "8+fjordar"-prosjektet som har hatt fiskefrie områder på bl.a. vestkysten av Sverige siden 2010¹⁵.

Rapporteringen viser at det er behov for ytterligere innskjerping av dagens praksis når det gjelder tiltak om å *...unngå andre inngrep og tiltak på bløtbunnsområder... inklusive ålegrasenger... og sikre viktige naturforekomster i sjø i kommunal arealplanlegging* (tiltak T24 og T25) i tråd med planens intensjon. Det går blant annet frem at 25 % av kystkommunene ikke har rutiner for å sikre dette. Videre at 80 % av kystkommunene ikke har oversikt over antall inngrep som går ut over marine bløtbunnsområder og andre marine naturtyper. Et stort flertall av kommunene har etablert hensynssoner i sjø, men det er ikke tydelig i årets rapportering om det er knyttet bestemmelser til hensynssonene, slik at viktige marine naturforekomster sikres mot nedbygging.

¹⁵ [8+fjordar Bohuslän - Planering, förvaltning och samverkan - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](https://www.havochvatten.se/8-fjordar-Bohuslan-Planering-forvaltning-och-samverkan)

4.5 Friluftsliv og arealplan

Årets rapportering viser at det fortsatt innvilges mange dispensasjoner for ulike tiltak, selv om flere kystkommuner rapporterer at de har endret rutiner for å sikre en strengere praktisering av byggeforbudet i strandsonen. Med bakgrunn i en tettere oppfølging av kommunenes dispensasjonspraksis, bør det vurderes å innføre strengere nasjonale føringer for å ivareta verdiene i strandsonen, f.eks. gjennom endringer av dispensasjonsbestemmelsen i plan- og bygningsloven.

I tråd med planens intensjon må kommunenes praktisering av byggeforbudet strammes inn ytterligere for å unngå en fortsatt bit-for-bit-nedbygging av strandsonen. Det gjelder både i forhold til fastsetting av byggegrenser i reguleringsplaner og kommuneplaner, og i vurderinger av hvilke tiltak som kan tillates gjennom dispensasjoner etter plan- og bygningsloven.

Tiltaket som gjelder etablering av kystsonenettverket har vært en stor suksess, med høy deltakelse både fra kommuner, fylkeskommuner og statsforvaltere. Spesielt kursene om plan- og bygningslov i strandsonen ("Juss i strandsonen") både for saksbehandlere og politikere, har fått svært gode tilbakemeldinger. Tiltak som gjelder etablering av ordning med juridisk bistand til kystkommunene i forhold til ulovlige inngrep og stengsler i strandsonen, har også fungert godt, hvor det så langt er gitt juridisk bistand til 13 kommuner siden oppstarten.

4.6 Konklusjon

Årets rapportering viser at svarprosenten er vesentlig høyere, sammenliknet med fjorårets rapport. Det gjøres en betydelig innsats på mange fronter, men arbeidet med å gjennomføre tiltakene i hht. plan om å oppnå miljømålene innen 2026, går for sent. Dette gjelder for alle 7 innsatsområdene, hvor tiltak innen avløpssektoren er mest tidskritisk. Tabell 3 viser en oversikt over særlige viktige nøkkeltiltak, og vurdering av fremdrift for å bedre et økosystem i ubalanse.

Det er viktig å understreke at det er mulig å snu den negative utviklingen i Oslofjorden, og å oppnå miljømålene som Stortinget har satt. Dette arbeidet vil imidlertid ta tid, og det vil kreve betydelige ressurser. Oslofjorden vil ikke nå målene om en ren og rik fjord innen planperiodens utløp i 2026. Dette skyldes at en del av tiltakene i regjeringens plan ikke vil være gjennomført før etter dette tidspunktet. I tillegg vil det ta tid for økosystemet å innstille seg på en ny situasjon med redusert påvirkning.

Det er nødvendig å gjennomføre samtidige og effektive tiltak:

- Næringstilførsler fra avløp og jordbruk må reduseres
- Rovfiskbestandene må gjenoppbygges. I tillegg bør det innføres flere nullfiskeområder, og vurdere utfasing av bunntråling.
- Unngå ytterligere nedbygging av både strandsonen og gruntvannsområder. Disse områdene er viktige beite og oppvekstområder både for fiskeyngel og sjøfugl.

Tabell 3: Oppsummering av nøkkeltiltak med antatt tidligst gjennomføring, og effekt i Oslofjorden etter gjennomføring (evt. forsinket effekt)

Nøkkeltiltak	Antatt gjennomføring (tidligst)	Vurdering av effekt i Oslofjorden	Vurdering av fremdrift	Flaskehals/ kommentar
Etablere nye avløpsanlegg med nitrogenfjerning (T1, T7)	Fra 2026	Rask effekt		Kravstilling og planlegging/ Kostnadskrevende
Redusere mengden overvann og overløp, og oppgradere ledningsnett (T2, T3, T4)	Før og etter 2026	Rask effekt		Kostnadskrevende
Iverksette miljøkrav i regionale forskrifter etter jordlova (T8)	Fra 2024	Relativt rask effekt		
Forvalte tilskuddsmidler slik at avrenning fra jordbruksarealer til vann reduseres (RMP og SMIL) (T9)	Fra 2022	Rask effekt		
Håndheve krav om vegetasjons-belte langs vassdrag, samt øke tilsyn med opprettholdelse av vegetasjonsbeltene (T12, T13, T14)	Fra 2024	Rask effekt		Politisk beslutning (flytte myndighet)
Revidere gjødselvereforsikten (T10)	Fra 2024	Forsinket effekt		Politisk beslutning
Vurdere nærmere regulering av eksisterende trålingsaktivitet i Oslofjorden (T21)	Fra 2025	Forsinket effekt		Politisk beslutning
Sikre viktige naturforekomster i sjø (T24, T25)	Fra 2024	Rask effekt		Politisk beslutning
Strengere praktisering av byggeforbud i strandsonen (T59)	Fra 2024	Rask effekt		Politisk beslutning
Etablere kystsonenettverk og juridisk bistand til kommunene (T37, T41)	Fra 2022	Rask effekt		

Til informasjon vil det i løpet av neste år utarbeides en ny oppsummerende tilstandsrapport over utvikling for ulike plante- og dyregrupper i Oslofjorden. Dette ble sist gjort for 5 år siden i forbindelse med utarbeidelsen av Miljødirektoratets forslag til helhetlig plan for Oslofjorden (2019).

5. Andre kommentarer

Det er behov for å gi et par generelle betraktninger som ikke kan knyttes til et spesifikt tiltak i regjeringens plan for Oslofjorden, men som er viktig å ta med seg i det videre arbeidet.

Det går frem at flere av tiltakene i Oslofjordplanen gir veldig klare føringer for regjeringens ambisjon med planen, eksempelvis tiltak T24, T25 og T59 om kommunenes praktisering av byggeforbudet i strandsonen. Det er usikkert i hvilken grad disse signalene er mottatt i forvaltningssystemet, og omsatt til praktisk arealforvaltning. For å sikre at regjeringens ambisjoner samsvarer med forvaltningspraksis, må det gis tydelige statlige planretningslinjer til kystkommunene i Oslofjorden.

Videre er det slik at det finnes et stort antall tidligere utbyggingsplaner i kommuner som ikke er realisert. Dersom utbyggingsplaner aldri har blitt realisert og ikke fått byggetillatelse, står kommunen fritt til å føre eldre reguleringsplaner tilbake til eksempelvis naturformål. En slik planoppnydding (planvask) vil være en av de viktigste grepene en kommune kan gjøre for å sikre en bedre forvaltning av strandsonen, og en mer klima- og miljøvennlig arealforvaltning

i fremtiden. Se også Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027 der dette er omtalt¹⁶.

Vedlegg:

1. Statistikkrapport fra Rambøll (lenke: [Oslofjorden: Tiltaksplan for bedre miljøtilstand - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](#))
2. Liste over svar på spørreundersøkelsen fra hver virkemiddeleier (lenke: [Oslofjorden: Tiltaksplan for bedre miljøtilstand - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](#))

¹⁶ [Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027 - regjeringen.no](#)

Tlf.: 73 58 05 00
post@miljodir.no
www.miljodirektoratet.no
Postboks 5672 Sluppen,
7485 Trondheim

Besøksadresse Trondheim:
Brattørkaia 15, 7010 Trondheim

Besøksadresse Oslo:
Grensesvingen 7, 0661 Oslo

Miljødirektoratet er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet.

Vi jobber for et rent og rikt miljø. Hovedoppgavene våre er å redusere klimagassutslipp, forvalte norsk natur og hindre forurensning.

A photograph of two people kayaking on a body of water during sunset. The kayakers are seen from behind, paddling away from the viewer. The water is calm with gentle ripples, and the sky is filled with soft, golden light from the setting sun, with scattered clouds. The overall mood is peaceful and serene.

RAMBOLL

Bright ideas.
Sustainable change.

Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden

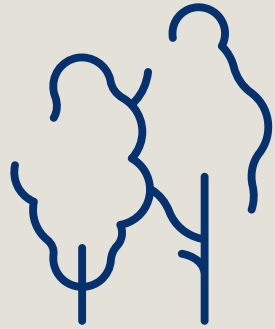
Rapportering på tiltak i Oslofjordplanen

Innholdsfortegnelse

- **Bakgrunn, metode og rapportering**.....s. 3
- **Svarprosent**.....s. 6
- **Tiltak som mangler rapportering**.....s. 8
- **Innsatsområder**
 - Innsatsområde 1.....s. 9
 - Innsatsområde 2.....s. 29
 - Innsatsområde 3.....s. 45
 - Innsatsområde 4.....s. 55
 - Innsatsområde 5.....s. 71
 - Innsatsområde 6.....s. 81
 - Innsatsområde 7.....s. 109
- **Vedlegg**.....s. 119

Bakgrunn

Den helhetlige tiltaksplanen for Oslofjorden viser regjeringens viktigste prioriteringer for Oslofjorden frem til 2026.

Planen er utarbeidet gjennom et samarbeid mellom 10 departementer. For å sikre lokal og regional forankring, har regjeringen opprettet et Oslofjordråd. Rådet ledes av Klima- og miljøministeren, og skal fungere som en samordningsarena, og sikre status og fremdrift av tiltakene i planen.

Planen inneholder 63 tiltak og 19 kunnskapsinnhentingpunkter.

Metode

Spørsmålene som er stilt i rapporteringen er utarbeidet i et samarbeid mellom Rambøll, sekretariatet for Oslofjordrådet og ressursgruppa i Miljødirektoratet.

Rapporteringen ble samlet inn gjennom et elektronisk rapporteringsverktøy, SurveyXact. Invitasjon til rapportering ble sendt til en kontaktperson per hovedansvarlige virksomhet for de gitte tiltak. Kontaktpersonen kunne videresende lenke til rapporteringen til relevante personer i sin virksomhet.

Invitasjonen ble sendt ut 27. april 2023, og det ble sendt to påminnelser før rapporteringen stengte 16. mai. Sekretariatet for Oslofjordrådet har også bidratt med påminnelser til de hovedansvarlige. Rapporteringen ble gjenåpnet i perioden 24.-29. mai for å få inn flere besvarelser.

Om rapporteringen

Rapporteringen gjelder for perioden fra sist rapportering (juni 2022) til mai 2023. Dette er andre gang det blir innhentet rapportering for Oslofjordplanen. Spørsmålene som er stilt i rapporteringen er nye av året, og det foreligger derfor ikke historiske sammenligninger.

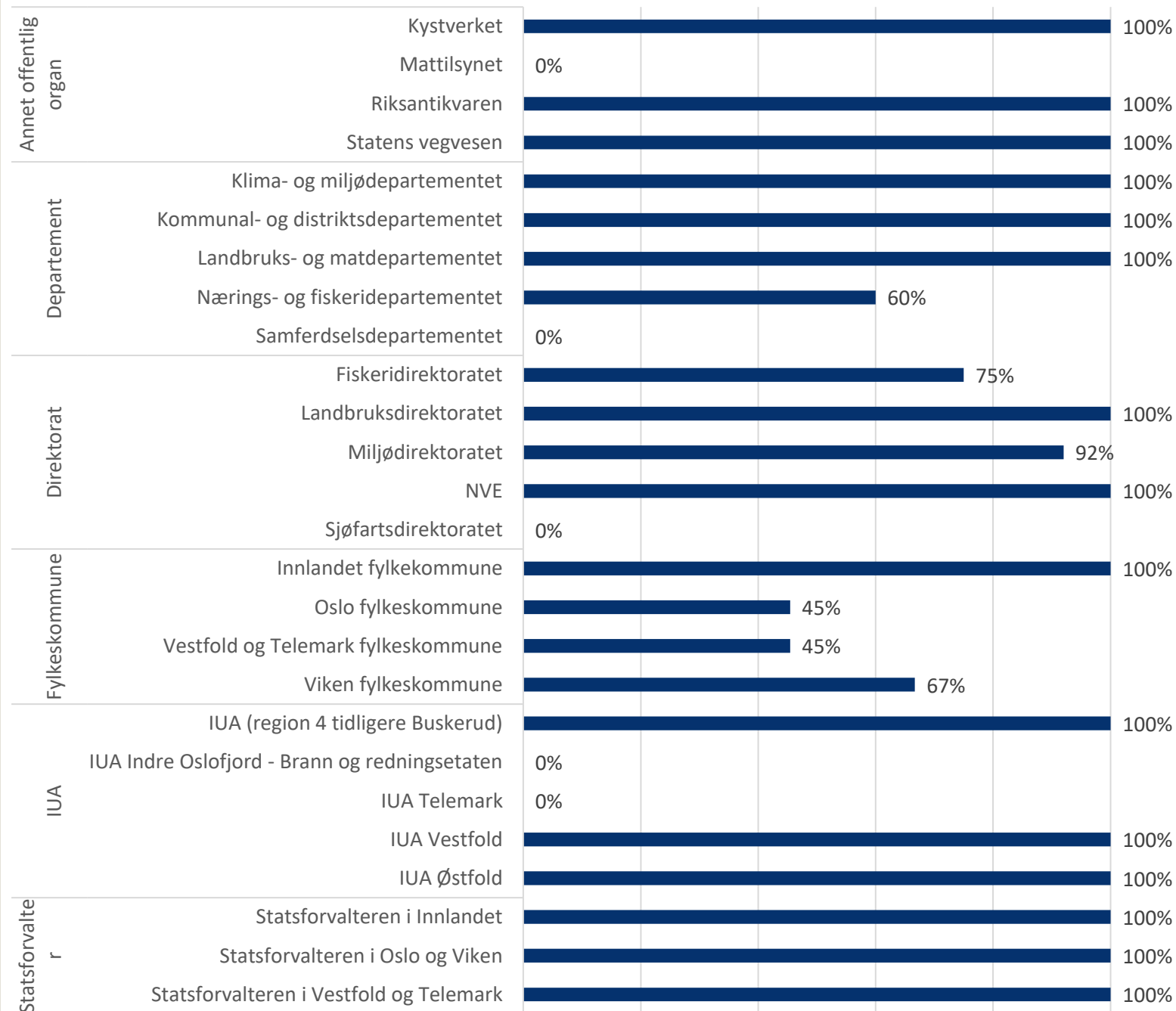
Denne rapporten skal brukes som grunnlag for sekretariatet i Oslofjordplanen sin rapport. Resultatene presenteres deskriptivt. Alle tiltak er inkludert i rapporten, unntatt tiltak hvor hovedansvarlig ikke har rapportert. Det framgår av rapporten der det er tiltak som ikke er besvart. Svar fra åpne tekstfelt er gjengitt ordrett.

Detaljer fra rapporteringen som ikke er inkludert i rapporten finnes i datasettet fra rapporteringen, som publiseres samtidig som denne rapporten.

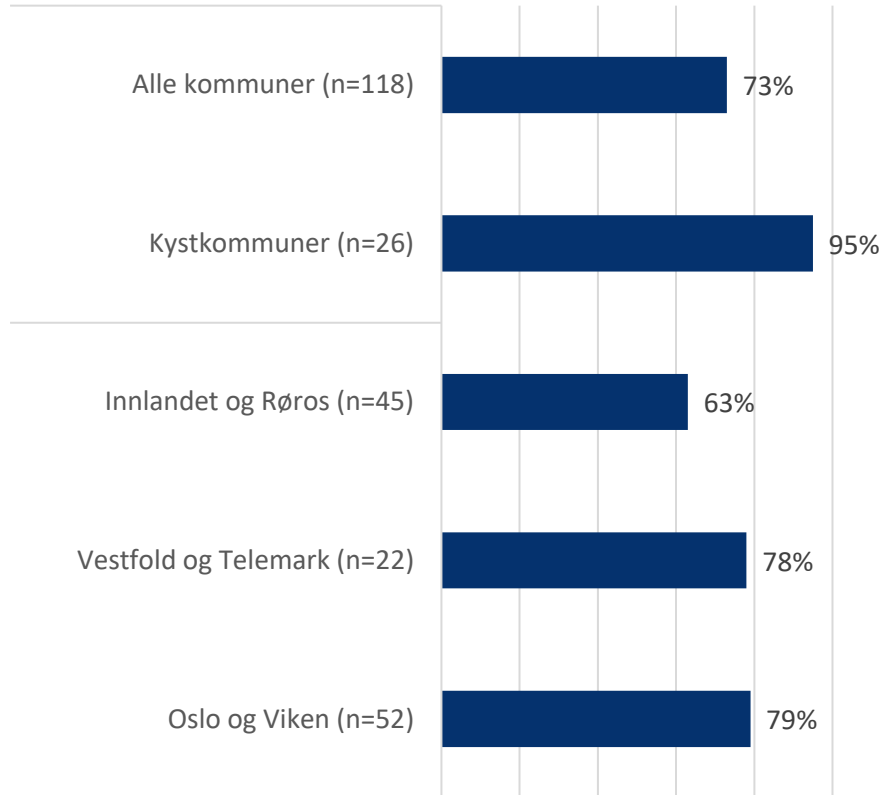
Svarprosent

Figuren viser andelen tiltak virksomhetene har rapportert på, på totalnivå uavhengig av innsatsområde.

En virksomhet med 100 % i svarprosent har rapportert på alle sine tiltak. En virksomhet som med 50 % i svarprosent har rapportert på halvparten av sine tiltak. Dersom virksomheten ikke har rapportert i det hele tatt, er det oppgitt 0 %.

Svarprosent blant kommunene

Figuren viser svarprosent blant kommunene på *totalnivå*, uavhengig av innsatsområde.

En oversikt over svarprosenten til den enkelte kommune finnes i vedlegg.

Tiltak som mangler rapportering

- T13 – Miljødirektoratet
- T20 – Sjøfartsdirektoratet
- T23 – Fylkeskommunen i Viken, Fylkeskommunen i Oslo, Fylkeskommunen i Vestfold og Telemark (Fiskeridirektoratet er også hovedansvarlig, og de har svart)
- T27 – Fiskeridirektoratet
- T47 – Miljødirektoratet
- T49 - Fylkeskommunen i Viken, Fylkeskommunen i Oslo, Fylkeskommunen i Vestfold og Telemark
- T50 – Sjøfartsdirektoratet
- T52 – Fylkeskommunen i Viken, Fylkeskommunen i Oslo, Fylkeskommunen i Vestfold og Telemark
- T53 – Mattilsynet
- K17 – Nærings- og fiskeridepartementet
- T54 – Samferdselsdepartementet
- K15 – Nærings- og fiskeridepartementet

01

Innsatsområde 1 - Utslipp fra kommunale avløp, og avløp i spredt bebyggelse

02

Innsatsområde 2 - Redusere arealavrenning fra jordbruket

03

Innsatsområde 3 - Redusere tilførsler av miljøgifter og marin forøpling

04

Innsatsområde 4 - Ivareta sårbare arter og utvalgte naturtyper

05

Innsatsområde 5 - Restaurering av naturverdier

06

Innsatsområde 6 - Friluftsliv

07

Innsatsområde 7 – Tverrgående tiltak

Hva har Miljødirektoratet gjort i løpet av siste året for å klargjøre rammebetingelsene for nitrogenfjerning?

«Vi skrev 13.5 2022 et brev til alle SF hvor vi klargjorde rammebetingelser og forventninger til videre oppfølging.»

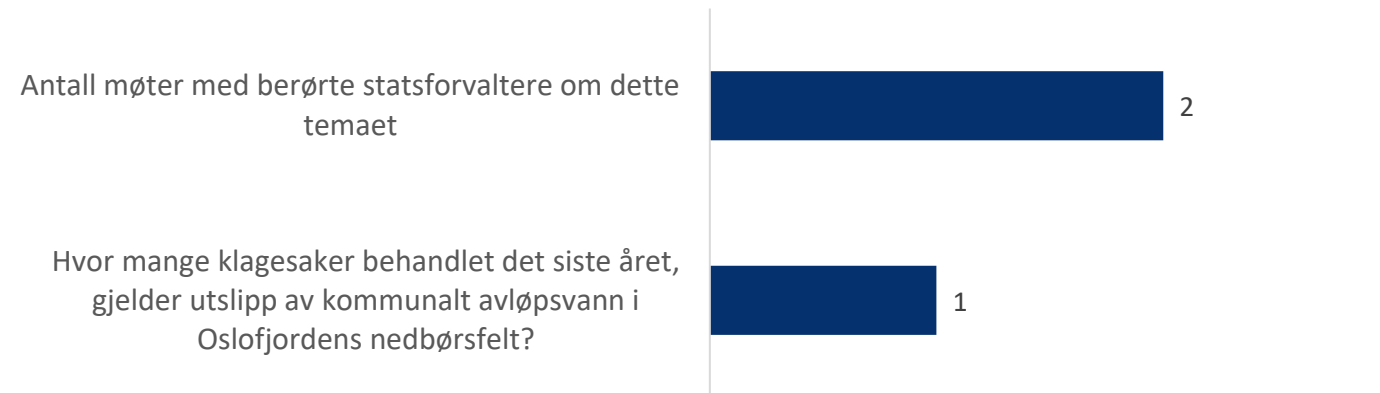
Er det andre aktiviteter dere vil nevne som har betydning for denne oppfølgingen?

«Utfyllende på møter: 2 individuelle møter + at nitrogenfjerning var tema på fagsamling i mars i fjor

Utfyllende på klagesaker: 1 klagesak på nitrogenfjerning.»

Strengere håndheving av eksisterende krav i regelverket for utslipp av kommunalt avløpsvann og avløpsvann fra spredt bebyggelse

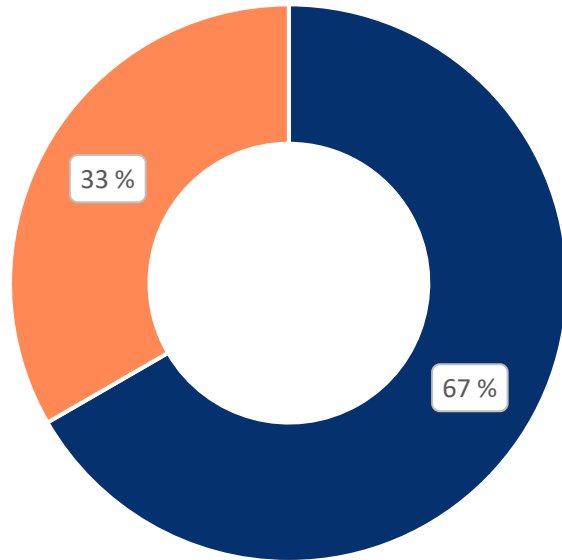
HOVEDANSVARLIG: MILJØDIREKTORATET

Redusere mengden overvann og annet fremmedvann som tilføres avløpsnettene gjennom krav i utslippstillatelser og kommunale handlingsplaner for avløpssektoren

HOVEDANSVARLIG: 3 STATSFORVALTERE

Har dere i løpet av siste året stilt krav om tiltak overfor kommunene som skal bidra til å redusere mengden overvann og annet fremmedvann som tilføres avløpsnettene?

- Ja (Statsforvalteren i Oslo og Viken og Statsforvalteren i Innlandet)
- Nei (Statsforvalteren i Vestfold og Telemark)

Hvis ja, hvilke krav er stilt?

- *SFOV*: «Virkningsgrad på avløpsnettene, driftsoverløp (prosentkrav), tiltaksplan for fornyelse av avløpsnettene, tiltaksplan for reduksjon av fremmedvann, mengdemålere på kritiske overløp, risikovurdering av overløp.»
- *SFIN*: «Gjennom oppdaterte krav til avløpsnett i reviderte og nye tillatelser. Kravene omfatter fremmedvannsreduksjon, fornyelse av ledningsnett, krav til overløpsutslipp og krav til virkningsgrad»

Beskriv eventuelt andre tiltak dere har gjort i løpet av det siste året for å redusere mengden overvann, for eksempel informasjonsarbeid.

- *SFVT*: «Oppdatert nettsider om avløp. Tilsyn med 3 kap 14. anlegg. Møter med kommuner.»
- *SFOV*: «Planinnspill: lokal håndtering av overvann etter tretrinnsmodell, ekstra rapportering gjennom skjema for årsrapportering.»
- *SFIN*: «SFIN har holdt presentasjoner for kommunene, der blant annet krav til ledningsnett har vært tema, f.eks. på samlinger i regi av driftsassistansen»

Redusere mengden overvann og annet fremmedvann som tilføres avløpsnettets gjennom krav i utslippstillatelser og kommunale handlingsplaner for avløpssektoren

HOVEDANSVARLIG: 3 STATSFORVALTERE

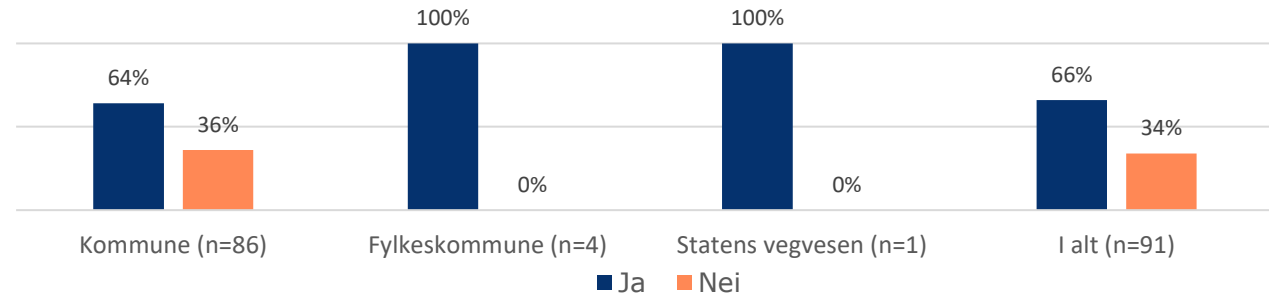
Hvordan har dere som hovedansvarlig for tiltaket inkludert kommunene i arbeidet med å redusere overvann og annet fremmedvann som tilføres avløpsnettets?

- *SFVT*: «I nyere tillatelser er kravet om kontroll med overvann og annet fremmedvannstilt. Kravet til gjennomføring ligger da hos kommunene. Vi kontrollerer etterlevelse av kravene gjennom tilsyn og gjennomgang av egenkontrollrapporter.»
- *SFOV*: «Møter med kommunene om vilkår satt i tillatelsene tilknyttet fremmedvann.»
- *SFIN*: «Overvann og fremmedvannsproblematikk er alltid tema på avløpstilsyn, og det stilles oppdaterte krav knyttet til dette i alle nye og reviderte tillatelser til utslipp av avløpsvann. Det siste året har vi regulert flere kommuner gjennom tillatelser, som kun har ledningsnett og som "bare" transporterer avløpet sitt til nabokommuner for rensing der.»

Bidra til økt rensing av forurenset overvann gjennom etablering av rutiner for tømning av sandfang for å redusere utslippene av forurenset overvann til fjorden

HOVEDANSVARLIG: STATENS VEGVESEN, 3 FYLKESKOMMUNER, 118 KOMMUNER (N=91 KOMMUNER)

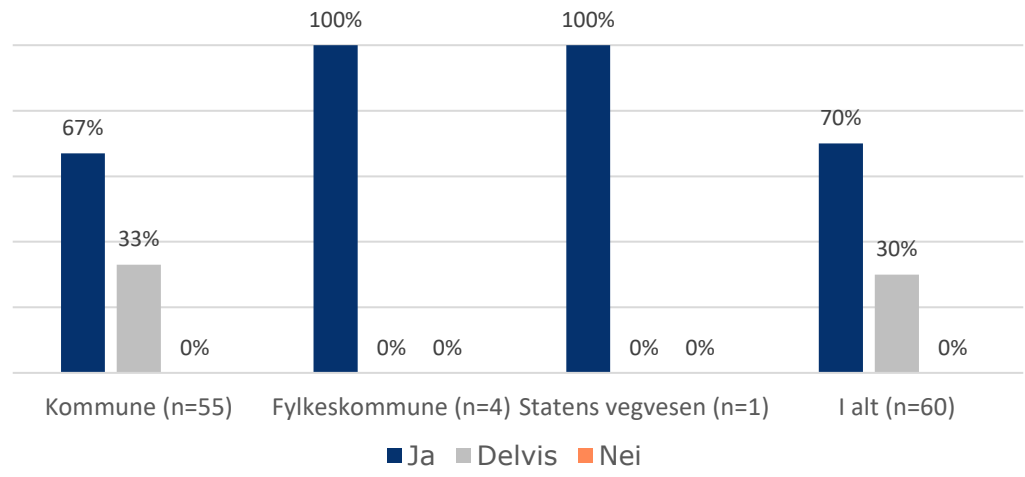
Er det etablert rutiner for å få oversikt over aktuelle sandfang som må tømmes årlig eller oftere for å redusere utslipp?

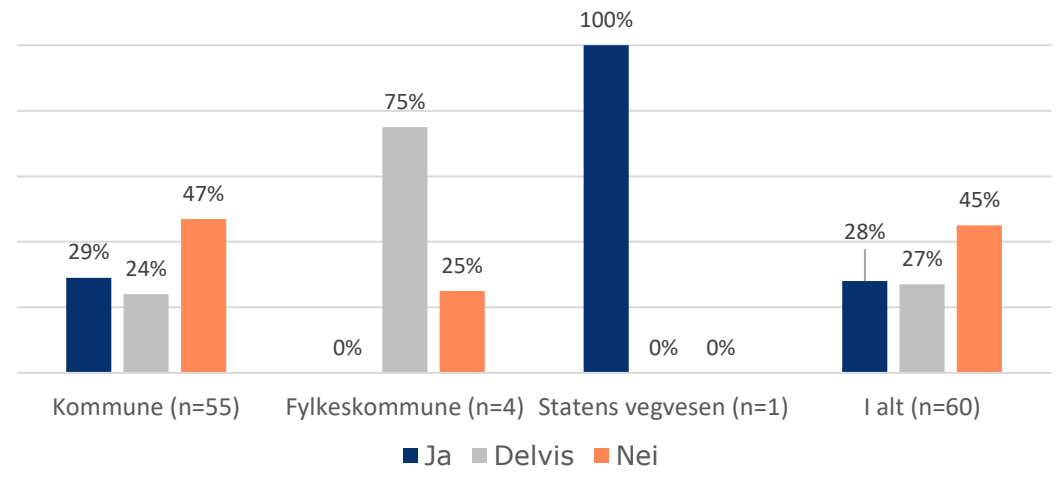
Vestfold og Telemark fylkeskommune er eneste fylkeskommune som oppgir å ha tømt sandfang*

1667 av 12 394

Følges rutinene opp? **

Har de blitt revidert? **

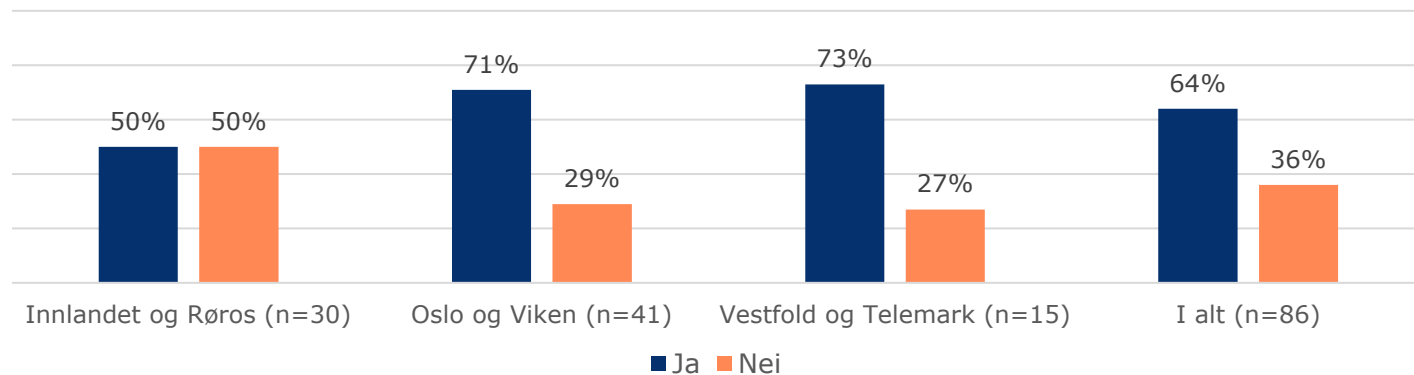

*Viken fylkeskommune oppga at informasjon om dette ikke var tilgjengelig. Innlandet og Oslo oppga 0.
 **De som svarte nei på spørsmålet om de har rutiner fikk ikke dette spørsmålet.

Bidra til økt rensing av forurenset overvann gjennom etablering av rutiner for tømning av sandfang for å redusere utslippene av forurenset overvann til fjorden

HOVEDANSVARLIG: STATENS VEGVESEN, 3 FYLKESKOMMUNER, 118 KOMMUNER (N=73 KOMMUNER)

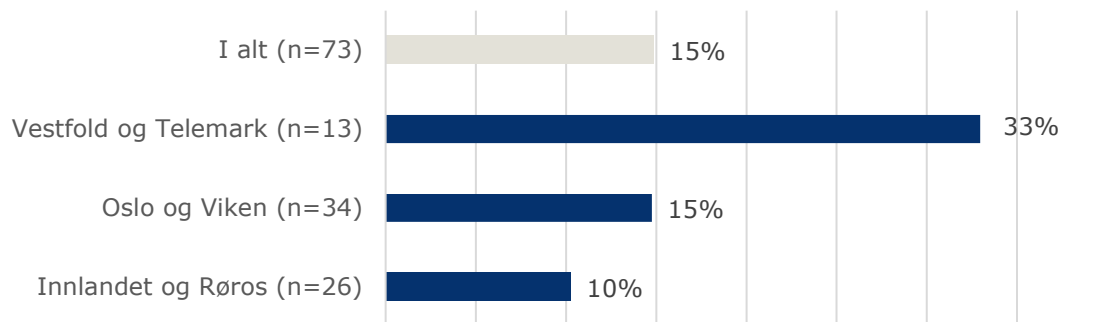
Er det etablert rutiner for å få oversikt over aktuelle sandfang som må tømmes årlig eller oftere for å redusere utslipp? (Kun kommuner inngår)

1881
Gjennomsnittlig antall sandfang i kommunene

279
Gjennomsnittlig antall sandfang som er tømt det siste året i kommunene

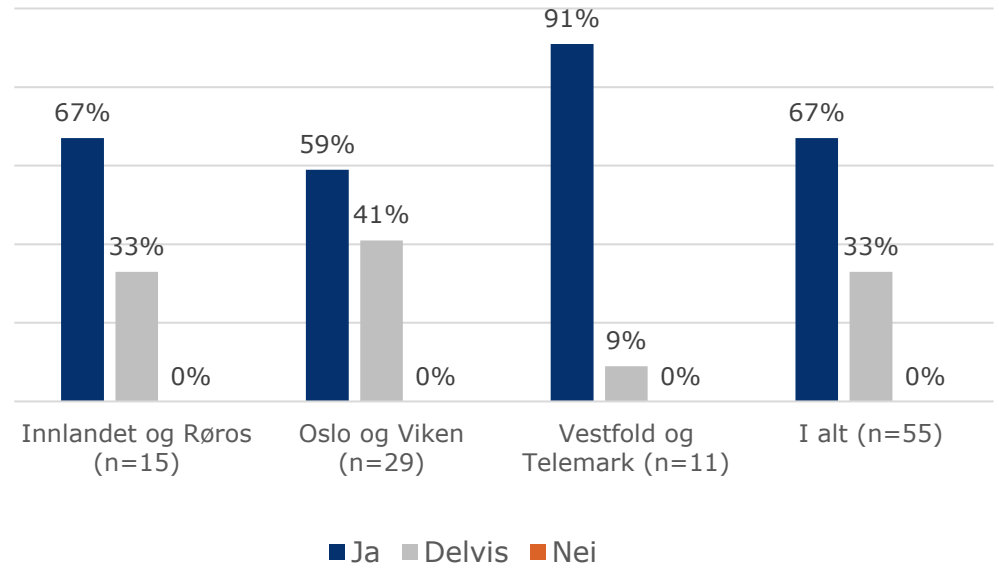
Andel tømte sandfang (kun kommuner inngår)

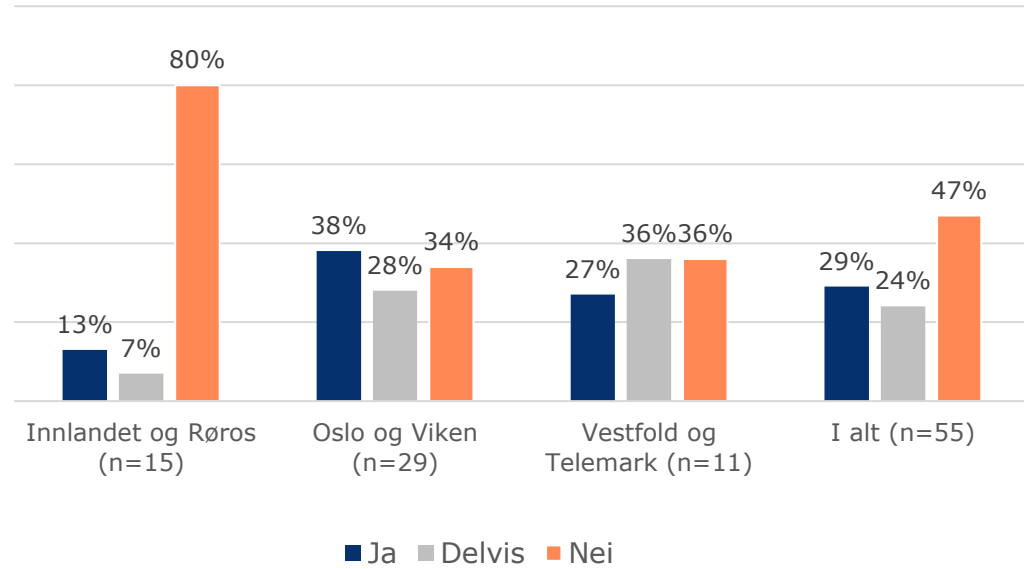
Bidra til økt rensing av forurenset overvann gjennom etablering av rutiner for tømning av sandfang for å redusere utslippene av forurenset overvann til fjorden

HOVEDANSVARLIG: STATENS VEGVESEN, 3 FYLKESKOMMUNER, 118 KOMMUNER (N=55 KOMMUNER)

Følges rutinene opp? (Kun kommuner inngår)

Har de blitt revidert? (Kun kommuner inngår)

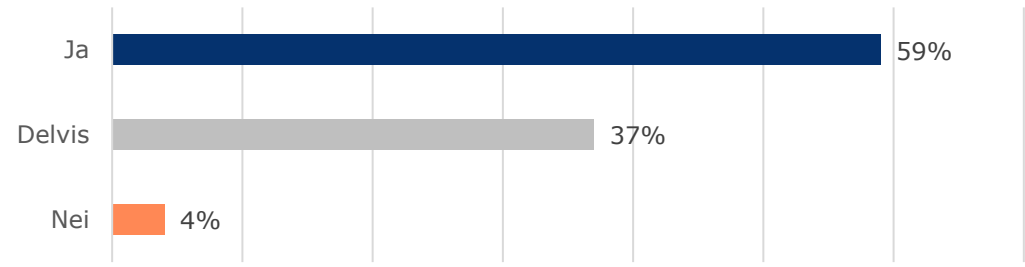

Sikre at utslipp fra avløpsanlegg for spredt bebyggelse og mindre tettbebyggelser renses i tråd med renskravene i forurensningsforskriftens kapittel 12 og 13

HOVEDANSVARLIG: 118 KOMMUNER (N=85 KOMMUNER)

Kapittel 12

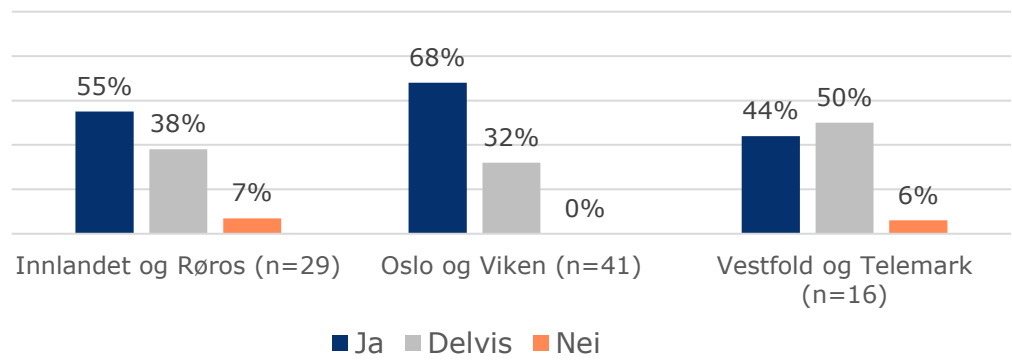
Har dere oversikt over status og utslipp av sanitært avløpsvann som skal reguleres ihht. kap. 12? (n=85)

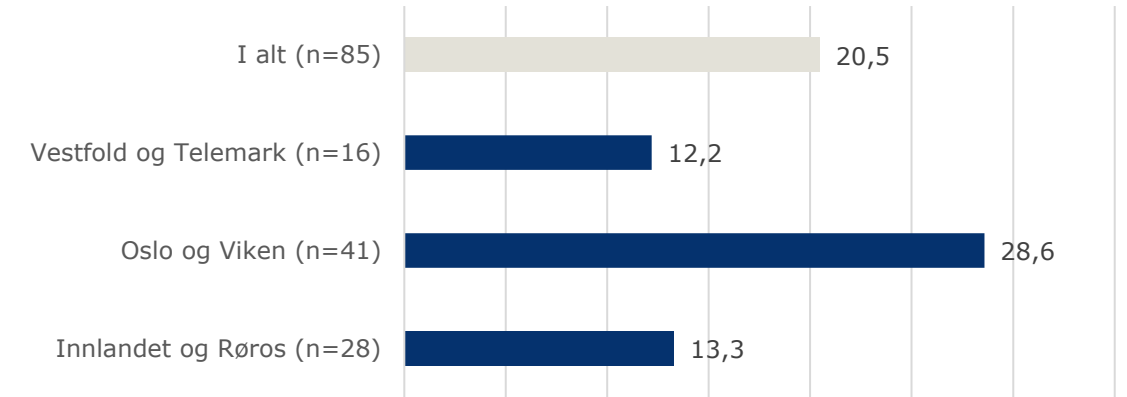
12,3
Gjennomsnittlig antall kap. 12-anlegg som har blitt tilknyttet det kommunale avløpsnettet siden forrige rapportering i kommunene.

1335
Gjennomsnittlig antall kap. 12-anlegg i kommunene.

Har dere oversikt over status og utslipp av sanitært avløpsvann som skal reguleres ihht. kap. 12? Fordelt på fylke

Hvor mange utslippstillatelser har kommunen gitt til kap. 12 anlegg i rapporteringsperioden? Gjennomsnittlig antall

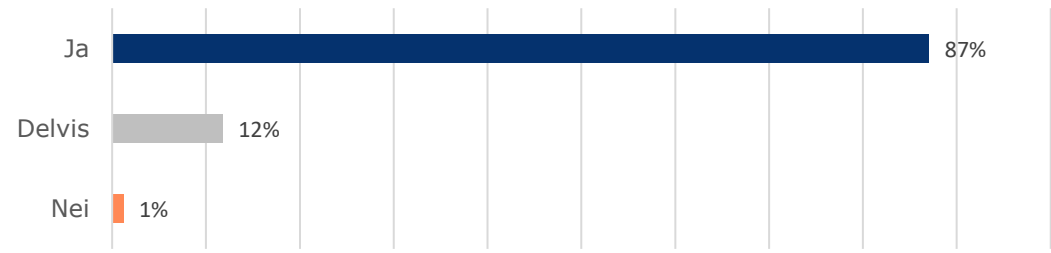

Sikre at utslipp fra avløpsanlegg for spredt bebyggelse og mindre tettbebyggelser renses i tråd med renskravene i forurensningsforskriftens kapittel 12 og 13

HOVEDANSVARLIG: 118 KOMMUNER (N=85 KOMMUNER)

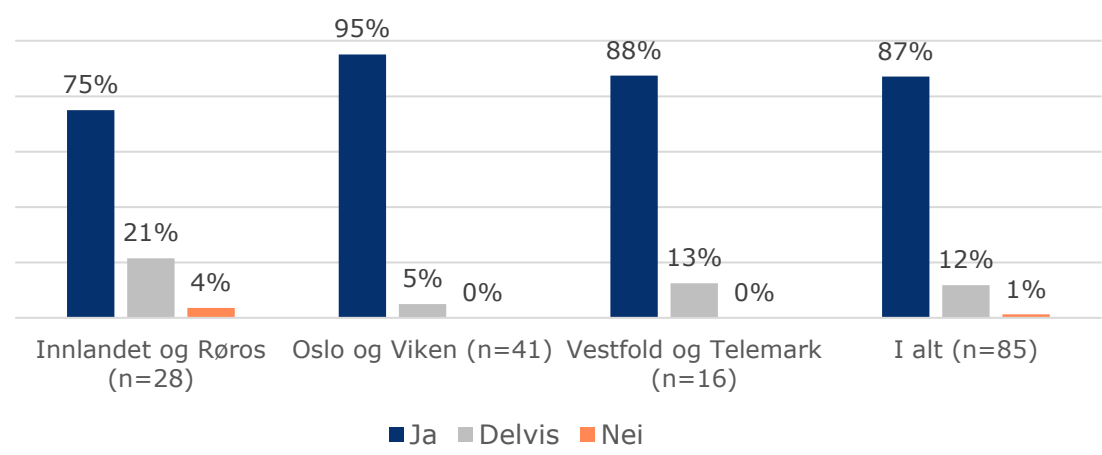
Kapittel 13

Har dere oversikt over status og utslipp av kommunalt avløpsvann som skal reguleres iht. kap. 13? (n=85)

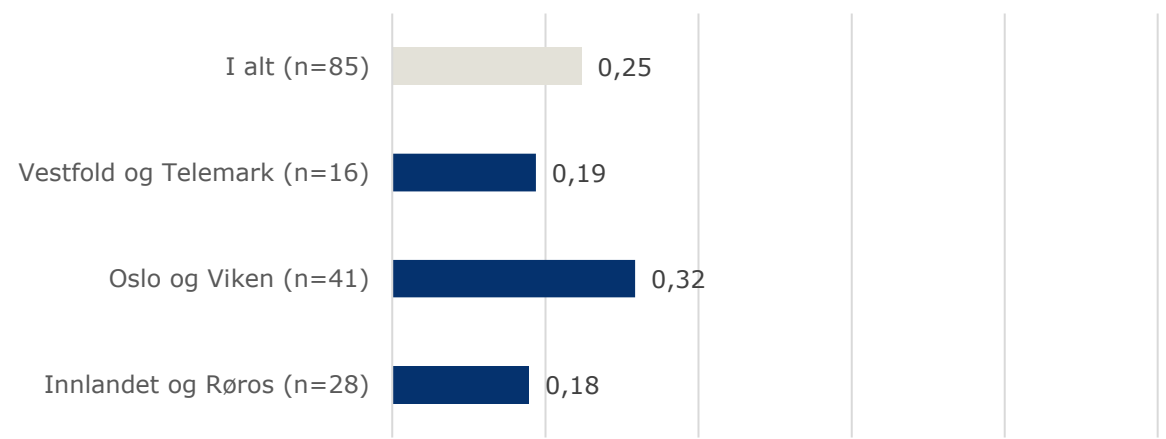

1 kap. 13-anlegg har blitt tilknyttet kapittel 14-anlegg det siste kalenderåret. Det var i Ål kommune.

Har dere oversikt over status og utslipp av kommunalt avløpsvann som skal reguleres iht. kap. 13?

Hvor mange utslippstillatelser har kommunen gitt til kap. 13 anlegg i rapporteringsperioden? Gjennomsnittlig antall

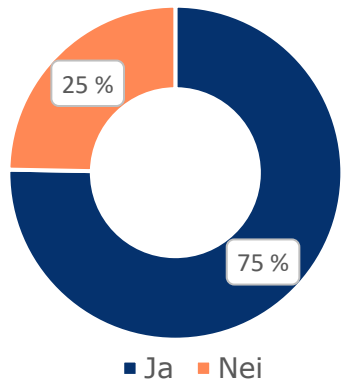

Sikre at utslipp fra avløpsanlegg for spredt bebyggelse og mindre tettbebyggelser renses i tråd med renskravene i forurensningsforskriftens kapittel 12 og 13

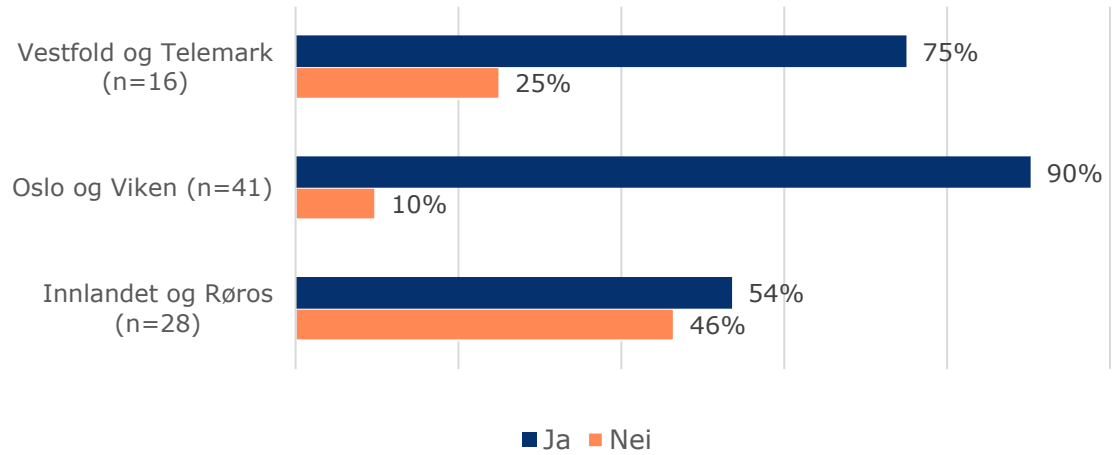
Både kapittel 12 og 13

HOVEDANSVARLIG: 118 KOMMUNER (N=85 KOMMUNER)

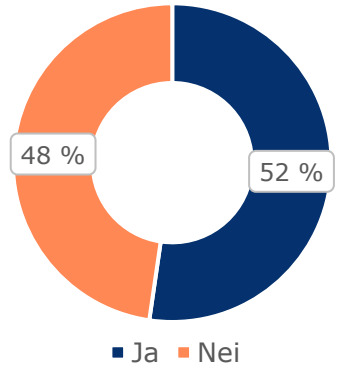
Er det laget en plan for hvordan kommunen skal gjennomføre de tiltakene som står beskrevet i tiltaksprogrammet til de regionale vannforvaltningsplanene? (n=85)

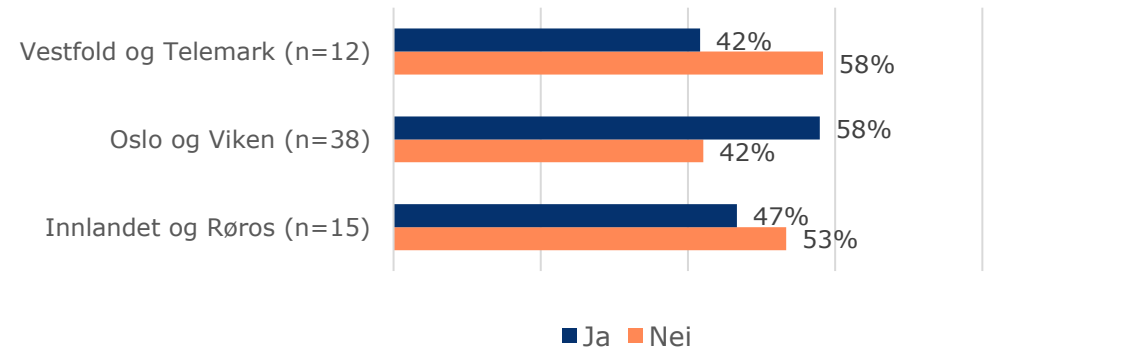
Er det laget en plan for hvordan kommunen skal gjennomføre de tiltakene som står beskrevet i tiltaksprogrammet til de regionale vannforvaltningsplanene? Fordelt på fylke

Hvis ja, er man i rute med gjennomføringen av tiltakene? (n=65)

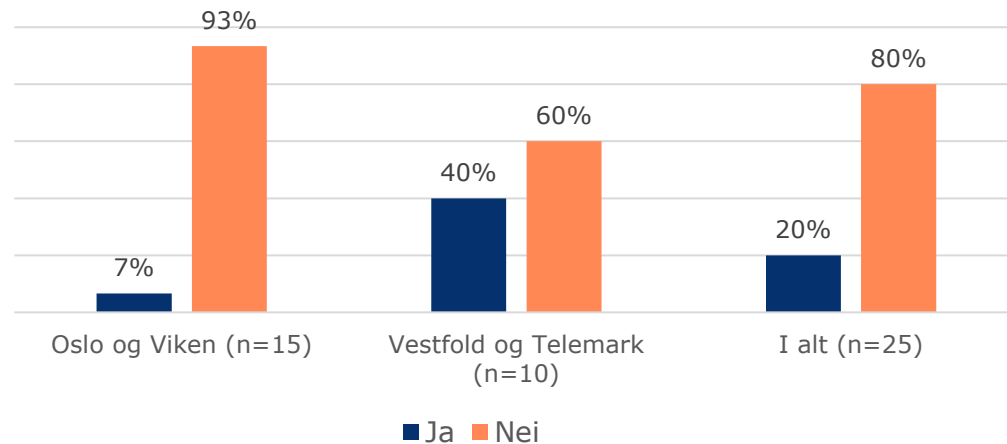
Hvis ja, er man i rute med gjennomføringen av tiltakene? Fordelt på fylke

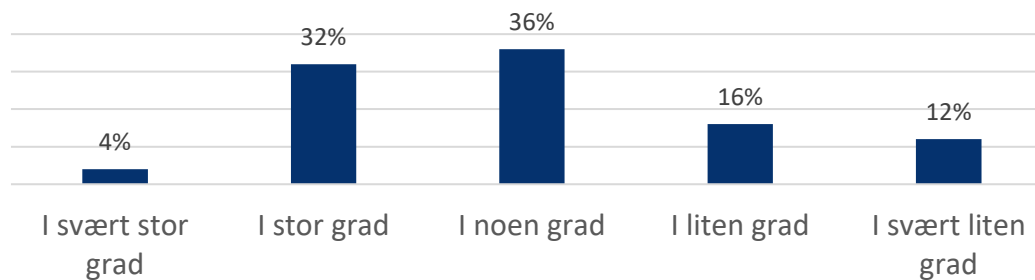
Statsforvalteren skal oppfordre kommunene til å etablere tømmestasjoner for septik fra småbåter

HOVEDANSVARLIG: 2 STATSFORVALTERE (KUN KYST) OG 26 KYSTKOMMUNER (N=25 KOMMUNER)

Er det etablert nye tømmestasjoner for båtseptik i kommunen i rapporteringsåret? (Kun kommuner inngår)

I hvilken grad er det etablert et tilstrekkelig tømme tilbud i deres kommune? (n=25) (Kun kommuner inngår)

Både **Statsforvalteren i Vestfold og Telemark** og **i Oslo og Viken** har oppfordret sine kommuner til å iverksette etablering av tømmestasjoner

Følgende kommuner har etablert nye tømmestasjoner:

- Asker kommune
- Bamble kommune
- Færder kommune
- Horten kommune
- Tønsberg kommune

Vurderer fastsetting av nasjonal forskrift om forbud mot utslipp av septik fra fritidsbåter med hjemmel i småbåtloven § 38 dersom lokale forskrifter (Jf. tiltak T5) ikke i tilstrekkelig grad utarbeides.

HOVEDANSVARLIG: KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET

Hvordan er behovet for å fastsette forbud mot utslipp av båtseptikk blitt fulgt opp i løpet av det siste året?

«Forbud mot utslipp av septik fra fritidsbåter i Oslofjorden er nylig utredet av Sjøfartsdirektoratet og Miljødirektoratet. I utredningen anbefales det å lage et regelverk med forbud mot slike utslipp og det er lagt frem to alternative forslag.»

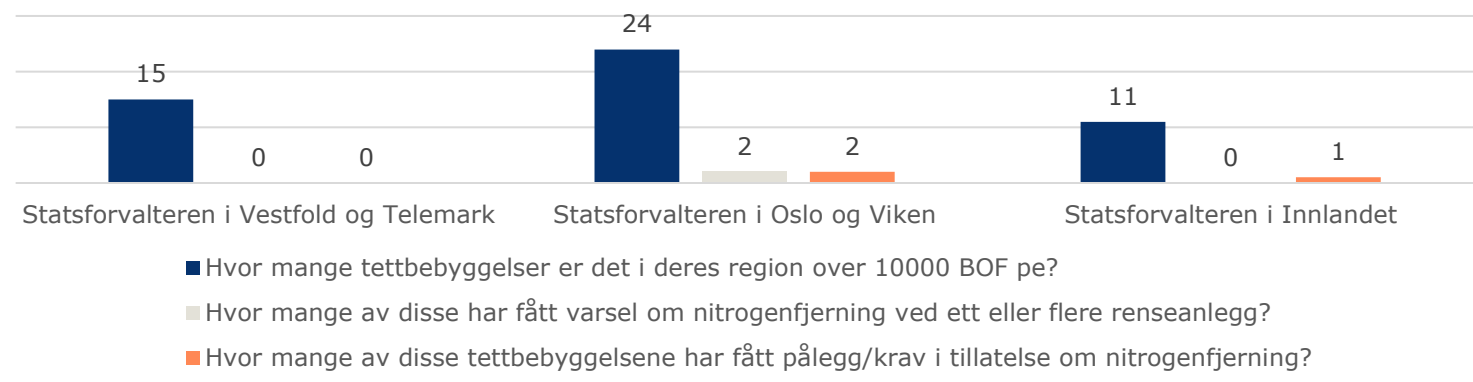
Beskriv planlagt fremdrift.

«Departementet har for tiden utredningen til vurdering.»

Styrke innsatsen med tilsyn og oppfølging av krav i tillatelser og utslipp av avløpsvann

HOVEDANSVARLIG: 3 STATSFORVALTERE OG 118 KOMMUNER

Tettbebyggelser med over 10 000 BOF pe

Kommuner med tettbebyggelser med over 10 000 BOF pe (kun tall fra statsforvalterne inngår)

Styrke innsatsen med tilsyn og oppfølging av krav i tillatelser og utslipp av avløpsvann

HOVEDANSVARLIG: 3 STATSFORVALTERE OG 118 KOMMUNER

Hvordan er innsatsen med tilsyn blitt styrket? Beskriv kort.

- *SFVT*: «Økt saksbehandler/tilsynskapasitet. Fulgt opp den landsdekkende tilsynsaksjonen på avløp. Ansatt på revisjonslederkurs.»
- *SFOV*: «Nedprioriterte tilsyn i 2022 til fordel for å skrive tillatelser, mer fokus på dette i 2023. Planlagt 11 tilsyn i 2023.»
- *SFIN*: «Vi gjennomfører risikobaserte tilsyn, gjennomfører oppfølgingstilsyn der det trengs, og sørger samtidig for at det ikke går alt for lang tid mellom hvert tilsynsbesøk»

Hvordan har oppfølging av krav i tillatelser blitt styrket? Beskriv kort.

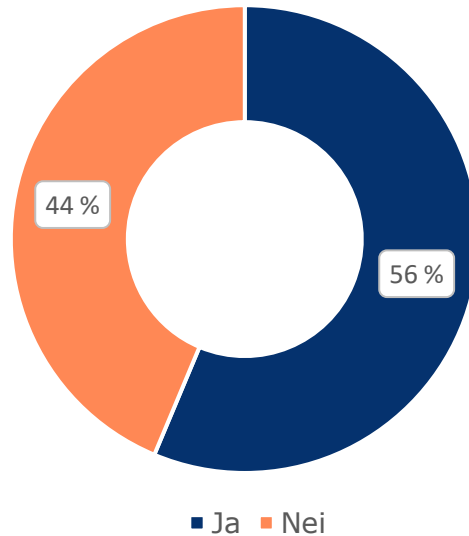
- *SFVT*: «Flere tilsyn enn tidligere og grundigere gjennomgang, og oppfølging av avvik i egenkontrollrapporter.»
- *SFOV*: «Vi har skjerpet vilkår (også for nitrogen). Gitt en tillatelse med 80% nitrogenfjerning. Oppfordret alle kommunene rundt Indre Oslofjord om å søke om nye tillatelser fordi vi ser behov for å skjerpe kravene. Nøyere gjennomgang av egenkontrollrapportene.»
- *SFIN*: «Vi følger opp krav i tillatelsene hovedsakelig gjennom tilsynsaktiviteten, men har også jevnlig dialog med anlegg/kommuner som har vedvarende utfordringer.»

Styrke innsatsen med tilsyn og oppfølging av krav i tillatelser og utslipp av avløpsvann

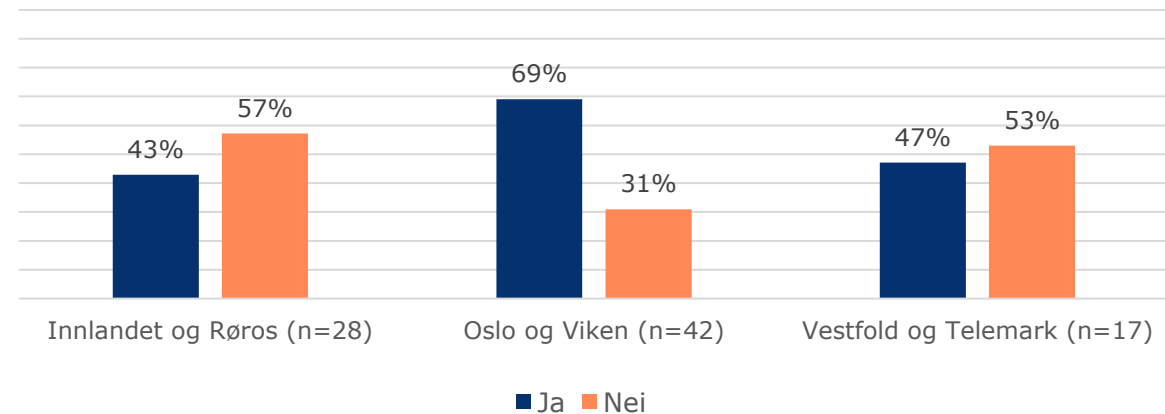
HOVEDANSVARLIG: 3 STATSFORVALTERE OG 118 KOMMUNER (N=87 KOMMUNER)

Kapittel 12

Har dere i rapporteringsperioden ført tilsyn med kap. 12-anlegg? (n=87) (Kun kommuner inngår)

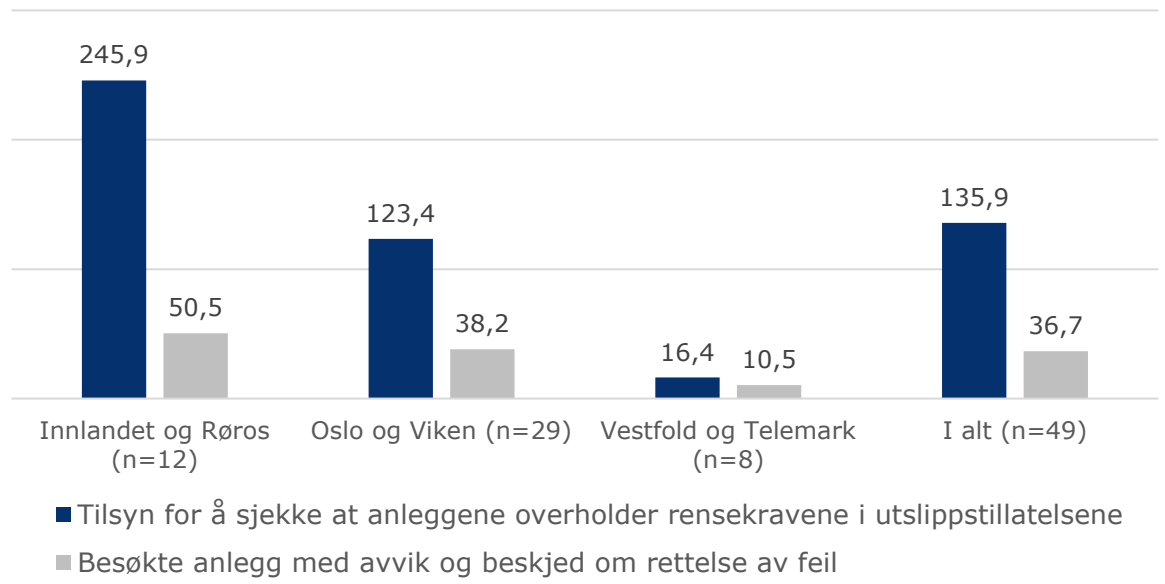
Har dere i rapporteringsperioden før tilsyn med kap. 12 anlegg? Fordelt på fylke (kun kommuner inngår)

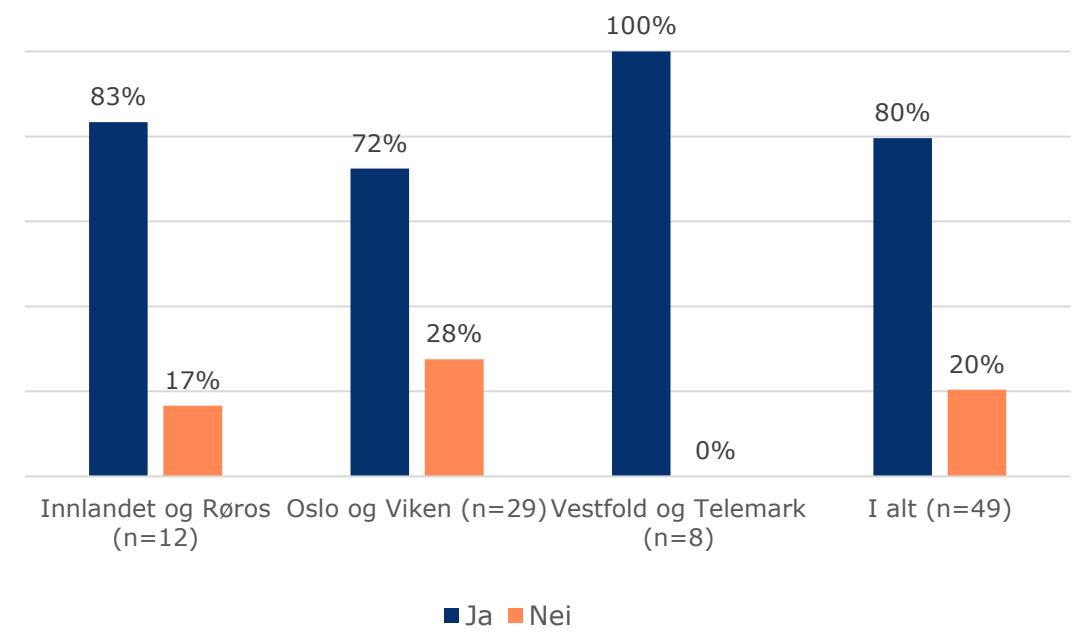
Styrke innsatsen med tilsyn og oppfølging av krav i tillatelser og utslipp av avløpsvann

HOVEDANSVARLIG: 3 STATSFORVALTERE OG 118 KOMMUNER (N=49 KOMMUNER)

Tilsyn av godkjente kap. 12-anlegg fordelt på fylke - Gjennomsnittlig antall (kun kommuner som har ført tilsyn inngår)

Ivaretar kommunen selv tilsynet av anleggene? (Kun kommuner inngår)

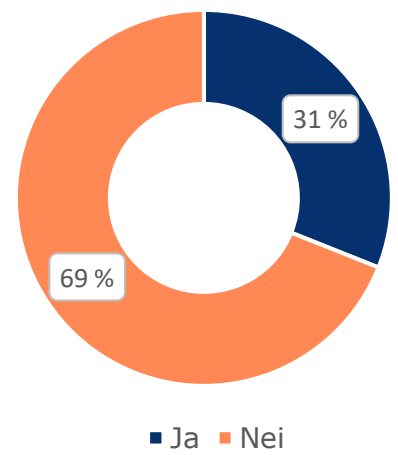

Styrke innsatsen med tilsyn og oppfølging av krav i tillatelser og utslipp av avløpsvann

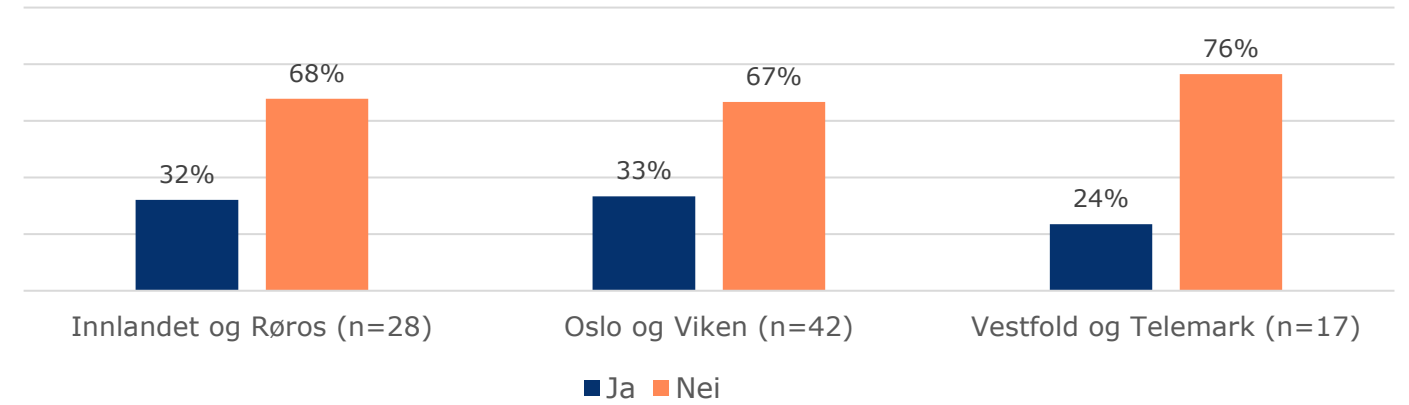
HOVEDANSVARLIG: 3 STATSFORVALTERE OG 118 KOMMUNER (N=87 KOMMUNER)

Kapittel 13

Har dere i rapporteringsperioden før tilsyn med kap. 13 anlegg? (n=87) (Kun kommuner inngår)

Har dere i rapporteringsperioden før tilsyn med kap. 13 anlegg? Fordelt på fylke (kun kommuner inngår)

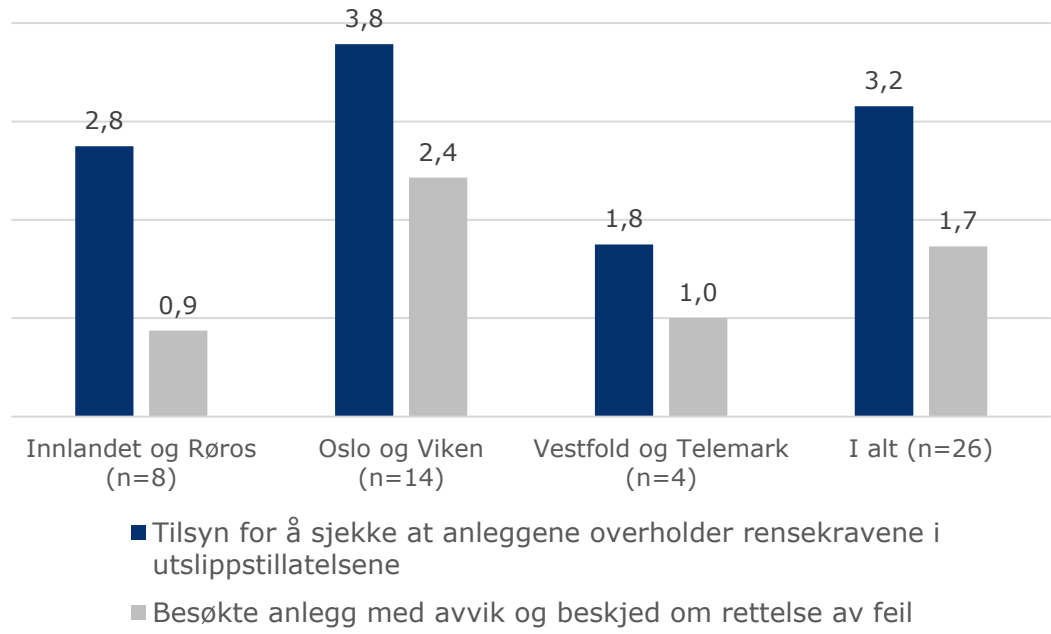

Styrke innsatsen med tilsyn og oppfølging av krav i tillatelser og utslipp av avløpsvann

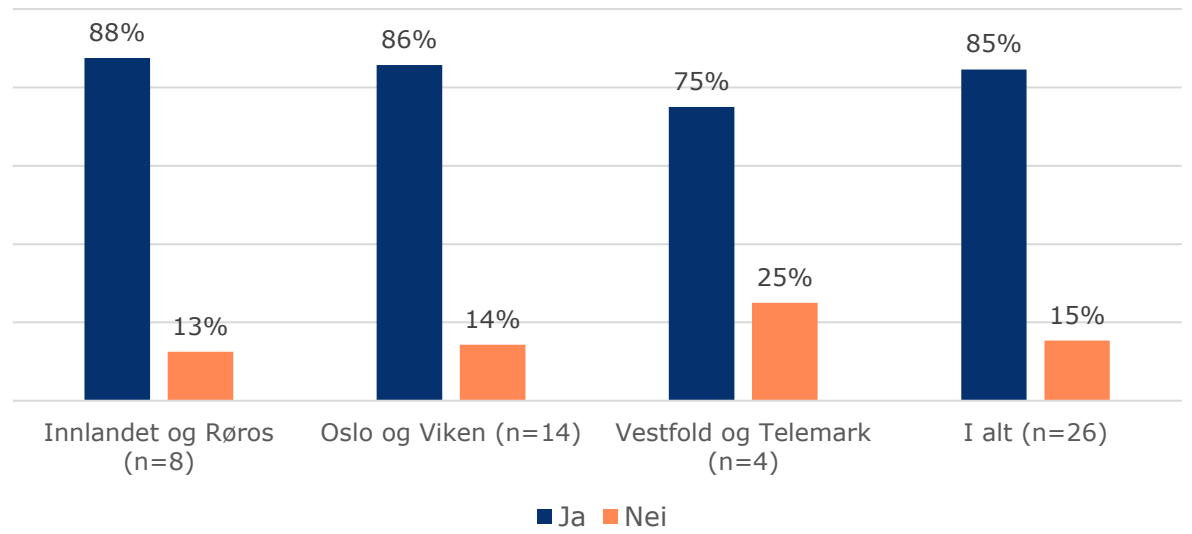
HOVEDANSVARLIG: 3 STATSFORVALTERE OG 118 KOMMUNER (N=26 KOMMUNER)

Kapittel 13

Tilsyn av godkjente kap. 13-anlegg fordelt på fylke – Gjennomsnittlig antall (kun kommuner inngår)

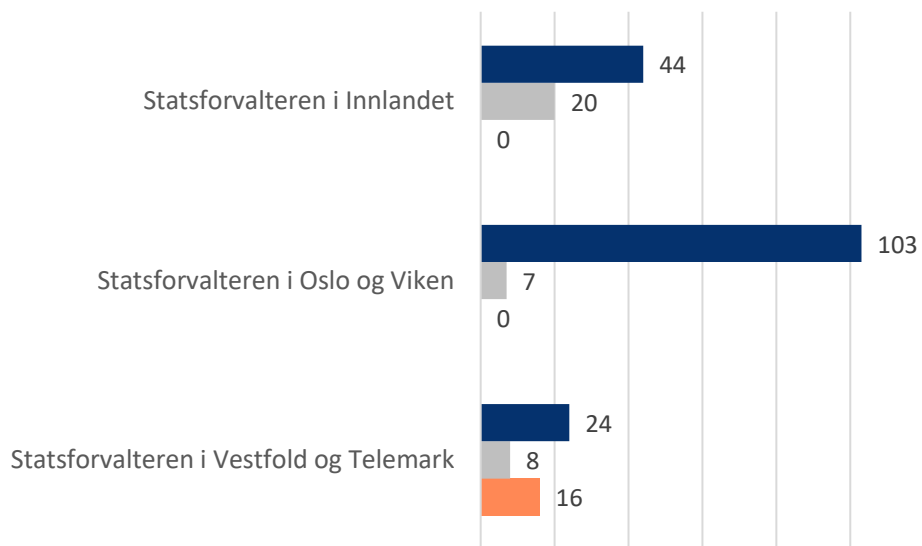
Ivaretar kommunen selv tilsynet av anleggene? Fordelt på fylke (kun kommuner inngår)

Pålegge kommunene eller interkommunale avløpsselskap overvåking i resipientene for å avklare utslippenes effekt også nær utslippspunktene (kap. 14 i forurensningsforskriften)

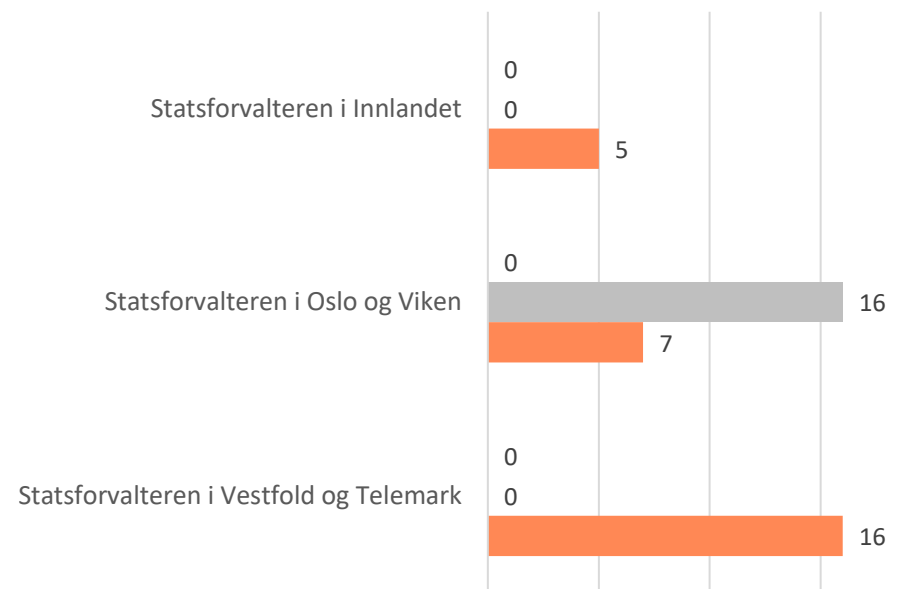
HOVEDANSVARLIG: 3 STATSFORVALTERE

Kapittel 14-anlegg i regionen

- Antall kap. 14-anlegg i regionen
- Antall nye utslippstillatelser med krav om overvåking etter den nye malen fra Miljødirektoratet
- Antall kommuner som har fått pålegg med nye overvåkingskrav

Overvåking i kapittel 14-anlegg

- Antall kommuner som har sendt inn forslag til reviderte overvåkingsprogram
- Antall kap. 14-anlegg i regionen uten krav til overvåking
- Antall som har fått dette kravet/pålegg siden forrige rapportering

Utrede behovet for å redusere tilførslene av nitrogen og behovet for nitrogenrensing til ytre Oslofjord for ulike fjordavsnitt/resipientområder

HOVEDANSVARLIG: MILJØDIREKTORATET

Har rapporten fått noen oppfølging?

JA

NEI

Hvis ja, hvilken?

«Brev fra Miljødirektoratet til Statsforvalter(SF) og kommunene om at alle må forberede seg på at det kommer krav om nitrogenfjerning på de større avløpsanleggene (ca 50 anlegg). SF jobber med å revidere tillatelser fortløpende som inkluderer et slikt krav. Innen jordbruket er det kommet på plass regionale forskrifter for Viken. Det arbeides med ditto forskrifter i Vestfold/Telemark og Innlandet.»

01

Innsatsområde 1 - Utslipp fra kommunale avløp, og avløp i spredt bebyggelse

02

Innsatsområde 2 - Redusere arealavrenning fra jordbruket

03

Innsatsområde 3 - Redusere tilførsler av miljøgifter og marin forsøpling

04

Innsatsområde 4 - Ivareta sårbare arter og utvalgte naturtyper

05

Innsatsområde 5 - Restaurering av naturverdier

06

Innsatsområde 6 - Friluftsliv

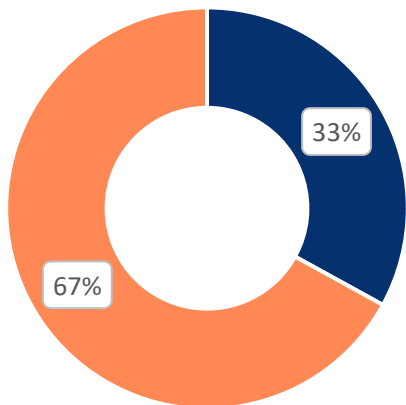
07

Innsatsområde 7 - Tverrgående tiltak

Der det er behov for forsterket innsats mot forurensning fra jordbruket for å oppnå målet om god tilstand i alle landbrukspåvirkede vannførekoster, bør det iverksettes regionale forskrifter

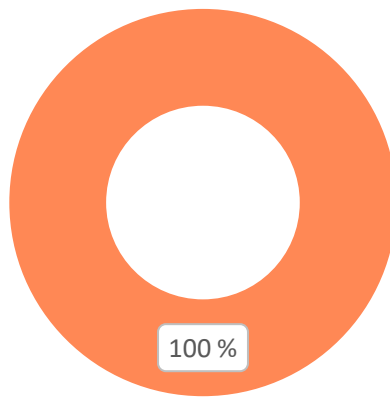
HOVEDANSVARLIG: 3 STATSFORVALTERE

Har dere innført regionale miljøkrav?

- Ja (Statsforvalteren i Oslo og Viken)
- Nei (Statsforvalteren i Vestfold og Telemark og Statsforvalteren i Innlandet)

Har dere vurdert hvor dere skal stille regionale miljøkrav?

- Ja (n=0)
- Nei (n=3)

Hvis nei på spørsmålet om vurdering: Når vil vurderingen være gjennomført?

- *SFVT*: «2024»
- *SFOV*: «Innen utgangen av 2023»
- *SFIN*: «Statsforvalteren i Innlandet arbeider med kunnskapsgrunnlaget og vurderingen vil være gjennomført i løpet av høsten 2023.»

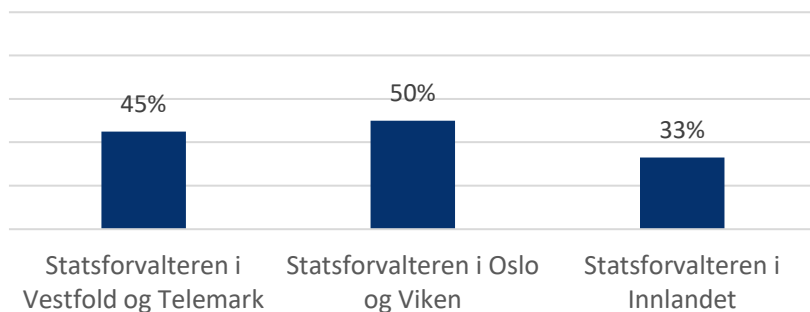
Hvis nei på spørsmålet om vurdering: Når skal kravene iverksettes?

- *SFVT*: «01.01.2025»
- *SFOV*: «Tidligst 01.01.2024, senest 01.01.2025»
- *SFIN*: «Kravene skal iverksettes i september 2024.»

Forvalte regionale miljøprogram (RMP) og tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) slik at de bidrar til å redusere avrenningen fra jordbruksarealer der utfordringene tilsier det

HOVEDANSVARLIG: 3 STATSFORVALTERE

Hvor stor andel av kornarealet har fått tilskudd gjennom RMP til ikke å jordarbeide?

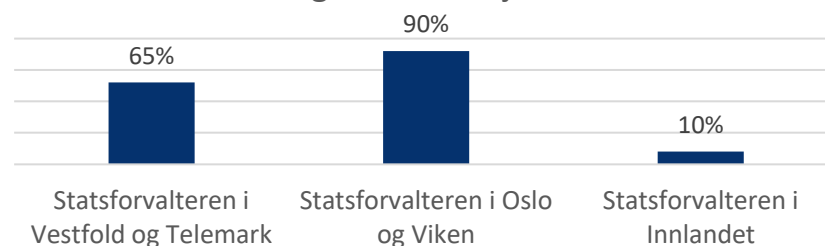

Har Statsforvalteren tilstrekkelig oversikt om SMIL-midlene blir brukt til vannmiljø?

■ Ja (n=3) ■ Nei (n=0)

Hvis ja, omtrent hvor stor andel av tilskuddsmidlene til SMIL har gått til tiltak mot avrenning til vann og vassdrag i foregående budsjettår?

Hvordan har de øremerkede RMP-midlene til Oslofjorden blitt brukt?

- *SFVT*: «Midlene er brukt til å øke satsene til alle tiltak mot avrenning i RMP.»
- *SFOV*: «De øremerkede RMP-midlene til Oslofjorden ble brukt til å øke tilskuddssatsene på følgende fire tiltak vesentlig: Ingen jordarbeiding om høsten, Direktesådd høstkorn og høstoljevekster, Fangvekster sådd som underkultur, Fangvekster sådd etter høsting»
- *SFIN*: «Økte satser og økt omfang av vannmiljøtiltak.»

Revidere forskrift om gjødselvare slik at utslipp til vann, og luft reduseres for å oppnå relevante klima- og miljømål

HOVEDANSVARLIG: LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENTET

Beskriv status på arbeidet med revidering av forskrift.

«Regelverksarbeidet er per mai 2023 i prosess hos departementene og gjenstand for avklaringer mellom disse.»

Når skal forskriften sendes på høring?

«Høring vil gjennomføres når arbeidet er modent, tidspunktet er uavklart.»

Når skal forskriften tre i kraft?

«Uavklart»

Hvordan er de medansvarlige for tiltaket involvert i prosessen?

«Prosesen er løpende samarbeid mellom LMD som hovedansvarlig og KLD som medansvarlig.»

Vurdere behovet for å utvide det sårbare området for nitratdirektivet, slik at det også omfatter nedbørsfeltene på vestsiden av fjorden

HOVEDANSVARLIG: MILJØDIREKTORATET

Er behovet vurdert?

JA

NEI

Hvis du svarte nei, når forventer dere at vurderingen er klar?

«Mye av kunnskapsgrunnlaget knyttet til tilstand og behovet foreligger. I løpet av 2023 vil det utarbeides en rapport om tiltaket og konsekvenser (KU). Selve beslutningen om eventuelt å utvide det sårbare området må tas av forvaltningen i 2024.»

Økt tilsyn med, og håndheving av kravet i vannressursloven § 11 om at det langs vassdrag skal opprettholdes et begrenset naturlig vegetasjonsbelte som motvirker avrenning, og gir levested for planter og dyr

HOVEDANSVARLIG: NVE

Har det blitt utført tilsyn med kravet om opprettholdelse av kantvegetasjon langs vassdrag, jf. vannressursloven § 11?

JA

NEI

Hvis du svarte ja:

Når?

«Ved henvendelser fra allmenheten og Statsforvalter»

Hvor mange?

«4»

I hvor mange saker har NVE vedtatt en reaksjon mot brudd på § 11?

«0»

Bidra til bedre restaurering og skjøtsel av elvekanter og kantsoner generelt for å redusere bekke- og elveløpserosjon, bedre klimatilpassing og biologisk mangfold

HOVEDANSVARLIG: MILJØDIREKTORATET

Beskriv kort arbeidet med å bedre restaurering og skjøtsel av elvekanter og kantsoner:

“Søknader om tiltak til restaurering av kantsoner prioriteres ved tildeling av midler til vannmiljøtiltak over KLDs budsjett. Siden 2021 pågår det fortløpende utplantingstiltak i de fire vannområdene; Halden, Glomma sør, Øyeren og Morsa. I 2022 ble det også gitt tilskudd til vannområde Aulivassdraget/Horten-Larvik, og i 2023 bl.a. i Marker og Lier (se T32). Det er også økt innsats på restaurering av våtmarker i nedbørfeltet, helt eller delvis finansiert over denne tilskuddsposten <https://www.miljodirektoratet.no/skjema/vatmark-restaurering>»

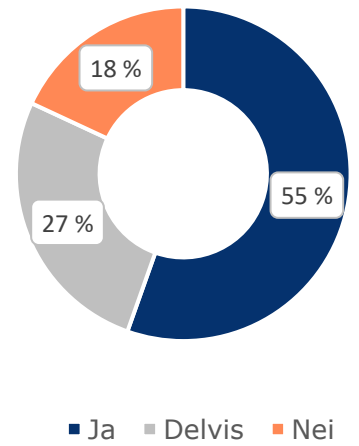
Hvordan er de medansvarlige (Landbruksdirektoratet og NVE) for tiltaket involvert i prosessen?

Ingen svar.

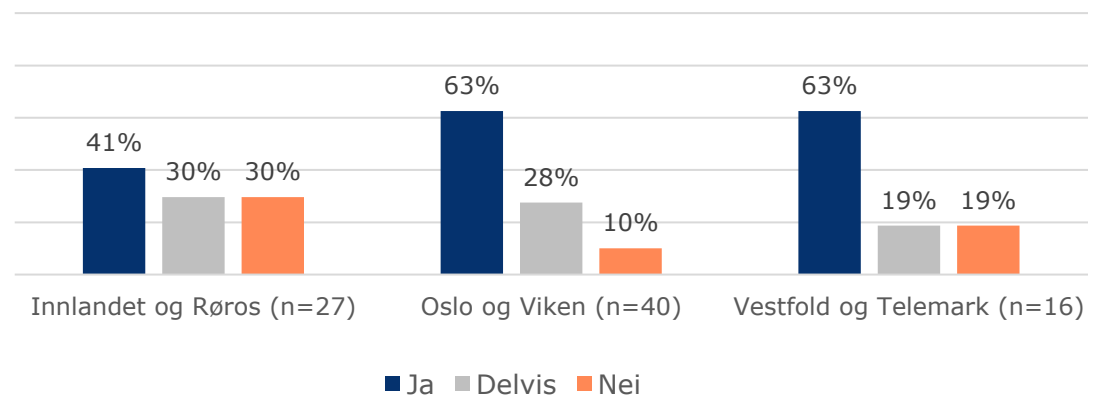
Økt tilsyn med, og oppfølging av at kravet om vegetasjonssoner mot vassdrag*

HOVEDANSVARLIG: 118 KOMMUNER (N=83 KOMMUNER)

Er det etablert en rutine for tilsyn, jf. statens økonomireglement § 14 med krav om internkontroll?
(n=83)

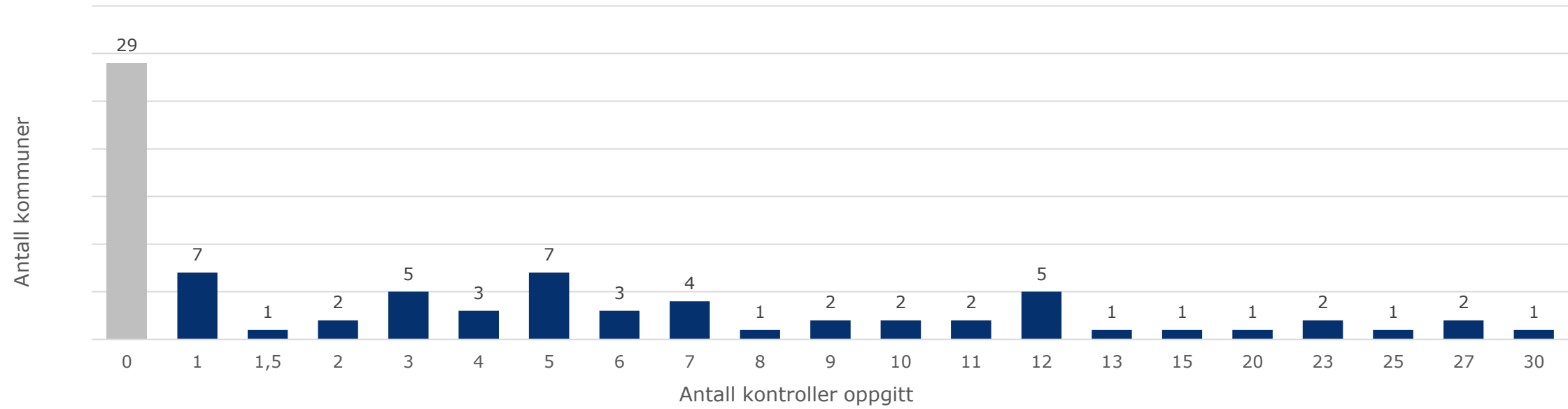
Er det etablert en rutine for tilsyn, jf. statens økonomireglement § 14 med krav om internkontroll?

Økt tilsyn med, og oppfølging av at kravet om vegetasjonssoner mot vassdrag*

HOVEDANSVARLIG: 118 KOMMUNER (N=29 KOMMUNER)

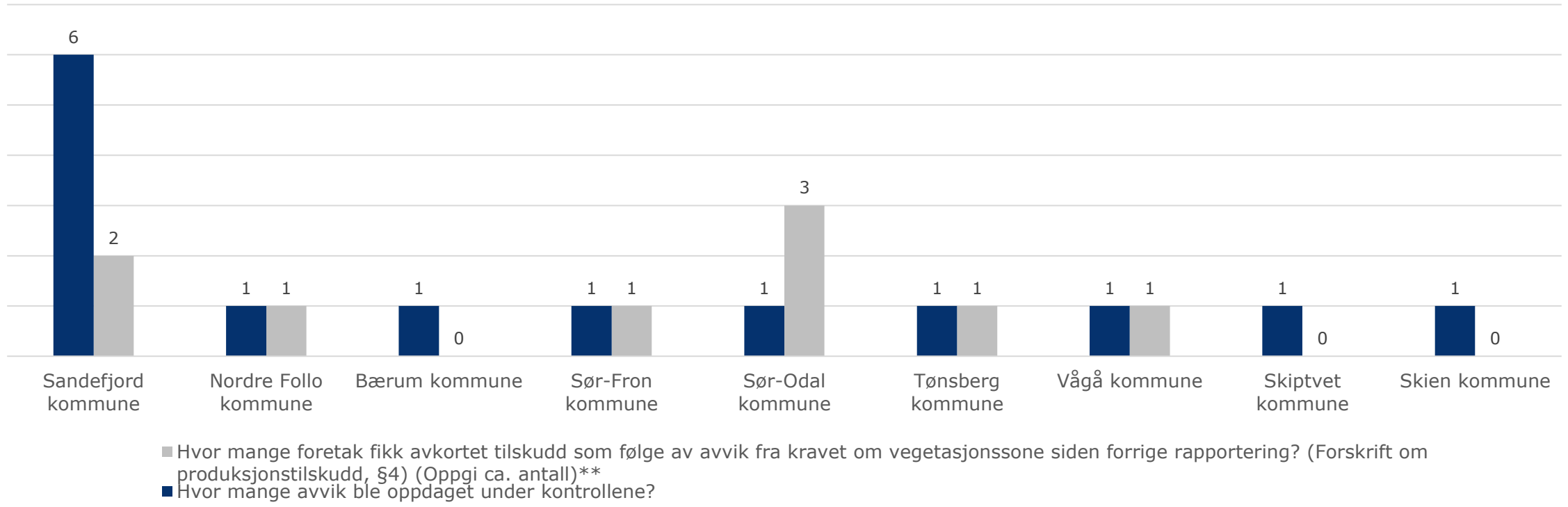
Hvor mange kontroller av kravet om vegetasjonssone på minst 2 meter (evt. 6 meter ved nydyrking) i Forskrift om produksjonstilskudd (§4) har kommunen gjennomført siden forrige rapportering? (Oppgi ca. antall) (n=82)**

*Se flere detaljer fra rapporteringen av dette tiltaket i vedlegg.
**Figuren viser antall kontroller oppgitt og hvor mange kommuner som har oppgitt dette antallet. F.eks. har 29 kommuner oppgitt at de har gjennomført 0 kontroller.

Økt tilsyn med, og oppfølging av at kravet om vegetasjonssoner mot vassdrag*

HOVEDANSVARLIG: 118 KOMMUNER (N=9 KOMMUNER)

Se flere detaljer fra rapporteringen av dette tiltaket i vedlegg.
**Kontroller av kravet om vegetasjonssone på minst 2 meter (evt. 6 meter ved nydyrking) i Forskrift om produksjonstilskudd (§4).

Se nærmere på barrierer og muligheter for økt oppslutning i områder med vannmiljøutfordringer

HOVEDANSVARLIG: LANDBRUKSDIREKTORATET

Hvordan er barriererapporten fulgt opp siden sist rapportering?

«Kunnskap fremkommet i rapporten er brukt i foredrag fra Landbruksdirektoratet, i formidling av gunstige tiltak for matproduksjon og vannmiljø, både på kort og lang sikt. Blant annet henvist til og brukt som grunnlag for presentasjon under Landbruksdirektoratets kunnskapskonferanse i mars 2023: "Økt matproduksjon og renere vassdrag".

Av ny kunnskap som kom fram i denne rapporten, var det spesielt intervjuene av erfarne "vannmiljøbønder" som var interessant, og deres erfaringer om at det tar tid både for bonde og jord å tilpasse seg nye jordarbeidingsmetoder (spesielt å ikke høstpløying), men at avlingene øker over tid.

Denne erfaringen er også tatt med i vurdering av Regionalt miljøtilskudd (RMP), hvor tiltaket "lett høstharving" skal kombineres med tiltaket "direktesåing", for å gi en mulig overgang til ren direktesåing over tid. Direktesåing av høstkorn er et tiltak som er gunstig både for matproduksjon og vannmiljø, der hvor forholdene ligger til rette for gunstige avlinger.»

Innhente kunnskap om gapet mellom dagens forventede utslipp av næringsalter, organisk stoff og jordpartikler, og mengden som må reduseres for å nå mål om god økologisk tilstand

HOVEDANSVARLIG: MILJØDIREKTORATET

Beskriv kort arbeidet med kunnskapsinnhenting.

«Det arbeides med å få på plass tilførselsmodeller og fjordmodeller som skal kunne beregne nødvendig avlastningsnivå ("gapet") for ulike deler av Oslofjorden fra forskjellige nedbørfelt. Den reviderte tilførselsmodellen Teotil 3 vil også benyttes for å finne avlastningsnivå for innsjøer og elvestrekninger som renner til Oslofjorden.»

Øke oppmerksomheten om god jordhelse og levende matjord og utrede tiltak og virkemidler som også vil styrke matjordas evne til å holde på vannet, og dermed redusere avrenning. Følge opp jordprogrammet

HOVEDANSVARLIG: LANDBRUKSDIREKTORATET

Beskriv kort arbeidet med å øke oppmerksomheten om god jordhelse og levende matjord.

«Jordhelse er blitt eget miljøtema i Nasjonalt miljøprogram for jordbruket programperiode (2023-2026). Fra og med 2023 er det mulig å søke regionale miljøtilskudd for jordhelse tiltak, inkludert bruk av egenprodusert kompost og bruk av biokull. Dette har skapt mer oppmerksomhet rundt temaet.»

Beskriv kort arbeidet med å utrede tiltak og virkemidler som også vil styrke matjordas evne til å holde på vannet, og dermed redusere avrenning.

«Prioritering av temaet i FoU-sammenheng er iverksatt og gir oss ny og etterspurt kunnskap. Det arbeides med hvordan Nasjonalt program for jordhelse skal følges opp videre.»

Beskriv hvordan dere har fulgt opp jordprogrammet i siden forrige rapportering.

«Resultatet av jordbruksoppgjøret 2023 vil få betydning for hvordan jordprogrammet følges opp videre.»

Styrke kunnskapsgrunnlaget, herunder mer overvåking om avrenning til Oslofjorden som følge av skogbruk

HOVEDANSVARLIG: LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENTET

Hva er gjort for å styrke kunnskapsgrunnlaget? Beskriv kort.

«I jordbruksavtalen 2023 ble det satt av midler til en utredning om avrenning fra skogarealer og identifisering av eventuelle effekter av skogsdrift, med frist 1. mars 2024.»

Hvordan har de andre som jobber med tiltaket vært involvert i prosessen (Landbruksdirektoratet og Miljødirektoratet)?

«Landbruksdirektoratet vil forvalte midlene til slik utredning. Miljøforvaltningen er kjent med at det blir igangsatt.»

Styrke kunnskapsgrunnlaget om konsekvenser av klimaendringer, for erosjon fra bekke- og elvekanter og egnede tiltak, herunder mer overvåking

HOVEDANSVARLIG: LANDBRUKSDIREKTORATET

Beskriv samarbeidet med Miljødirektoratet om tiltaket.

«Ldir og Mdir har hatt et oppstartmøte hvor det blant annet ble diskutert om det er mulighet for å lage en veileder om erosjonssikringstiltak sammen med NVE.»

Hva er gjort for å styrke kunnskapsgrunnlaget? Beskriv kort.

«Prosjekter er finansiert over KMP ordningen og spesielt prosjekter under det prioriterte fagtemaet 'Forurensning til vann, jord og luft'.»

Utarbeide kart som viser risiko for erosjon i forsenkninger på jordet, som tillegg til dagens erosjonsrisikokart

HOVEDANSVARLIG: LANDBRUKSDIREKTORATET

Foregår det en videreutvikling av kartgrunnlaget?

JA

DELVIS

NEI

01

Innsatsområde 1 - Utslipp fra kommunale avløp, og avløp i spredt bebyggelse

02

Innsatsområde 2 - Redusere arealavrenning fra jordbruket

03

Innsatsområde 3 - Redusere tilførsler av miljøgifter og marin forøpling

04

Innsatsområde 4 - Ivareta sårbare arter og utvalgte naturtyper

05

Innsatsområde 5 - Restaurering av naturverdier

06

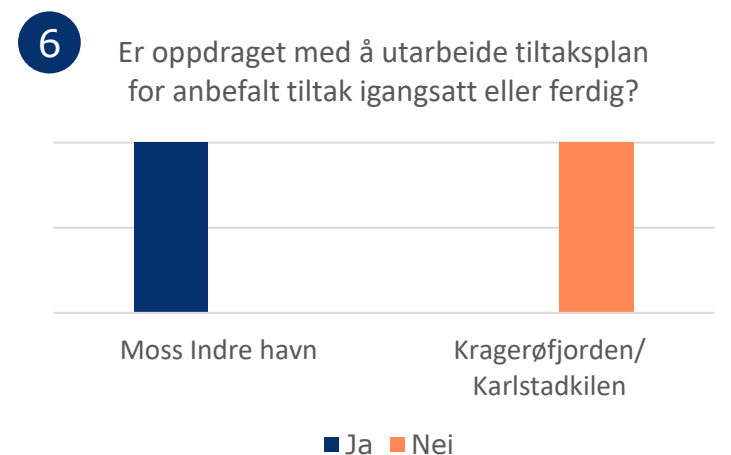
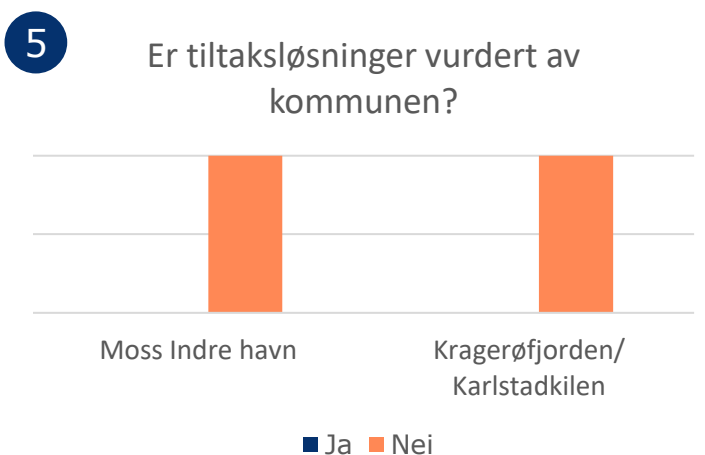
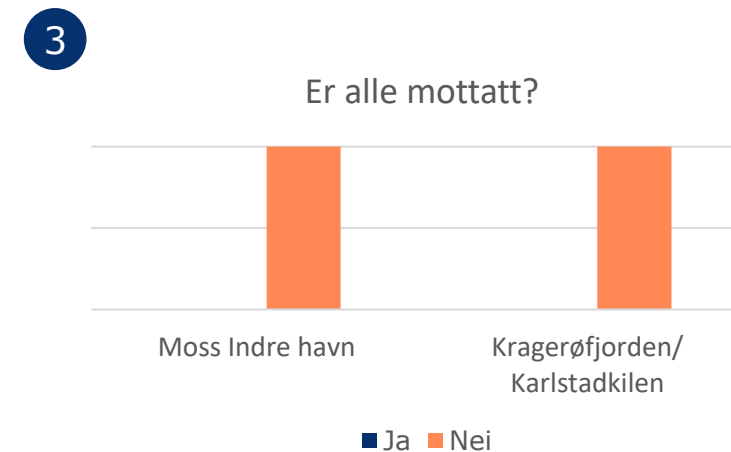
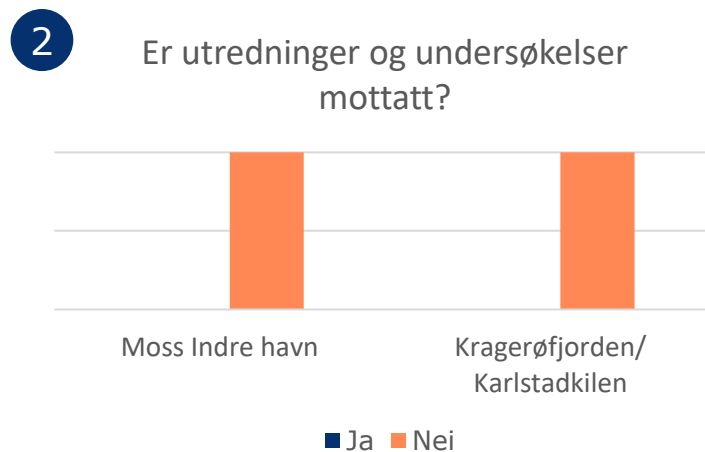
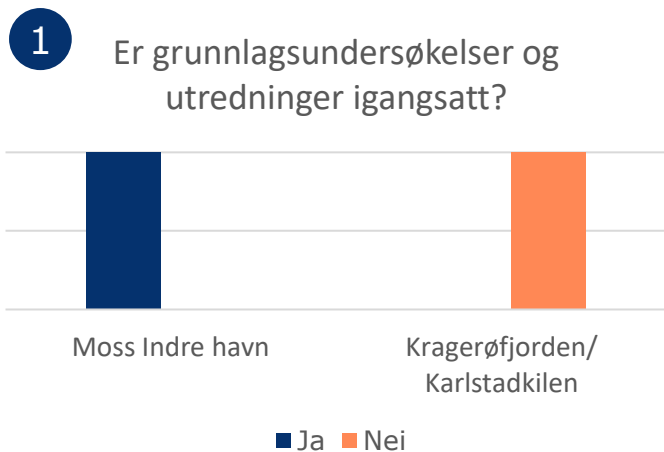
Innsatsområde 6 - Friluftsliv

07

Innsatsområde 7 - Tverrgående tiltak

Utarbeide tiltaksplan for opprydding i forurenset sjøbunn i Moss indre havn og Kragerøfjorden/ Karlstadkilen

HOVEDANSVARLIG: MILJØDIREKTORATET

Vurdere om det skal utarbeides egen oppfølgingsplan for Frierfjorden

HOVEDANSVARLIG: MILJØDIREKTORATET

Hva er status på oppfølgingsplanen for Frierfjorden

FERDIG

PÅBEGYNT

IKKE
PÅBEGYNT

Er det planer for eventuell oppfølging?

«Følges opp gjennom vannforvaltningsplanen, det lages ingen egen oppfølgingsplan for Frierfjorden.»

Fortsette arbeidet med å rydde opp i marin forurensning i og rundt Oslofjorden, og kartlegge de viktigste kildene til marin forurensning og mikroplast. Iverksette forebyggende tiltak for å redusere tilførselene av marin forurensning og mikroplast. Identifisere de viktigste kildene til marin forurensning og utslipp av mikroplast i Oslofjorden og utrede aktuelle tiltak

HOVEDANSVARLIG: MILJØDIREKTORATET

Marin forurensning

Mikroplast

Hvilke utfordringer er knyttet til opprydding?

«Ofte vanskelig tilgjengelig avfall på sjøbunn og utilgjengelige områder»

Hvordan samarbeides det med Statsforvalteren som medansvarlig for tiltaket, om rydding av marin forurensning?

«Senter mot marin forurensning (Marfo) har en koordinerende rolle som også omfatter statsforvalteren»

Intensivere arbeidet med å samle inn tapte fiskeredskaper

HOVEDANSVARLIG: FISKERIDIREKTORATET

Har det blitt lagt en plan for den videre intensiveringen av arbeidet?

JA

DELVIS

NEI

Hvis du svarte ja eller delvis, hva er gjort?

«De ble gjennomført eget opprydningstokt i området i 2022.»

Vurdere om miljøkrav i verdensarvfjordene skal gjøres gjeldene i norske farvann generelt. Dette utredes nå

HOVEDANSVARLIG: SJØFARTSDIREKTORATET

Status: Ingen svar

Utrede og oppdatere kunnskap om avrenning og renseløsninger for vann fra veier og andre samferdsels anlegg som påvirker miljøtilstanden i Oslofjorden og utrede muligheten for å innfase nye løsninger i eksisterende anlegg.

HOVEDANSVARLIG: STATENS VEGVESEN

Hva er status på arbeidet med utredning av renseløsninger?

FERDIG

PÅBEGYNT

IKKE
PÅBEGYNT

Hvordan er samarbeidet med de andre vegeierne om tiltaket?

«SVV har et begrenset samarbeid med fylkeskommunene om dette, bl.a. gjennom invitasjon til fagdag om veg og vann.»

Hvordan er arbeidet styrket?

«I 2022 ble det satt i gang en opsjon i overvåkingsprogrammet Urban fjord for miljøgiftundersøkelse i sel. Resultatene av opsjonen vil rapporteres i juni 2023, og gi grunnlag for å vurdere utvidelse overvåkingsprogrammet med overvåking av marint pattedyr.»

Styrke overvåking av miljøgifter og klassifisere vannforekomster etter kjemisk tilstand i Indre Oslofjord

HOVEDANSVARLIG: MILJØDIREKTORATET

Er forslag til overvåkingsprogram ferdig?

JA NEI

Er supplerende sediment og biota undersøker gjennomført?

JA NEI

Er Vannmiljø oppdatert?

JA NEI

Er Vann-Nett oppdatert?

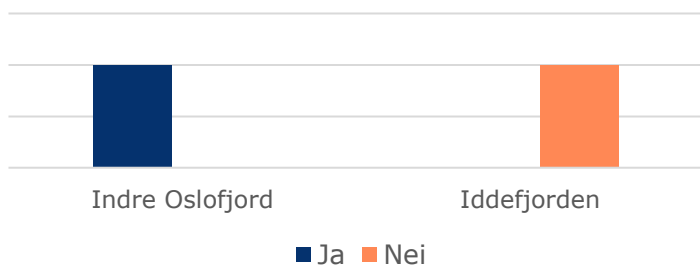
JA NEI

Styrke overvåking og risiko for spredning av miljøgifter fra sjøbunnen i Indre Oslofjord i hhv. Bærumsbassenget/ Holtekilen og Lysakerfjorden/ Bestumkilen og i Iddefjorden.*Øke kunnskap om risiko for spredning av miljøgifter fra sjøbunnen i indre Oslofjord og i Iddefjorden.

HOVEDANSVARLIG: MILJØDIREKTORATET

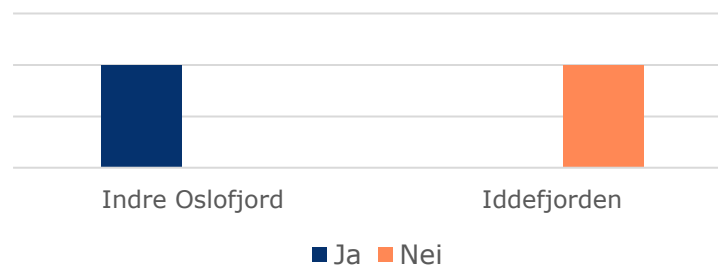
1

Er supplerende sediment og biota undersøkelser gjennomført?

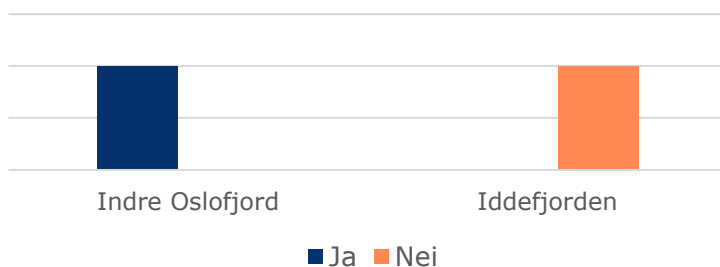
2

Er oppdatert risikovurdering jf. M-409 utført?

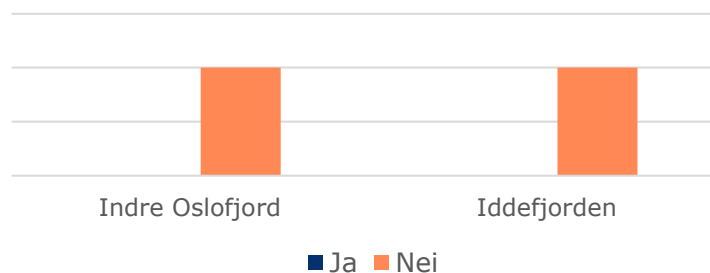
3

Er Vannmiljø oppdatert?

4

Er Vann-Nett oppdatert?

Styrke overvåking og risiko for spredning av miljøgifter fra sjøbunnen i Indre Oslofjord i hhv. Bærumsbassenget/ Holtekilen og Lysakerfjorden/ Bestumkilen og i Iddefjorden.*Øke kunnskap om risiko for spredning av miljøgifter fra sjøbunnen i indre Oslofjord og i Iddefjorden.

HOVEDANSVARLIG: MILJØDIREKTORATET

Hvordan er arbeidet styrket? (Indre Oslofjord)

«Kommentar til spørsmål: "Er forslag til overvåkingsprogram ferdig?"

Miljødirektoratet finansierer to basisovervåkingsprogrammer for miljøgifter med stasjoner i Indre Oslofjord; Milkys (trendovervåking) og Urban fjord (nye miljøgifter). Disse overvåkingsprogrammene kan styrkes med økte midler for å styrke overvåkingen av miljøgifter i Indre Oslofjord.

MILKYS og Urban fjord er lyst ut for en 5-årsperiode (frem til 2025). I forkant av ny utlysningsperiode (f.o.m. 2026) vil overvåkingsprogrammene evalueres og designet kan justeres.

Overvåkingsprogrammet Miljøgifter i kystområdene (Milkys) har fått et kutt i budsjett for 2023. Konsekvensen av kuttet er at resultatene fra overvåkingen i 2022 ikke presenteres i en årsrapport. Data vil være tilgjengelig i Vannmiljø.»

Hvordan er arbeidet styrket? (Iddefjorden)

«Arbeidet er ikke styrket enda.»

- 01** Innsatsområde 1 - Utslipp fra kommunale avløp, og avløp i spredt bebyggelse
- 02** Innsatsområde 2 - Redusere arealavrenning fra jordbruket
- 03** Innsatsområde 3 - Redusere tilførsler av miljøgifter og marin forurensning
- 04** Innsatsområde 4 - Ivareta sårbare arter og utvalgte naturtyper

- 05** Innsatsområde 5 - Restaurering av naturverdier
- 06** Innsatsområde 6 - Friluftsliv
- 07** Innsatsområde 7 - Tverrgående tiltak

Vurdere nærmere regulering av trålaktivitet på bakgrunn av ny kunnskap som rapporten Krafttak for Kysttorsk og Frisk Oslofjord, i forbindelse med evalueringen av gjeldende kysttorsksiltak i Oslofjorden i 2022

HOVEDANSVARLIG: NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENTET

Hva er status på arbeidet med regulering av trålaktivitet?

«I april 2023 har Fiskeridirektoratet og Miljødirektoratet sammen oversendt til NFD og KLD en felles vurdering av videre arbeid med pilotprosjekt for naturmangfold og økt biologisk produksjon i Skagerrak-Oslofjorden. Det er mest hensiktsmessig at videre vurderinger av trålaktiviteten foretas i forbindelse med utviklingen av forslaget til plan for pilotprosjektet.»

Hva er status på arbeidet med å etablere fredningsområder?

«Dette er en pågående prosess både i og utenfor området.»

Beskriv hvordan Fiskeridirektoratet har samarbeidet med kommunene for å få inn forslag ift. nye hummerfredningsområder.

«Dette er en pågående prosess som startet i 2014 og som skjer i tråd med Fiskeridirektoratet sin invitasjon ligger på våre nettsider.»

Etablere minst ett fredningsområde for hummer i hver kommune

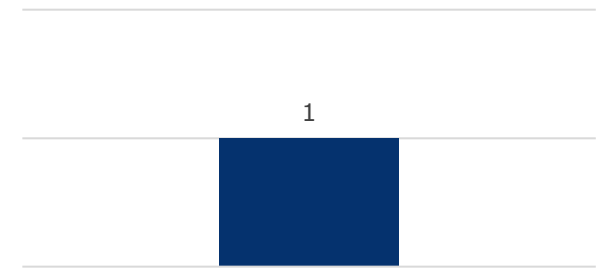
HOVEDANSVARLIG: FISKERIDIREKTORATET

Har det blitt etablert fredningsområder?

«I 2022 ble det etablert område i Oslo kommune og et i Egersund»

Har det blitt etablert nye fredningsområder siste året?

Hvor mange kommuner har bedt om å få hummerfredningsområder?

Effektivisere og koordinere arbeidet med oppsyn og kontroll i Oslofjorden og vurdere behovet for styrking, herunder intensivert oppsyn med dykking på vrak og andre kulturminner under vann

HOVEDANSVARLIG: FISKERIDIREKTORATET OG 3 FYLKESKOMMUNER (KUN KYST)*

Hvordan har arbeidet med oppsyn og kontroll i Oslofjorden blitt effektivisert i tråd med intensjonen i planen?

- Fiskeridirektoratet: «Mer tilstedeværelser i 2022 og dermed flere kontroller enn tidligere»

Hvordan har arbeidet med koordinering av oppsyn og kontroll blitt bedre koordinert?

- Fiskeridirektoratet: «Dialog med Kystvakt, politi og SNO»

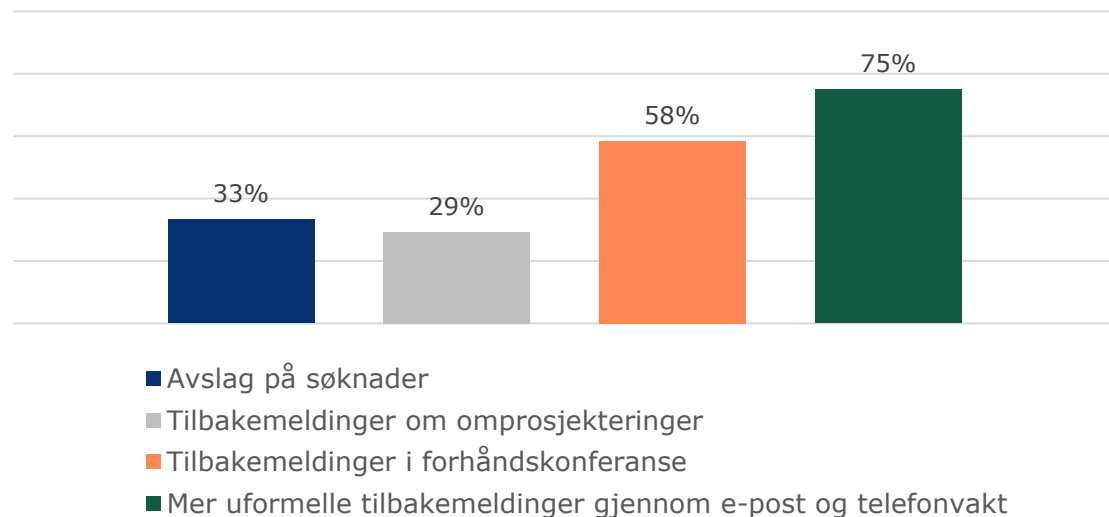
Beskriv kort samarbeidet med de som er medansvarlige for tiltaket.

- Fiskeridirektoratet: «Planlegging og gjennomføring»

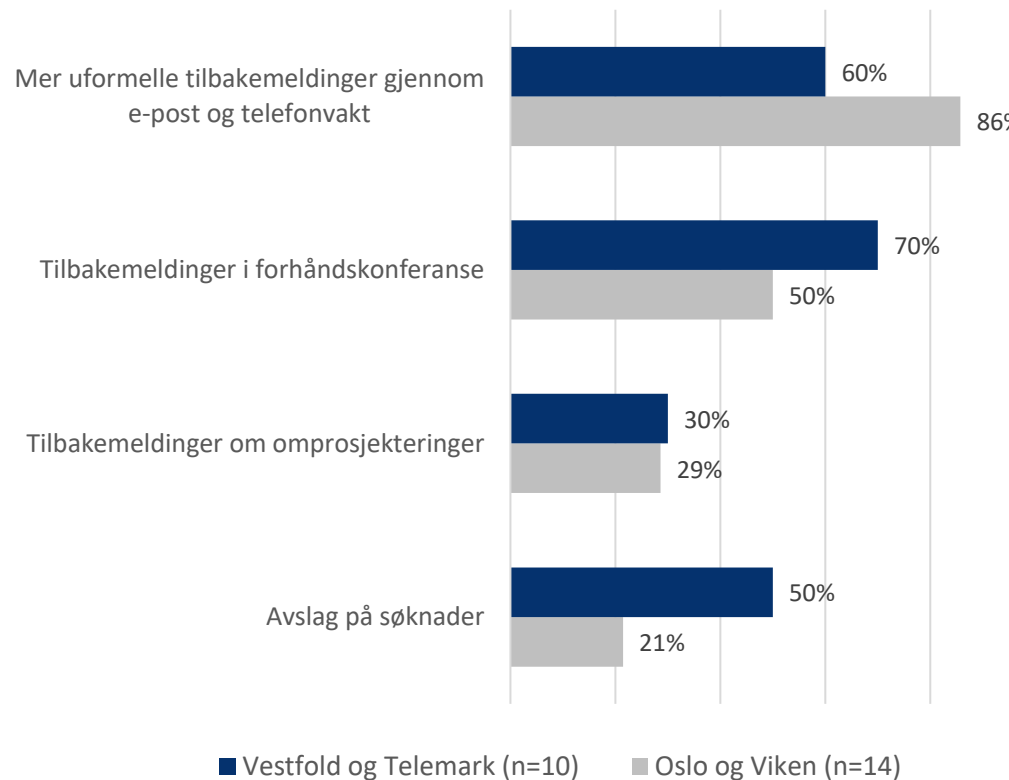
Fraråde etablering av kunstige sandstrender og unngå andre inngrep og tiltak på bløtbunnsområder for å skåne verdifulle bløtbunnsområder, inklusive ålegrasenger og verdifulle kulturmiljø, og sikre forekomstene i arealplanleggingen*

HOVEDANSVARLIG: 26 KYSTKOMMUNER (N=24 KOMMUNER)

Har dere gjort noe av følgende arbeid? Flere valg mulig (n=24)

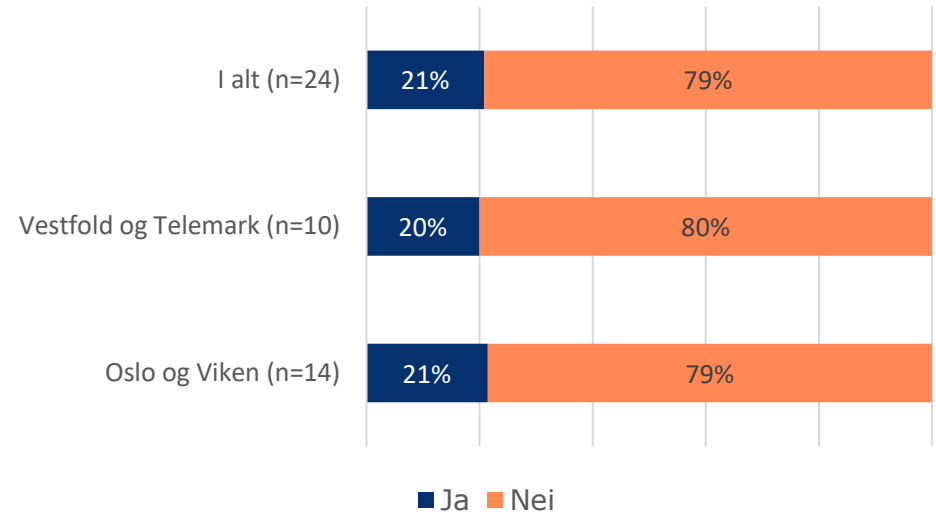
Har dere gjort noe av følgende arbeid? Fordelt på fylke

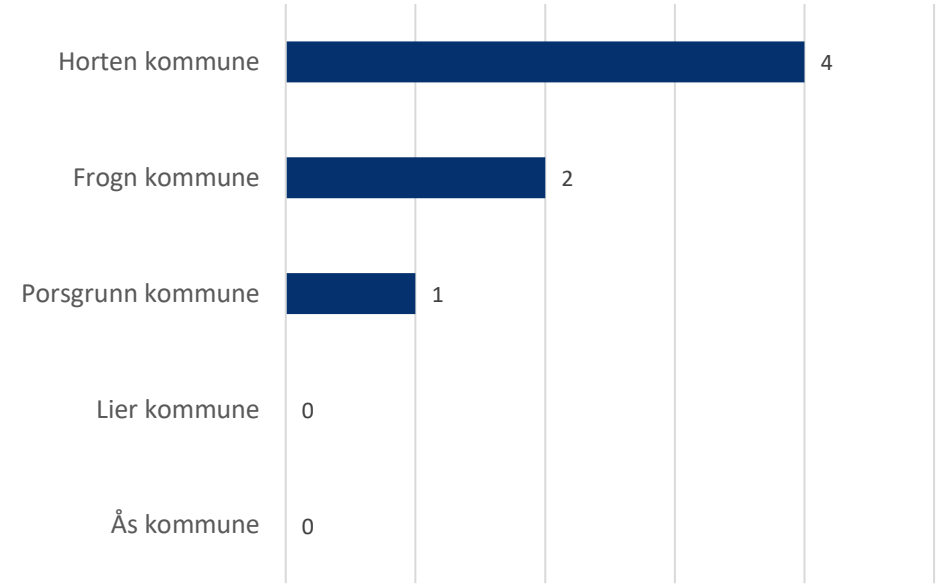
Fraråde etablering av kunstige sandstrender og unngå andre inngrep og tiltak på bløtbunnsområder for å skåne verdifulle bløtbunnsområder, inklusive ålegrasenger og verdifulle kulturmiljø, og sikre forekomstene i arealplanleggingen*

HOVEDANSVARLIG: 26 KYSTKOMMUNER (N=24 KOMMUNER)

Har dere oversikt over antall inngrep som går utover bløtbunnsområder?

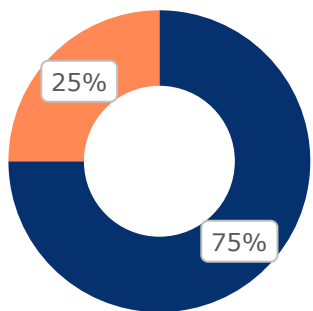
Hvis du svarte ja, hvor mange?

Fraråde etablering av kunstige sandstrender og unngå andre inngrep og tiltak på bløtbunnsområder for å skåne verdifulle bløtbunnsområder, inklusive ålegrasenger og verdifulle kulturmiljø, og sikre forekomstene i arealplanleggingen*

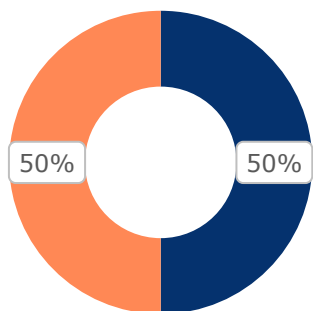
HOVEDANSVARLIG: 26 KYSTKOMMUNER (N=24 KOMMUNER)

Har man rutiner for å unngå inngrep og tiltak på bløtbunnsområder? (n=24)

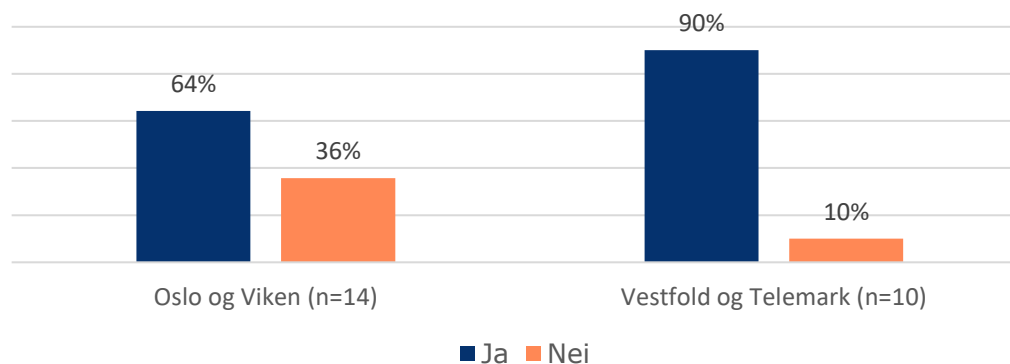
■ Ja ■ Nei

Hvis du svarte ja, er rutinene skjerpet? (n=18)

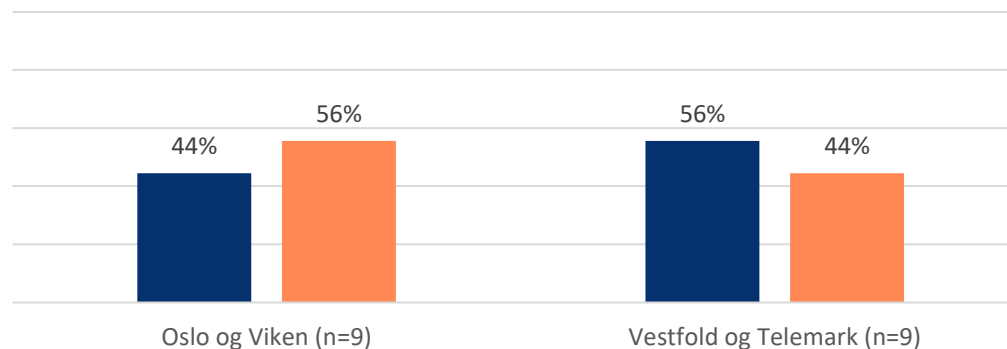
■ Ja ■ Nei

Har man rutiner for å unngå inngrep og tiltak på bløtbunnsområder? Fordelt på fylke

■ Ja ■ Nei

Hvis du svarte ja, er rutinene skjerpet? Fordelt på fylke

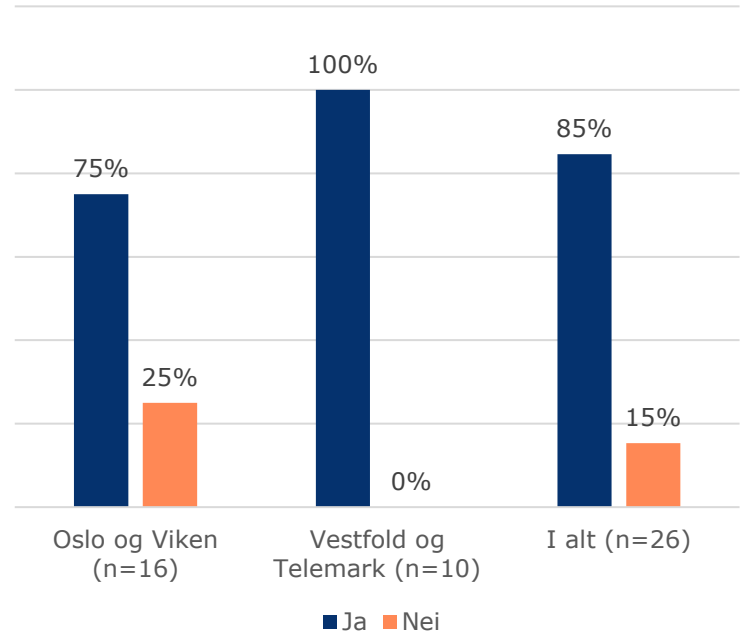
■ Ja ■ Nei

*Se flere detaljer fra rapporteringen av dette tiltaket i vedlegg.

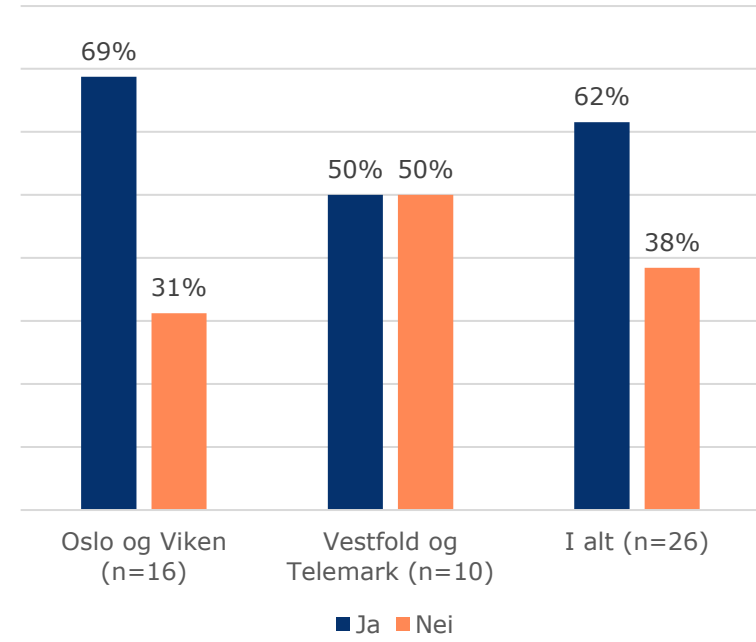
Sikre viktige naturforekomster også i sjø i kommunal arealplanlegging*

HOVEDANSVARLIG: 26 KYSTKOMMUNER (N=26 KOMMUNER)

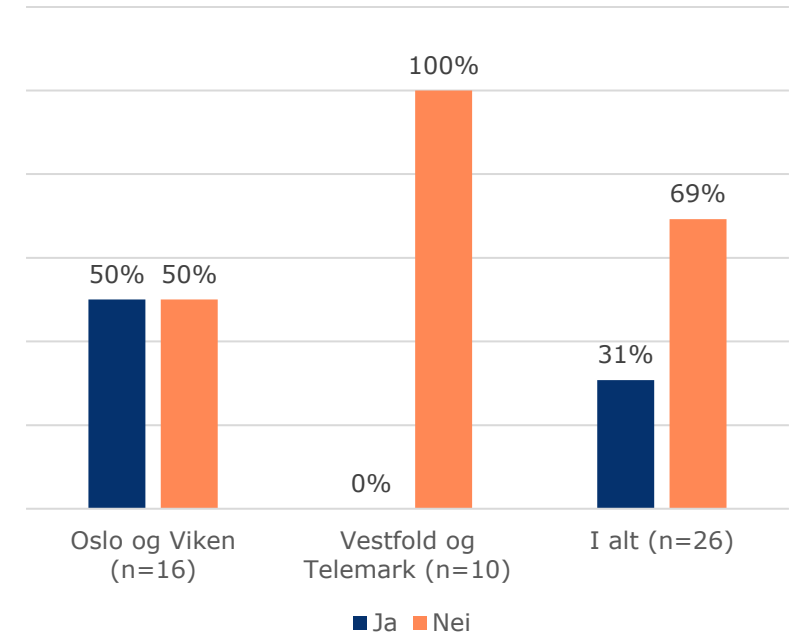
Har dere hensynssoner med særlig hensyn i bevaring av naturmiljø (H560) i kommuneplanens arealdel?

Har dere hensynssoner med særlig hensyn i bevaring av arealer avsatt til "naturområde i sjø" (kode 6600, jf. veileder kartforskriften)?

Har dere en egen kommunedelplan for naturmangfold?

*Se flere detaljer fra rapporteringen av dette tiltaket i vedlegg.

Styrke arbeidet med fjerning av fremmede arter som for eksempel stillehavsøsters og mink i henhold til gjeldende handlingsplaner

HOVEDANSVARLIG: 2 STATSFORVALTERE (KUN KYST)

Hvordan er arbeidet styrket? Beskriv kort.

- *SFVT*: «Arbeidet med fremmede arter i Oslofjorden går som tidligere - men på grunn av begrensede ressurser og lite kapasitet hos Statsforvalteren har vi ikke hatt anledning til å styrke arbeidet utover det vi allerede utfører av tiltak. Vi viderefører arbeidet i henhold til det vi har konkretisert i tiltakskortene.»
- *SFOV*: «Mink: antall verneområder med kartlegging og bekjempelse av mink er økt, og innsatsområdet utvidet til også å gjelde indre Oslofjord. Fellemateriell og sensorer økes i antall og hund under oppbygging i regionen.»

Beskriv samarbeidet mellom Statsforvalteren, Miljødirektoratet og SNO.

- *SFVT*: «Det er et godt fungerende samarbeid, vi ber om midler til tiltak fra Miljødirektoratet og avklarer konkrete problemstillinger med de. SNO utfører tiltak mot blant annet mink, noe som fungerer bra og har god effekt. Vi har også et godt samarbeid med Fylkeskommunen når det gjelder fjerning av stillehavsøsters.»
- *SFOV*: «Godt. Utvidelser og vurderinger avklares med alle før iverksetting.»

Øke informasjon til fiskere og allmennheten om amerikansk hummer og styrke oppfordring om å sende mistenkelige funn til DNA-analyse for sikker identifisering

HOVEDANSVARLIG: FISKERIDIREKTORATET

Status: Ingen svar

Gi en kort beskrivelse av arbeidet.

«Gå igjennom ferdselsreguleringene i sjøfuglreservatene. Vurder om verneforskriftene (der ferdselsreguleringene er nedfelt) bør endres. Ev sette i gang endringsprosess (høring og deretter ev fastsette endringsforskrifter).»

Gjennomgå ferdselsreguleringene i eksisterende sjøfuglreservater og eventuelt gjøre endringer

HOVEDANSVARLIG: KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET

Har reguleringen blitt gjennomgått?

JA DELVIS NEI

Har det blitt gjort endringer i reguleringen?

JA NEI

Hvis du svarte nei, hvorfor ikke?

- «KLD har gitt Miljødirektoratet i oppdrag å gå igjennom ferdselsreguleringene i sjøfuglreservatene. Direktoratet skal oversende tilrådning om endringer i perioden med ferdselsforbud for verneområder i Oslofjorden til KLD innen 31. desember 2023. Etter dette må det settes i gang en prosess for ev å endre verneforskriftene.»

Redusere overføring av fremmede marine arter gjennom å gi Sjøfartsdirektoratet i oppdrag å utrede hvordan IMOs, (International Maritime Organization), frivillige retningslinjer for kontroll og håndtering av skipsbegroing kan implementeres innen 2022

HOVEDANSVARLIG: KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET

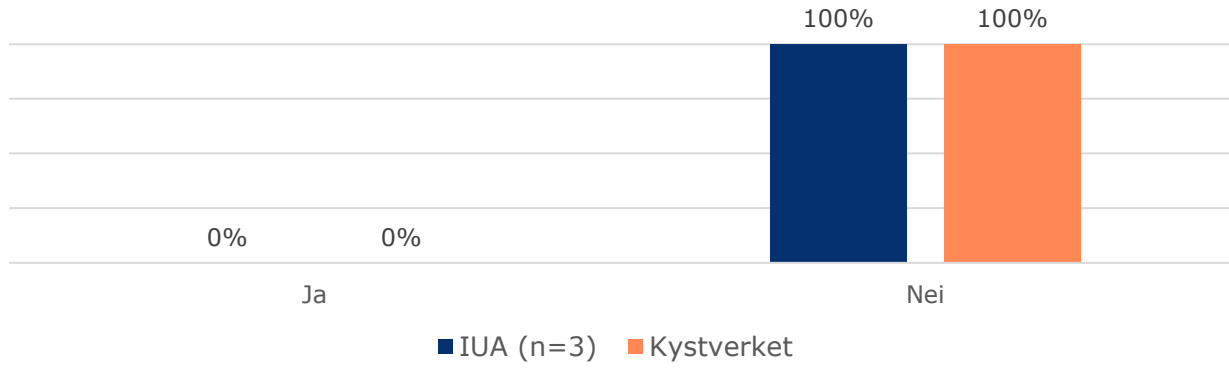
Beskriv arbeidet med hvordan IMOs frivillige retningslinjer for kontroll og håndtering av skipsbegroing kan implementeres i norsk regelverk?

- «Sjøfartsdirektoratet jobber med å følge opp oppdraget om å utrede hvordan retningslinjene kan implementeres i norsk regelverk, for å minimere risikoen for begroing og videre spredning av fremmede marine arter via skipskrog.»

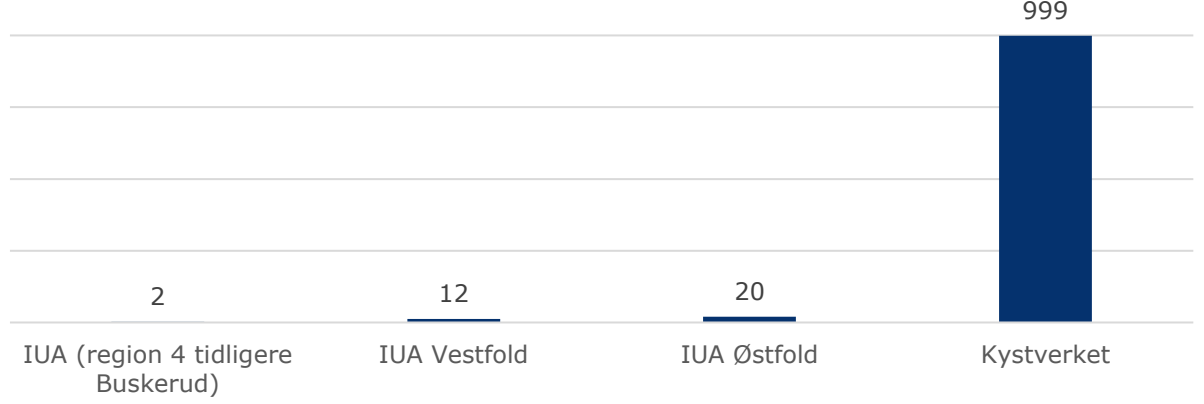
Utarbeide tiltakskort for sårbare områder i hele Oslofjorden og for elver som kan føre med seg forurensning ut i fjorden, som verktøy for de interkommunale utvalgene mot akutt forurensning

HOVEDANSVARLIG: KYSTVERKET OG 5 IUA-er

Er arbeidet med å utarbeide tiltakskort for deres område ferdigstilt?

Hvis nei, hvor mange tiltakskort gjenstår?

Hvis nei, er det laget en plan for å fullføre arbeidet med tiltakskort for deres område?

- *IUA (region 4 tidligere Buskerud):* «Ja, det er laget en plan. Befaring gjennomført mai 2023. Krevende å finne gode løsninger og gjennomførbare tiltak i Svelvikområdet pga. sterk strøm og store arealer.»
- *IUA Vestfold:* «Som beskrevet tidligere i år så skal tiltakskort land og vassdrag ferdigstilles høsten 2023. Tiltakskort på sjø vurderes som ferdigstilt.»
- *IUA Østfold:* «Venter kommunal miljørosanalyse og bredskapsanaluse»
- *Kystverket:* «Kystverkets rolle i forbindelse med dette arbeidet er å utgi en veiledning for prosessen med utarbeiding av tiltakskort sammen med Norsk oljevernforening for operatørselskap, og det er IUAene som er ansvarlig for utarbeidelsen av tiltakskortene. Det geografiske virkeområdet for Oslofjordplanen inkluderer IUA Indre Oslofjord, IUA Østfold og IUA Vestfold. Det er disse som må svare for om tiltakskort for de respektive områdene er ferdigstilt. Kystverket kjenner ikke status pr. nå.»

Kartlegge, registrere og overvåke fiskeriressursene, marine naturtyper, arter, kulturminner og kulturmiljø gjennom videreføring av pågående aktivitet, og vurdere behovet for å styrke denne

HOVEDANSVARLIG: MILJØDIREKTORATET OG 4 FYLKESKOMMUNER*

Miljødirektoratet:

Beskriv arbeidet med kartleggingen og overvåkingen.

- «Miljødirektoratet har et ansvar i dette tiltaket for kartlegging, registrering og overvåking av marine naturtyper og arter. I 2020 ble kartlegging av marine naturtyper, deriblant ruglbunn, bløtbunn, ålegrasenger og tareskog i Oslofjorden igangsatt. Kartleggingen gjøres etter NiN og som en del av arbeidet med metodikk for kartlegging etter Miljødirektoratets og Fiskeridirektoratet kartleggingsinstruks. Etersom kartleggingsinstruksen ikke er ferdigstilt er det imidlertid en god del arbeid som gjenstår og mange prioriterte naturtyper er ikke kartlagt i Oslofjorden enda. Økologisk tilstand i Oslofjorden overvåkes i henhold til vannforskriften årlig gjennom Økokyst-programmet i regi av Miljødirektoratet. Makroalger og ålegras er blant kvalitetselementene som overvåkes».

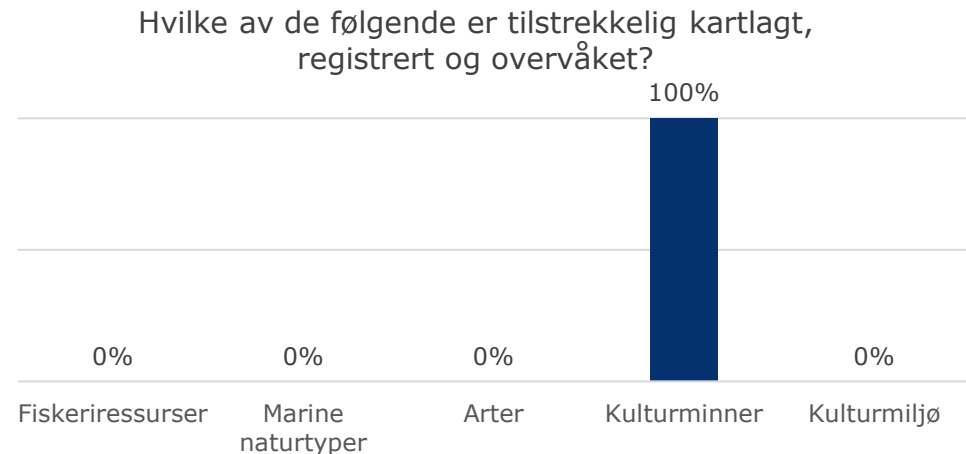
Beskriv hvordan HI samarbeider med de som er medansvarlige for tiltaket.

- «HI deltar i naturtypekartlegging i flere prosjekt som bidrar til det økologiske grunnkartet. Herunder prosjektene "Økosystem Skagerrak" (NFD) og "Frisk Oslofjord". Frisk Oslofjord bidrar med kartlegging av dype naturtyper i Færder og Ytre Hvaler nasjonalparker, og bidrar gjennom dette med kunnskap til metodeutvikling for kartleggingsinstruksen for forvaltningsrelevante naturtyper etter NiN. HI er også involvert i flere overvåkingsprosjekter som bidrar med kunnskap på naturtyper og arter.»

Fylkeskommunene:

Beskriv kort arbeidet med å kartlegge, registrere og overvåke kulturminner og kulturmiljø.

- VFK: «Arbeidet er et statlig ansvar.»

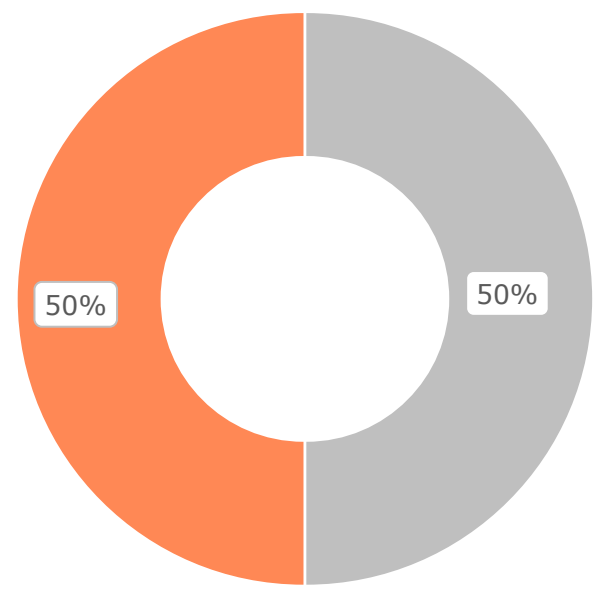
Hvilke pågående aktiviteter skal videreføres og ev. styrkes?

- VFK: «Må vurderes av ansvarlige myndigheter.»

Vurdere behov for ny kartlegging og vurdere behovet for å utvikle klassifiseringssystem og kvalitetsmål for utvalgte miljøelementer

HOVEDANSVARLIG: MILJØDIREKTORATET OG 4 FYLKESKOMMUNER*

Er behovet for et nytt klassifiseringssystem inkludert nye/aktuelle kvalitetselementer vurdert?

■ Ja ■ Delvis (Miljødirektoratet) ■ Nei (Viken fylkeskommune)

Hvis du svarte nei, hvorfor har dere ikke vurdert behovet?

- VFK: «Rapporterer på T52. Bra at kulturminner/miljøer er påtenkt, men hensynet til vannkvalitet/livet i fjorden synes som førsteprioritet i prosjektet. Digital formidling er noe vi også gjør uavhengig av Oslofjordplanen. Konkludert med at vi ikke trenger ytterligere elementer.»

Spørsmål kun stilt til Miljødirektoratet: Beskriv hvordan Miljødirektoratet og HI samarbeider om tiltaket.

- «FiDir og Mdir mener at oppdraget returneres til KLD og NFD for spesifisering.»

Vurdere ny kartlegging av fremmede marine arter i Oslofjorden

HOVEDANSVARLIG: MILJØDIREKTORATET

Er det vurdert ny kartlegging av fremmede marine arter i Oslofjorden?

JA DELVIS NEI

Hvis du svarte ja, beskriv utfallet av vurderingen.

- «I henhold til behovene identifisert i nasjonal tiltaksplan om bekjempelse av fremmede skadelige organismer, ble det i 2021 igangsatt et arbeid for å styrke kunnskapsgrunnlaget for marine fremmede arter, særlig med hensyn til innførsel og spredningsveier, publisert i januar 2022. Prosjektet er gjort av HI i samarbeid med NINA. Testing av overvåking av havner gjøres i 2022/2023. Flere havner i Oslofjorden er vurdert som risikohavner som bør overvåkes, og de vil bli foreslått overvåket i 2024.»

- 01** Innsatsområde 1 - Utslipp fra kommunale avløp, og avløp i spredt bebyggelse
- 02** Innsatsområde 2 - Redusere arealavrenning fra jordbruket
- 03** Innsatsområde 3 - Redusere tilførsler av miljøgifter og marin forurensning
- 04** Innsatsområde 4 - Ivareta sårbare arter og utvalgte naturtyper

- 05** Innsatsområde 5 - Restaurering av naturverdier
- 06** Innsatsområde 6 - Friluftsliv
- 07** Innsatsområde 7 – Tverrgående tiltak

Utarbeide et forslag til strategisk plan for restaurering av vassdrag for perioden 2021-2030, som også omfatter Oslofjorden. Planen skal ta sikte på å oppfylle internasjonale og nasjonale miljømål for restaurering av vassdrag og bidra til oppfyllelse av Norges forpliktelser etter vanndirektivet

HOVEDANSVARLIG: MILJØDIREKTORATET

Er det utarbeidet et forslag til strategisk plan?

JA

DELVIS

NEI

På hvilken måte er Oslofjorden integrert i den strategiske planen?

- «Planen vil for Oslofjorden ha restaureringstiltak spesielt relevant for anadrome fiskearter og ål med fjorden som del av sitt leveområde, men også for å begrense avrenning med fysiske tiltak i nedbørfeltet. Restaureringstiltak av våtmark (myr) er også viktig for vannhusholdning i nedbørfeltet som følges opp i Plan for restaurering av våtmark (2021-2025) Miljødirektoratet»

Hvordan følges planen opp?

«Forankret i restaureringsprosjektet under direktoratsgruppen for vannforvaltning. I prosjektgruppen som ledes av Miljødirektoratet er også NVE, Statens vegvesen, Landbruksdirektoratet, Statsforvalteren, Fylkeskommunen og kommuner, og skal ha første møte høsten 2023 om handlingsplanen. Handlingsplanen er ment å ha vassdragsfokus.»

Prioritere restaurering av naturverdier i vann ved fordeling av tilskuddsmidler for vannmiljøtiltak

HOVEDANSVARLIG: MILJØDIREKTORATET

Hvordan sikrer dere at restaurering av naturverdier i vann prioriteres ved fordeling av tilskuddsmidler til vannmiljøtiltak?

«Søknader prioriteres som bedrer miljøtilstanden i vann og restaurering av naturverdier. I år var det 15 mill. kr til fordeling. 18 av 72 prosjekter (25 %) ble fordelt til restaurering i nedslagsfeltet til Oslofjorden.»

Gjennomføre problemkartlegging i alle nåværende og tidligere gytebekker for sjøørret og vurdere koordinerte tiltak basert på kartleggingen

HOVEDANSVARLIG: MILJØDIREKTORATET

Hva er status på arbeidet med å gjennomføre problemkartlegging i alle nåværende og tidligere gytebekker for sjøørret?

«Igangsatt og i rute»

Har koordinerte tiltak blitt vurdert, og i såfall hvilke?

«Kun problemkartleggingen og rapportering»

Utvikle veileder og plan for restaureringstiltak av utvalgt marin natur med mål om mer restaurering i kommunene

HOVEDANSVARLIG: MILJØDIREKTORATET

Er veilederen utviklet?

JA

DELVIS

NEI

Er plan for restaureringstiltak utviklet?

JA

DELVIS

NEI

Hvordan sikrer dere at mål om mer restaurering i kommunene blir gjennomført?

«Vise til tiltak T34 og kommunenes bruk av PBL, arbeid med avrenning og kloakk.»

Gi råd til kommunene om hvordan plan- og bygningsloven kan brukes mer aktivt som verktøy for å sikre naturområder i planer og tiltak for reetablering av biologisk mangfold i sjøområder, jf. blant annet ny veileder for planlegging i sjøområdene og rapport om reetablering av biologisk mangfold i Oslos urbane sjøområder

HOVEDANSVARLIG: MILJØDIREKTORATET

Har dere veiledet kommunene om hvordan PBL kan brukes for å sikre marine naturområder i planer?

JA DELVIS **NEI**

Har dere veiledet kommunene om hvordan PBL kan brukes for å sikre tiltak for reetablering av biologisk mangfold i sjøområder?

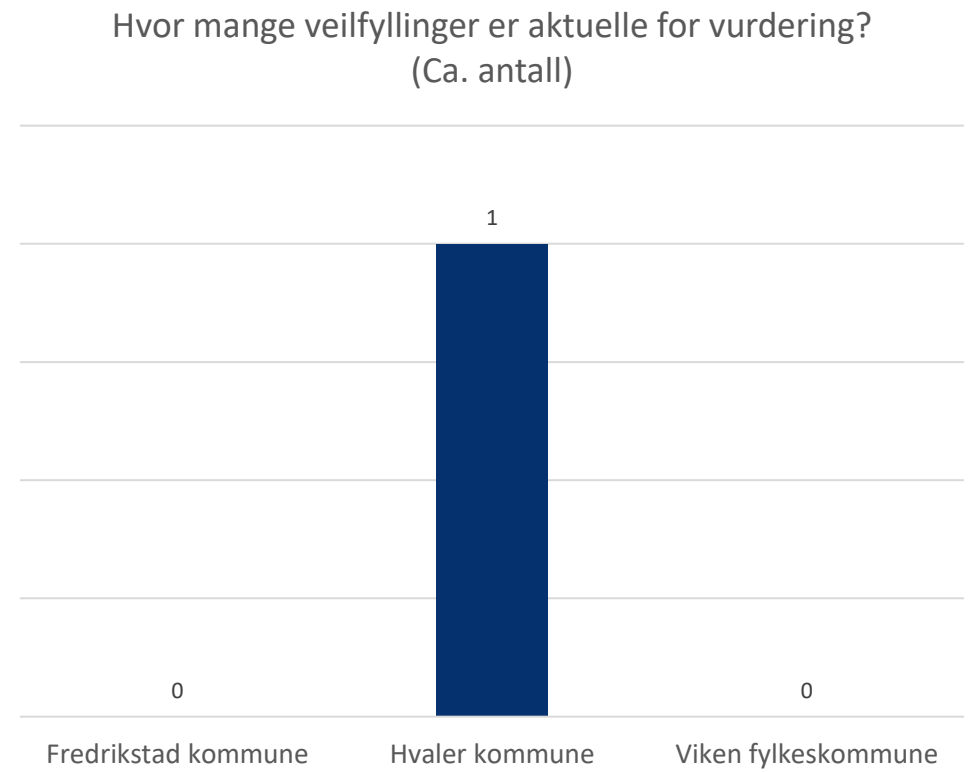
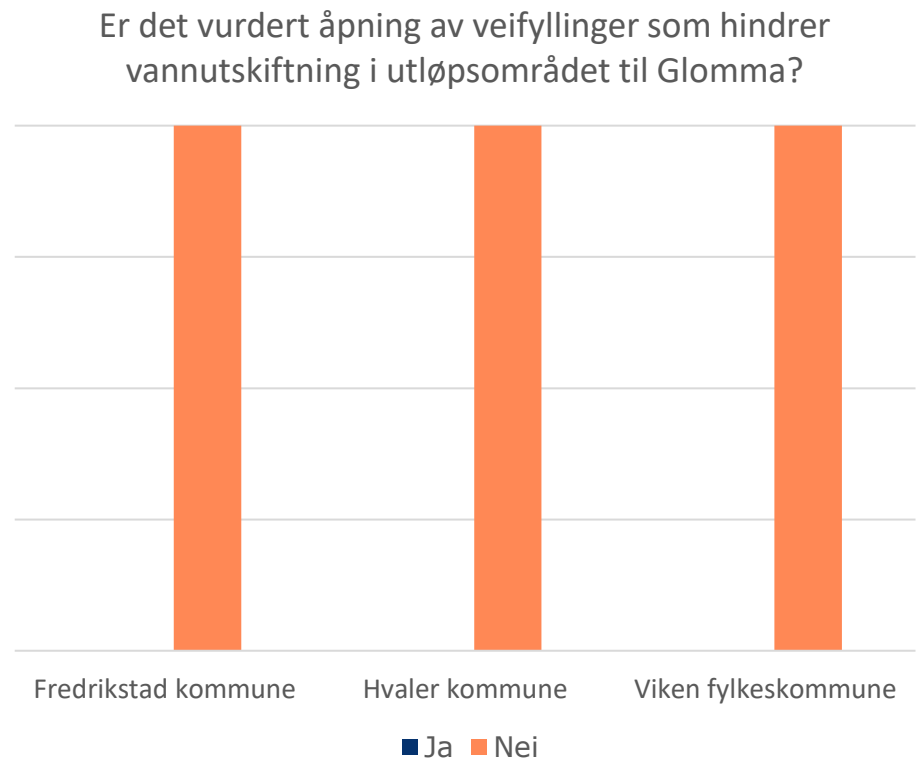
JA DELVIS **NEI**

Hvordan samarbeider Miljødirektoratet, Statsforvalteren og Fylkeskommunene for å gjennomføre tiltaket?

«Miljødirektoratet har dialog med regionalt nivå om hvordan nasjonale mål kan ivaretas i kommunenes arealplanlegging. Det er Statsforvalteren som er sektormyndighet på miljøvernssida. Miljødirektoratet koordinerer for tiden mer veiledning om arealplan og vann (mest for vassdrag, men også relevant for kystsonen) tiltenkt kommunene.»

Vurdere åpning av veifyllinger som hindrer vannutskifting i utløpsområdet til Glomma, som for eksempel tilbringerveien til Hvaler

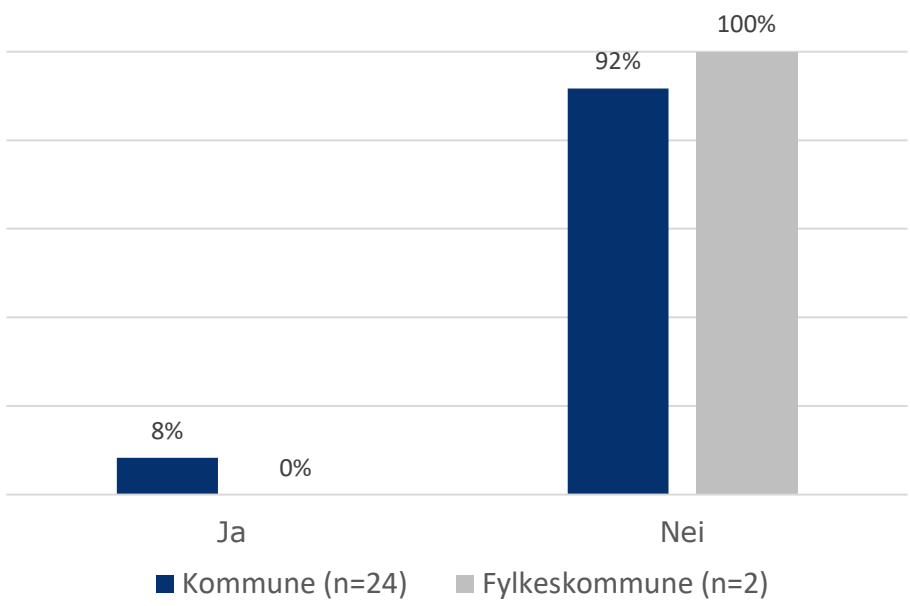
HOVEDANSVARLIG: VIKEN FYLKESKOMMUNE, FREDRIKSTAD OG HVALER KOMMUNE

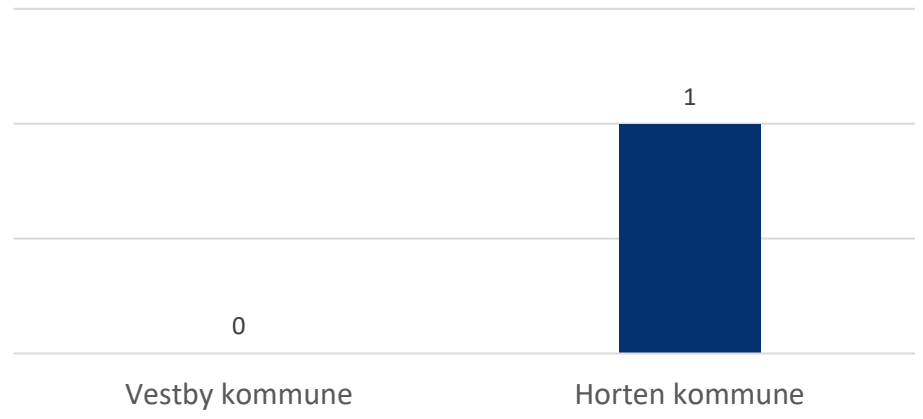
Kartlegge aktuelle områder/strekninger med utfylling og andre inngrep i sjøen med potensiell varig negativ påvirkning på marint miljø. Avklare grad av påvirkning og vurdere mulige tiltak

HOVEDANSVARLIG: SAMFERDSELSDEPARTEMENTET, 4 FYLKESKOMMUNER OG 26 KYSTKOMMUNER (N=24 KOMMUNER)

Har dere kartlagt om dere har slike veier?

Hvis ja, hvor mange slike veier har dere? (n=2)

Kartlegge aktuelle områder/strekninger med utfylling og andre inngrep i sjøen med potensiell varig negativ påvirkning på marint miljø. Avklare grad av påvirkning og vurdere mulige tiltak

HOVEDANSVARLIG: SAMFERDSELSDEPARTEMENTET, 4 FYLKESKOMMUNER OG 26 KYSTKOMMUNER (N=24 KOMMUNER)

Har dere vurdert mulige tiltak for å redusere negativ påvirkning?

- *Vestfold og Telemark fylkeskommune:* «Nei»
- *Viken fylkeskommune:* «Det er på nåværende tidspunkt ikke gjennomført kartlegging eller vurdering knyttet til aktuelle områder/strekninger med utfylling og andre inngrep i sjøen med potensiell varig negativ påvirkning på marint miljø. Dette igangsettes fortløpende, med oppstart sommeren 2023.»
- *Sarpsborg kommune:* «Ikke påbegynt»
- *Frogn kommune:* «Streng håndheving av 100-metersbeltet i kommunen.»
- *Drammen kommune:* «Trolig ikke (Miljø og landbruk).»
- *Nesodden kommune:* «For lite kunnskapsgrunnlag til å vurdere, da det ikke er kartlagt.»
- *Horten kommune:* «Det ble etablert en bro på deler av molostrekningen.»
- *Holmestrand kommune:* «Ingen egne prosjekt på dette temaet, kun en større forekomst av slike veier.»
- *Nordre Follo kommune:* «Kommunen har 8 km kystlinje. Slik vi vurderer det er det ingen store veier i nærheten av vannet som bidrar i vesentlig grad. Det er primært småveier til boliger og fritidsboliger.»
- *Porsgrunn kommune:* «Ja»
- *Lier kommune:* «Ja»
- *Kragerø kommune :* «Ja»
- *Halden kommune:* «Nei»
- *Sandefjord kommune:* «Nei»
- *Larvik kommune:* «Nei»
- *Moss kommune:* «Nei»
- *Hvaler kommune:* «Nei»
- *Bærum kommune:* «Nei»
- *Asker kommune:* «Nei»
- *Ås kommune:* «Nei»
- *Vestby kommune:* «Nei»
- *Tønsberg kommune:* «Nei»
- *Færder kommune:* «Nei»
- *Bamble kommune:* «Nei»
- *Oslo kommune:* «Nei»

Utrede problemstillinger knyttet til vannutskifting til Indre Oslofjord gjennom Drøbaksundet v/Oscarsborg og mulige tiltak for eventuelt å bedre vannutskiftingen. Mulige tiltak må vurderes opp mot andre hensyn, herunder jetéens kulturhistoriske verdier

HOVEDANSVARLIG: NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENTET

Status: Ingen svar

01

Innsatsområde 1 - Utslipp fra kommunale avløp, og avløp i spredt bebyggelse

02

Innsatsområde 2 - Redusere arealavrenning fra jordbruket

03

Innsatsområde 3 - Redusere tilførsler av miljøgifter og marin forsøpling

04

Innsatsområde 4 - Ivareta sårbare arter og utvalgte naturtyper

05

Innsatsområde 5 - Restaurering av naturverdier

06

Innsatsområde 6 - Friluftsliv

07

Innsatsområde 7 - Tverrgående tiltak

Innsatsområde 6.1

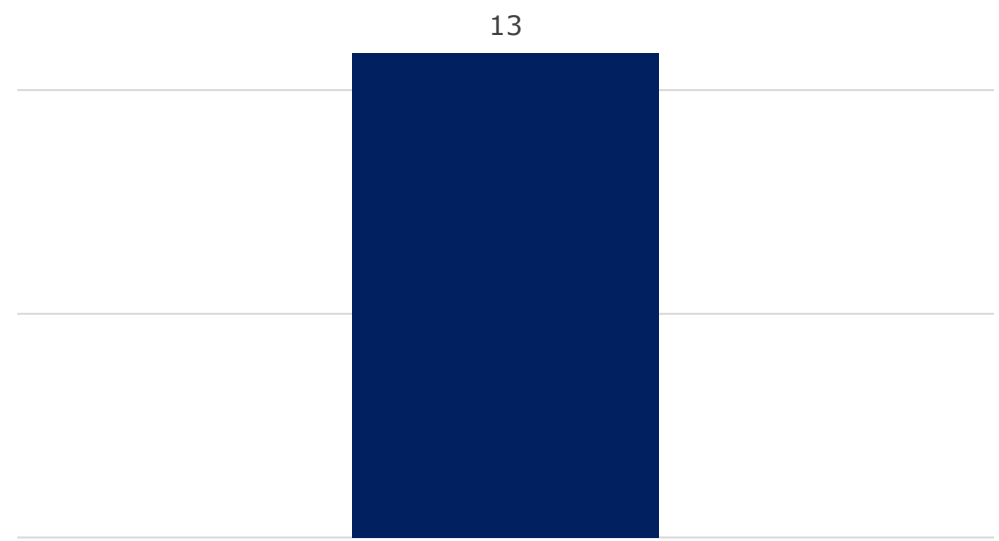
Vurdere å etablere en ordning med juridisk bistand til kommunene langs Oslofjorden for å klargjøre grensene mellom innmark og utmark og fjerne ulovlige inngrep og stengsler som hindrer allmennhetens lovlige ferdsel og opphold i strandsonen

HOVEDANSVARLIG: KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET

Beskriv kort status på tiltaket.

«Det ble etablert en tilskuddsordning i 2022 som gir tilskudd til kommuner med grense til Oslofjorden til juridisk bistand for å klargjøre grensene mellom innmark og utmark i strandsonen og for å fjerne ulovlige stengsler og hindringer i strandsonen.»

Hvor mange kommuner har søkt om midler til juridisk bistand i rapporteringsperioden?

Videreføre ordningen statlig sikring av friluftslivsområder der attraktive områder i strandsonen nær store befolkningskonsentrasjoner er høyt prioritert

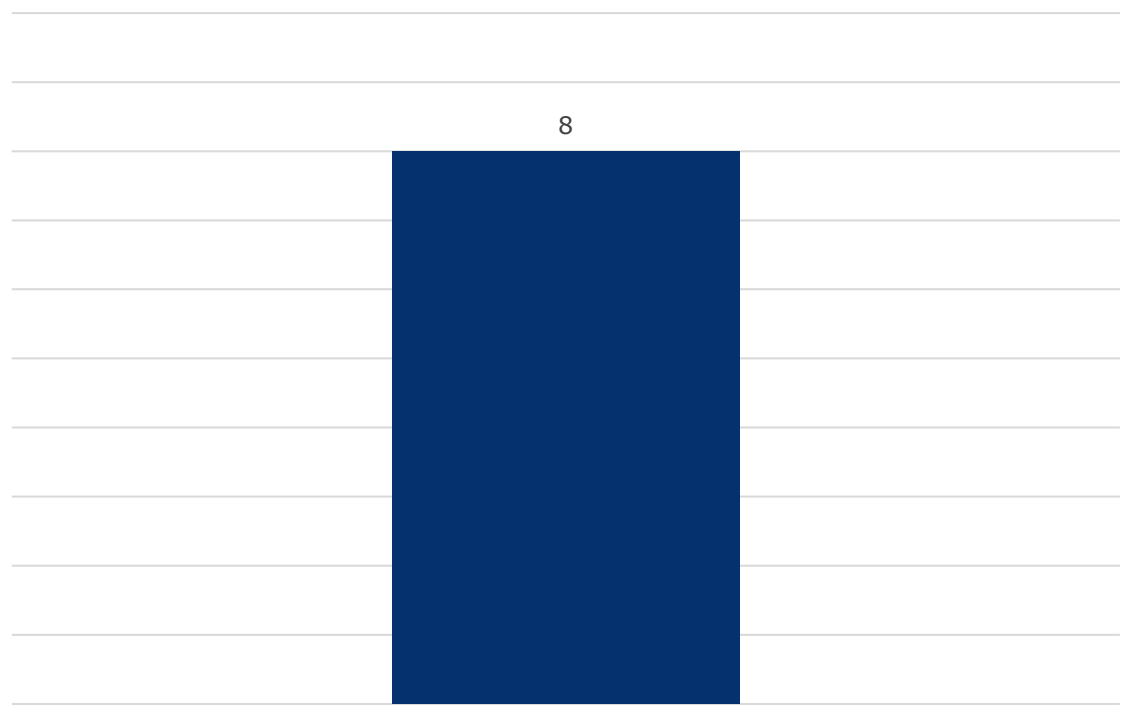
HOVEDANSVARLIG: KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET

Har reguleringen blitt gjennomgått?

JA

NEI

Oppgi antall pågående sikringssaker fra kommunene siden forrige rapportering.

Videreføre arbeidet gjennom bruk av tilskuddsordningene Regionale miljøprogram (RMP) og Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)) med å gjøre kulturlandskap ved Oslofjorden mer tilgjengelig for friluftslivsformål med tilrettelegging av turstier mv.

HOVEDANSVARLIG: LANDBRUKSDIREKTORATET

0 % av SMIL har gått til å gjøre kulturlandskap langs Oslofjorden (100-metersbeltet) mer tilgjengelig for friluftslivsformål

0 % av RMP har gått til å gjøre kulturlandskap langs Oslofjorden (100-metersbeltet) mer tilgjengelig for friluftslivsformål

Beskriv hvilke aktiviteter som er gjennomført for å videreføre arbeidet med RMP og SMIL.

«RMP: Følger årlige prosesser med tildeling gjennom jordbruksoppgjør og søknadsomganger.»

Prioriteres kulturlandskap langs Oslofjorden (100-metersbeltet) innenfor tilskuddsordningene for hhv. RMP og SMIL?

JA

NEI

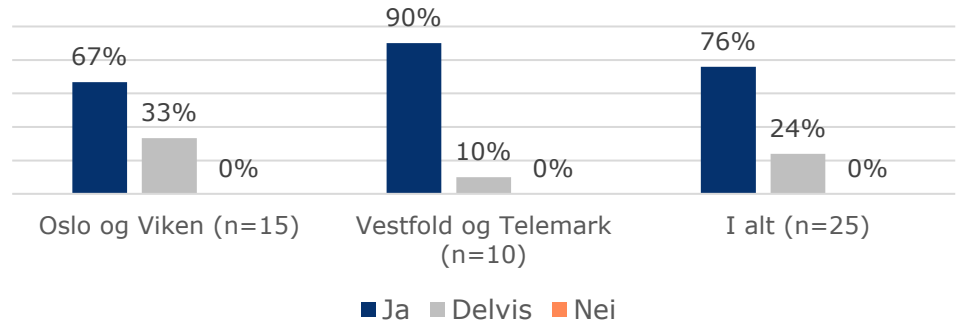
Hvis du svarte nei, hvorfor ikke? Beskriv kort.

«Svaret over gjelder RMP: RMP har et svært bredt formål (dekker 8 ulike miljøtemaer), og skal dekke hele landet. Friluftsliv er en liten del av tilskuddsordningen, da RMP-midlene skal gå til jordbruksareal. Det er få steder stier går over dyrka mark.»

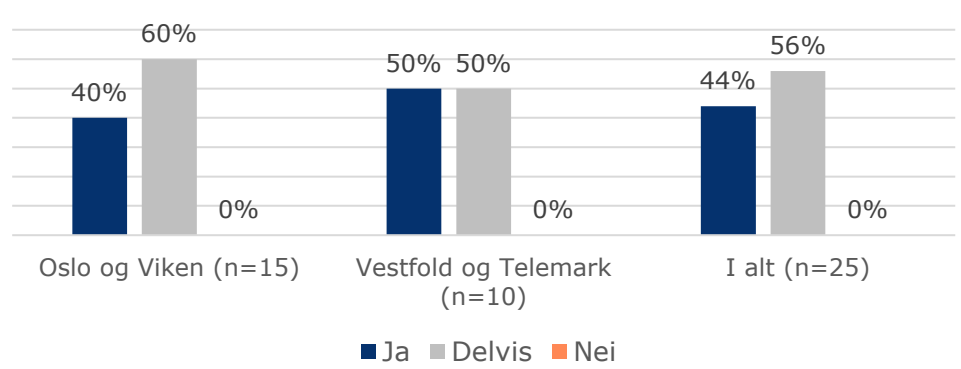
Følge nasjonale forventninger om helhetlig planlegging av land- og sjøareal, blant annet for å sikre friluftsliv langs sjøen

HOVEDANSVARLIG: 26 KYSTKOMMUNER (N=25 KOMMUNER)

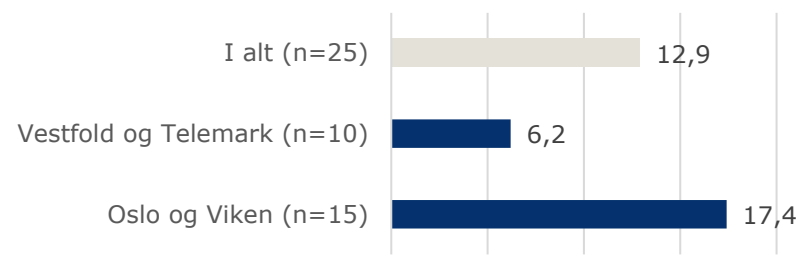
Er nasjonale forventninger ivaretatt i gjeldende kommuneplan?

Er nasjonale forventninger ivaretatt i gjeldende reguleringsplaner?

Hvor mange dispensasjoner er gitt fra gjeldende planer som berører 100-metersbeltet? Gjennomsnittlig antall

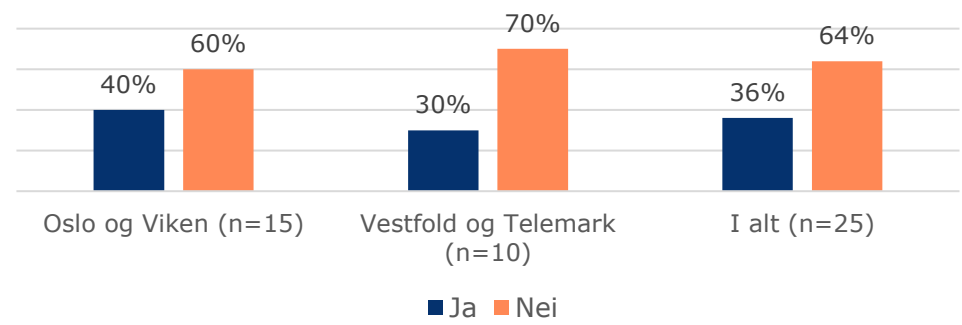

12,9
Gjennomsnittlig antall dispensasjoner i kommunene

127
Høyeste antall dispensasjoner i kommunene

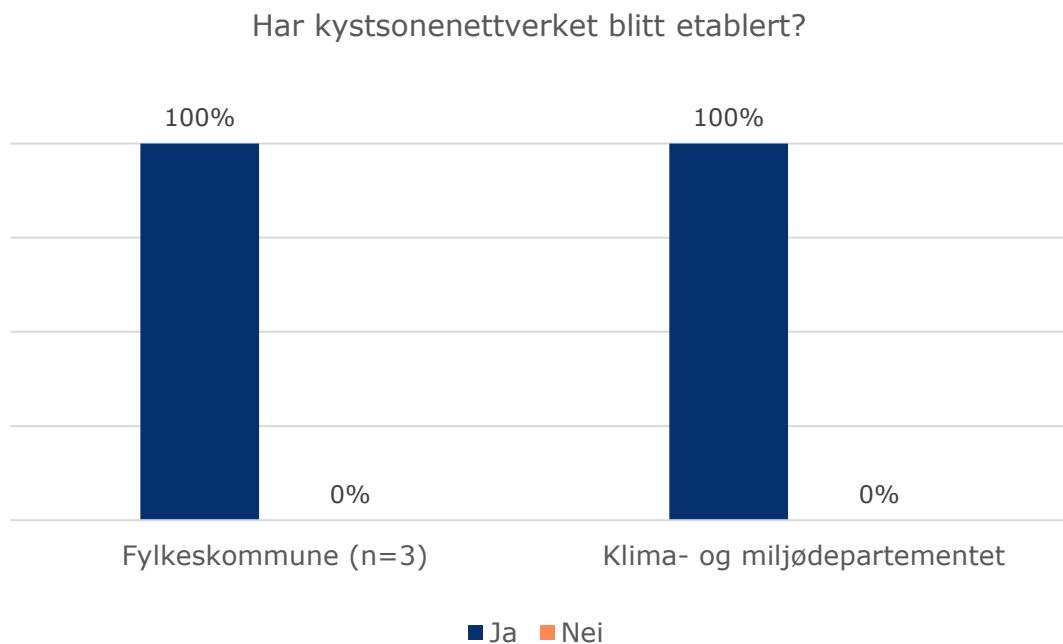
0
Laveste antall dispensasjoner i kommunene

Er det utarbeidet noen arealplaner med formål å sikre friluftsliv langs kysten siden forrige rapportering?

Etablere et kystsonenettverk der kommuner, fylkeskommuner og statsforvalter bidrar til bedre kompetanse om forvaltning av arealer i strandsonen og i sjøområdene

HOVEDANSVARLIG: KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET OG 4 FYLKESKOMMUNER

Hvilke aktiviteter er gjennomført i regi av kystsonenettverket siden forrige rapportering?

- *Klima- og miljødepartementet:* «Det er Viken fylkeskommune som drifter Kystsonenettverket. Følgende aktiviteter er gjennomført så langt: Digitalt oppstartsmøte for kystsonenettverket i oktober 2022, fysisk samling/kursdag for kystsonenettverket om juss i strandsonen i februar 2023, webinar om ulovlighetsoppfølging i mai 2023, og webinar om juss i strandsonen for lokalpolitikere i mai 2023.»
- *Vestfold og Telemark fylkeskommune:* «Gjennomført heldags jusskurs. Webinar om ulovligheter. Møter i arbeidsgruppe for å planlegge konferanse 5. sept»

Etablere et kystsonenettverk der kommuner, fylkeskommuner og statsforvalter bidrar til bedre kompetanse om forvaltning av arealer i strandsonen og i sjøområdene

HOVEDANSVARLIG: KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET OG 4 FYLKESKOMMUNER

Hvordan har responsen/deltakelsen vært?

- *Klima- og miljødepartementet*: «Ansatte i så godt som alle kommunene har deltatt på en eller flere av aktivitetene for kystsonenettverket. Interessen for de faglige tilbudene er svært stor - for eksempel deltok over 100 på samlingen med kurs om juss i strandsonen der engasjementet var høyt. Det er p.t. totalt rundt 160 personer som har meldt seg inn i nettverket.»
- *Vestfold og Telemark fylkeskommune*: «100 deltakere på jusskurs»
- *Oslo fylkeskommune*: «Aktivitet i nettverket rapporteres fra KLD.»
- *Viken fylkeskommune*: «Viken fylkeskommune takket høsten 2022, på forespørsel fra Miljødirektoratet, ja til å etablere og drifte et kystsonenettverk for Oslofjorden. Kystsonenettverket ble etablert den 18. oktober 2022 ved digitalt oppstartsmøte med 70 deltakere. Det er pr dags dato 160 personer fra de 26 kystkommunene langs Oslofjorden og fylkeskommunene samt Statsforvalterne, OF, Miljødirektoratet, KDD og KLD som nå er med i nettverket. Det har i regi av nettverket, i tillegg til oppstartsmøtet, vært kurs om juss i strandsonen 14. februar (med over 100 deltakere), webinar om ulovlighetsoppfølging den 4. mai, og det skal være digitalt kveldskurs for politikere om juss i strandsonene den 30. mai. Pr i dag er 115 påmeldte politikere fra Oslofjordkommunene. Det blir et tilsvarende politikerkurs i november (etter valget). Vi er også godt i gang med planlegging av et seminar for kystsonenettverket den 5. september, og det er sendt ut «teaser».»

Beskriv hvordan fylkeskommunen skal samarbeide med Statsforvalteren og kommunene om innholdet i kystsonenettverkets arbeid.

- *Klima- og miljødepartementet*: «Viken fylkeskommune drifter kystsonenettverket. En arbeidsgruppe der fylkeskommunene, en statsforvalter, fire kommuner, Oslofjordens Friluftsråd og Miljødirektoratet er representert, planlegger innhold i og organiserer aktiviteter for kystsonenettverket. I det digitale forumet som er opprettet for alle i kystsonenettverket kan alle komme med innspill til innhold og aktiviteter samt stille spørsmål, diskutere, dele nyttig informasjon og aktuelle saker osv.»
- *Vestfold og Telemark fylkeskommune*: «Samarbeid i arbeidsgruppe»

Veilede kommunene i bruk av 3D-verktøy ved utarbeidelse av planer og fastsetting av byggegrense langs sjøen. Fokus på blant annet hvordan landskap og tiltak påvirker tilgjengelighet i strandsonen

HOVEDANSVARLIG: KOMMUNAL- OG DISTRIKTSDEPARTEMENTET

Beskriv arbeidet med å veilede kommunene i bruk av 3D-verkøy med fokus på strandsonen.

«Veilederen «Strandsonen i 3D» er blitt revidert og oppdatert med ny layout, flere eksempler på data som kan visualiseres i 3D og større fokus på nytteverdien av 3D-modeller i planprosessen. Oppdatert veileder ble lagt ut på regjeringens sider i januar 2023; Veileder for strandsonen i 3D. Kontaktperson i KDD er Martin Sæter»

Kartlegge dispensasjonspraksis i 100-metersbeltet langs sjøen i kommunene langs Oslofjorden, herunder hvilke tiltak det gis dispensasjon til og på hvilken måte disse tiltakene påvirker allmenhetens adgang til strandsonen

HOVEDANSVARLIG: KOMMUNAL- OG DISTRIKTSDEPARTEMENTET

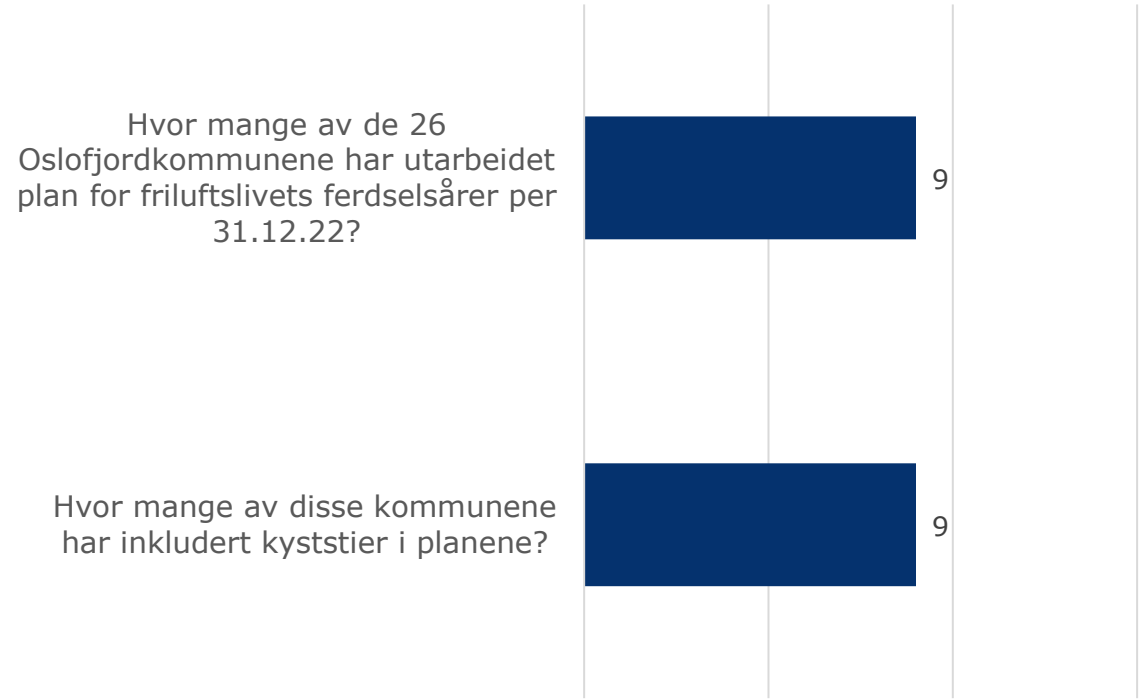
Beskriv arbeidet med å kartlegge dispensasjonspraksis i 100-metersbeltet langs sjøen i Oslofjordens kommuner.

«Det ble i juni 2022 avklart at oppfølging av punktet vil inngå i et større forskningsprosjekt i regi av Telemarksforskning om Oslofjorden, der en rekke instanser er involvert. Dette forskningsprosjektet starter opp høsten 2022 (Oslofjordrådet er referansegruppe for forskningsprosjektet). KLD følger opp dette.»

Innsatsområde 6.2

Stimulere kommuner og friluftsråd til å styrke arbeidet med å etablere sammenhengende kyststier og forbindelser til, fra og mellom friluftslivsområder

HOVEDANSVARLIG: KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET

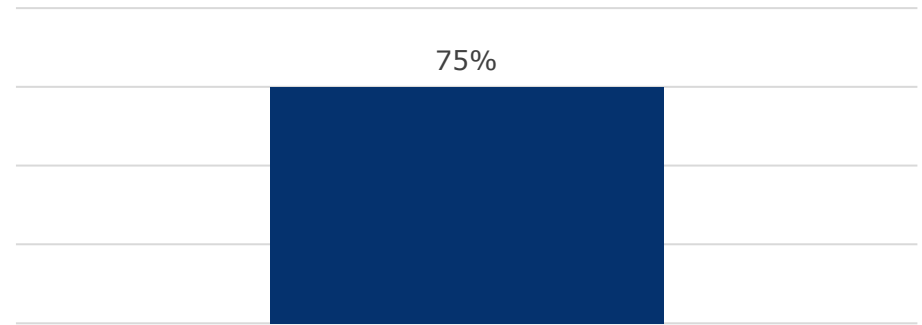
Hvordan samarbeider KLD, Miljødirektoratet, Kulturdepartementet og fylkeskommunene om gjennomføring av tiltaket?

«Miljødirektoratet leder og drifter et eget ferdselsåreprosjekt, mens fylkeskommunene er regionalt ansvarlig og motiverer kommunene i arbeidet med å lage en plan for friluftslivets ferdselsårer. I tilknytning til prosjektet er det etablert en rådgivende gruppe hvor blant annet Kulturdepartementet møter. Det er et mål at alle kommuner har en plan for friluftslivets ferdselsårer i sin kommune. Det er viktig at kommunene har ordninger slik at disse planene blir realisert. I arbeidet med å etablere kyststier vil det kunne mottas tilskudd fra blant annet spillemidlene.»

Stimulere kommunene til å prioritere tilrettelegging, drift og vedlikehold av friluftslivsområdene

HOVEDANSVARLIG: KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET

Hvor stor andel av midlene til tilrettelegging i statlig sikrede friluftslivsområder (i Oslo og Viken) har siden forrige rapportering gått til tettstedsnære områder i strandsonen (generelt/langs Oslofjorden)? (Oppgi i prosent)

Er det gjennomført andre tiltak siden forrige rapportering for å stimulere kommunene?

JA NEI

Hvis du svarte ja, hvilke?

«Miljødirektoratet og Oslofjordens Friluftsråd samarbeidet høsten 2022 om innkjøp og utplassering av 127 bord/benker til 14 kommuner rundt Oslofjorden. I tillegg ble det blant annet utdelt 15 griller/bålpanner, 2 redningsbøystativer og 1 avfallsbeholder for utprøving av kildesortering. Samlet kostnad for dette var drøyt 650.000 kroner eks mva.»

Hvordan samarbeider KLD, Miljødirektoratet, Kulturdepartementet, fylkeskommunene og kommunene om gjennomføring av tiltaket?

«Miljødirektoratet har skjønnsmessig prioritert Oslofjorden i en viss grad ved fordeling av tilskuddsrammer til tiltak i sikra friluftslivsområder, og vi samarbeider med fylkeskommunene om prioritering og fordeling av disse tiltaksmidlene. - Miljødirektoratet har også samarbeidet med kommunene, som har meldt inn behov for nye tiltak og oppgradering av friluftslivsområdene gjennom de tiltak som er nevnt i forrige punkt. - Også ekstra tjenestekjøp fra Skjærgårdstjenesten i sommerferien har vært gjennomført i enkelte driftsenheter – samlet disponert drøyt 300.000 kroner – for å opprettholde tilfredsstillende kvalitet på områdene (økt helgeoppfølging).»

Vurdere behovet for en forskrift om sentralt fastsatt fartsgrense for fritidsfartøy. Konsekvenser for sjøsikkerhet og for brukere må i så fall vurderes

HOVEDANSVARLIG: NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENTET

Er behovet vurdert?

JA **NEI**

Er det behov for en forskrift om sentralt fastsatt fartsgrense for fritidsfartøy?

JA **DELVIS** **NEI** **IKKE RELEVANT**

Hvis du svarte ja, hvorfor er det behov?

«Av hensyn til sikkerhet mm.»

Vurdere om det er behov for å fastsette fartsgrenser for næringsfartøy og eventuell innretning for slik regulering

HOVEDANSVARLIG: NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENTET

Er behovet vurdert?

JA **NEI**

Er det behov for en forskrift om fastsatt fartsgrense for næringsfartøy?

JA **DELVIS** **NEI** **IKKE RELEVANT**

Hvis du svarte ja eller delvis, hvorfor er det behov?

«Av hensyn til sikkerhet mm»

Videreføre innsatsen for å redusere mengden marin forurensning i og ved Oslofjorden gjennom tilskuddsordningen for opprydning

HOVEDANSVARLIG: MILJØDIREKTORATET

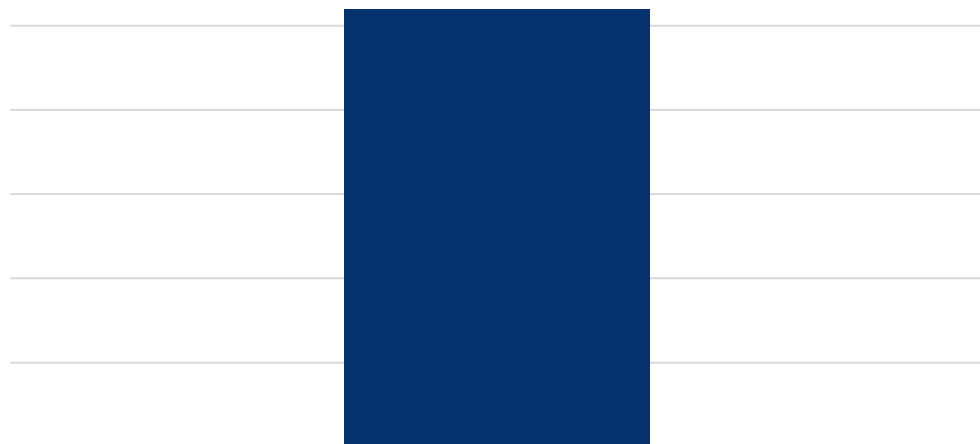
Status: Ingen svar

Videreføre og støtte kommunenes kulturmiljøarbeid gjennom oppfølging av kommunale kulturminneplaner med særlig fokus på tiltak knyttet til sjørelaterte kulturminner og kulturmiljø

HOVEDANSVARLIG: RIKSANTIKVAREN

Hvor mange av de 26 kommunene har kulturminneplaner som inkluderer sjørelaterte kulturminner og kulturmiljø?

26

Er det gjennomført tiltak for å følge opp dette?

JA

NEI

Hvis du svarte ja, beskriv arbeidet kort.

«Alle kommunene har eller er i ferd med å utarbeide kulturmiljøplan, og vi antar at alle planene omfatter sjørelaterte kulturminner og -miljøer. Kommunene har fått tilskudd til planarbeidet. Fylkeskommunene veileder. Kommunene gjennomfører tiltak i egen regi og i samarbeid med skoler, frivillige lag, museer m.fl.»

Prioritere tilrettelegging av lokaliteter for dykking og kulturstier under vann

HOVEDANSVARLIG: FYLKESKOMMUNENE OSLO, VIKEN OG VESTFOLD OG TELEMAR

Status: Ingen svar

Følge opp Nasjonal handlingsplan mot fritidsbåtulykker 2019-2023

HOVEDANSVARLIG: SJØFARTSDIREKTORATET

Status: Ingen svar

Videreføre tilretteleggingstiltak for friluftsliv som inkluderer kulturminner og kulturmiljø, for eksempel tilrettelegging for ny bruk av fyrstasjoner, festningsverk, tidligere forsvarsanlegg og liknende

HOVEDANSVARLIG: FYLKESKOMMUNENE OSLO, VIKEN OG VESTFOLD OG TELEMARK

Har fylkeskommunen bevilget midler til å tilrettelegge for opplevelse av kulturminner i natur- og friluftslivsområder langs Oslofjorden?

JA

NEI

Beskriv kort eventuelle tiltak dette innebærer.

«Ikke relevant»

Bidra til styrket bruk av ny teknologi i informasjonsarbeidet som alternativ til omfattende fysisk tilrettelegging av kulturminner og kulturmiljø

HOVEDANSVARLIG: FYLKESKOMMUNENE OSLO, VIKEN OG VESTFOLD OG TELEMAR

Status: Ingen svar

Bedre informasjonen om hvilke områder som har kostholdsråd i forhold til miljøgifter i Oslofjorden, slik at områder uten slike advarsler fremstår som attraktive for friluftsliv

HOVEDANSVARLIG: MATTILSYNET

Status: Ingen svar

Utrede sammenhengen mellom hastighet og bølgepåvirkning fra utenlandsferger og andre store skip i Oslofjorden og vurdere relevante tiltak for å redusere negativ påvirkning for blant annet kulturminner og friluftsliv

HOVEDANSVARLIG: NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENTET

Status: Ingen svar

Innsatsområde 6.3

Stimulere kommunene til å utvikle gode løsninger for gange, sykling og kollektivtransport til friluftslivsområder

HOVEDANSVARLIG: SAMFERDSELSDEPARTEMENTET

Status: Ingen svar

Prioritere tettstedsnære, landfaste friluftslivsområder i strandsonen ved fordeling av midler til tilrettelegging av statlig sikrede friluftslivsområder

HOVEDANSVARLIG: MILJØDIREKTORATET

Hvor stor andel av midlene til tilrettelegging i statlig sikrede friluftslivsområder (i Oslo og Viken) gikk i 2022 til tettstedsnære områder i strandsonen (generelt/langs Oslofjorden)? (Oppgi i prosent)

25%

Hvilke eventuelle hindringer står i veien for å prioritere tiltaket?

«Kostbare eiendommer og begrensede midler på posten. Ressurskrevende saker å gjennomføre»

**Hvilke metoder/
informasjonskanaler bruker
Miljødirektoratet for å
informere befolkningen om
allemannsretten (f.eks.
veileder, informasjonsskriv,
bruk av andre aktører, sosiale
medier, webinarer osv.)?**

- «Brosjyre
- Sosiale medier
- Subject aid
- Tilskudd til infokampanje i regi av Norsk Friluftsliv»

Informere befolkningen om allemannsretten, herunder rettigheter og plikter ved friluftsliv i strandsonen

HOVEDANSVARLIG: MILJØDIREKTORATET

Har noen av tiltakene hatt spesifikt fokus på rettigheter og plikter ved friluftsliv i strandsonen?

JA

NEI

Hvordan har direktoratet samarbeidet med kommunene om tiltaket?

«Ikke spesifikt samarbeid med kommunene om dette tiltaket med unntak for veiledning i konkrete saker.»

Kartlegge friluftslivsbruken av områder på og ved Oslofjorden. Herunder hva som fremmer og hemmer bruken av områdene blant ulike grupper i befolkningen, og konflikter mellom ulike brukergruppene på og ved fjorden

HOVEDANSVARLIG: MILJØDIREKTORATET

Hva er status på arbeidet med å kartlegge friluftslivsbruken av områder på og ved Oslofjorden?

«Aktørene (NIH, TØI og Københavns universitet) som vant anbudskonkurransen i 2022 arbeider med å gjennomføre spørreundersøkelser og kvalitative studier m.m. Oppdraget er i rute og forventes ferdig i løpet av 2023. Studiene vil bl.a. gi svar på hvilke aktiviteter som utøves og hvilke områder som er de mest brukte.»

01

Innsatsområde 1 - Utslipp fra kommunale avløp, og avløp i spredt bebyggelse

02

Innsatsområde 2 - Redusere arealavrenning fra jordbruket

03

Innsatsområde 3 - Redusere tilførsler av miljøgifter og marin forøpling

04

Innsatsområde 4 - Ivareta sårbare arter og utvalgte naturtyper

05

Innsatsområde 5 - Restaurering av naturverdier

06

Innsatsområde 6 - Friluftsliv

07

Innsatsområde 7 – Tverrgående tiltak

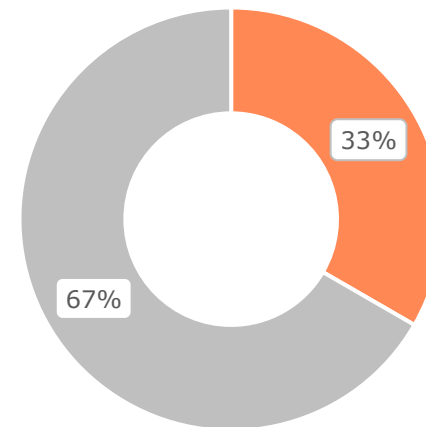
Oslo, Viken og Vestfold og Telemark fylkeskommune bør ta stilling til om det skal utarbeides en interregional plan for Oslofjorden

HOVEDANSVARLIG: FYLKESKOMMUNENE OSLO, VIKEN OG VESTFOLD OG TELEMAR

Hva er status på arbeidet med interregional plan?

- *Vestfold og Telemark fylkeskommune:*
«En arbeidsgruppe drøfter dette. Anbefalingen skal være ferdig før sommerferien. Det på dette som skal være ser på dette»
- *Viken fylkeskommune:*
«Gjennomført administrativ vurdering. Skal fremmes for politisk behandling i fylkeskommunene»
- *Oslo fylkeskommune:*
«Vestfold og Telemark fylkeskommune, Viken fylkeskommune og Oslo har etablert en arbeidsgruppe for å vurdere hvordan tiltaket kan følges opp. Både Vestfold og Telemark og Viken er i gang med nye planer, hvor strandsoneproblematikk håndteres.»

Skal det utarbeides en interregional plan?
Prosent

- Ja
- Nei (Oslo fylkeskommune)
- Ikke relevant (Vestfold og Telemark fylkeskommune og Viken fylkeskommune)

I den regionale planen bør det vurderes behov for å fastsette juridisk bindende planbestemmelser for å sikre en helhetlig forvaltning av verdiene i Oslofjorden

HOVEDANSVARLIG: FYLKESKOMMUNENE OSLO, VIKEN OG VESTFOLD OG TELEMAR

Hva er status på arbeidet?

Vestfold og Telemark fylkeskommune:

«Behovet blir drøftet som del av tiltak T 57 (interregional plan). For T 57 er det nedsatt en arbeidsgruppe med deltakere fra Viken, Vestfold og Telemark fylkeskommune og Oslo kommune som utarbeider et notat som skal være ferdig før sommerferien.»

Viken fylkeskommune:

«Gjennomført administrativ vurdering. Skal fremmes for politisk behandling i fylkeskommunen»

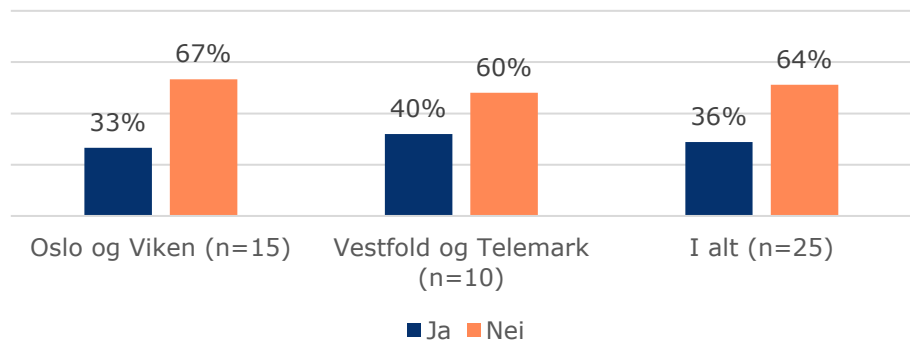
Oslo fylkeskommune:

«Arbeidet avventer avklaringer rundt tiltak T57.»

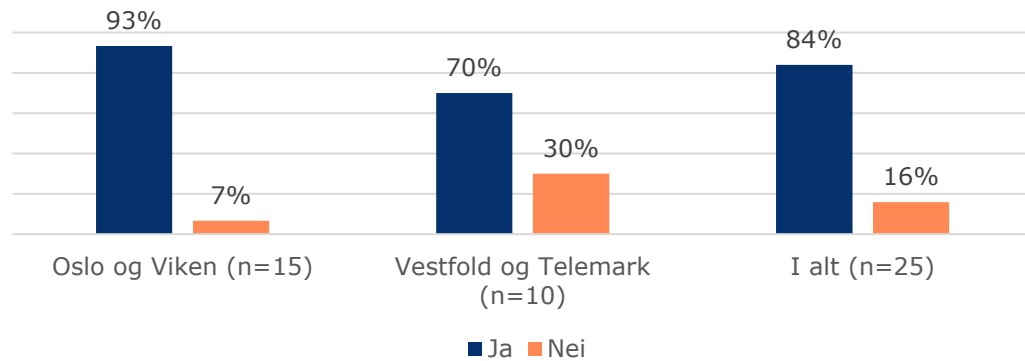
Sikre en streng praktisering av plan- og bygningsloven § 1-8 med byggeforbud i strandsonen i tråd med de statlige planretningslinjene (SPR) for strandsonen, som for Oslofjordregionen blant annet innebærer at utbygging i 100-metersbeltet langs sjøen bør skje gjennom kommunale arealplaner og ikke gjennom enkeltvis dispensasjoner*

HOVEDANSVARLIG: 26 KYSTKOMMUNER (N=25 KOMMUNER)

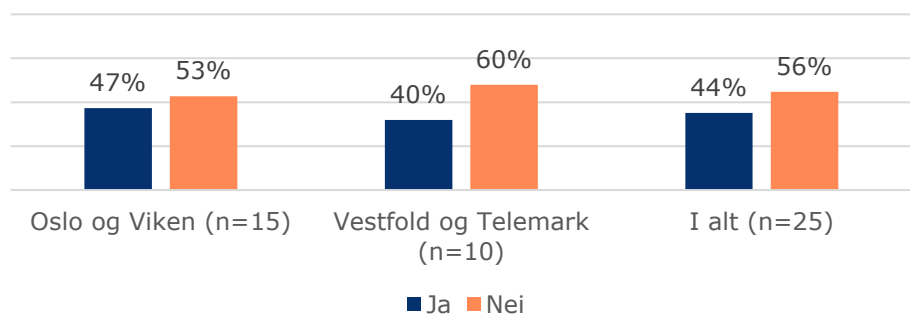
Er det gjort endringer i kommunale planer?

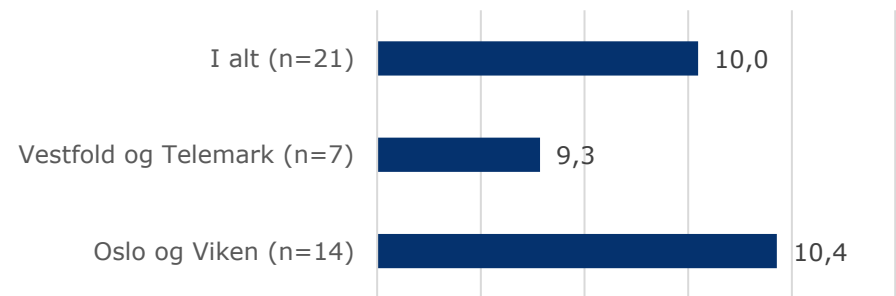
Har det blitt gitt dispensasjoner i 100-metersbeltet langs sjøen i din kommune siden siste rapportering?

Har kommunens rutiner for saksbehandling blitt endret for å sikre en strengere praktisering av byggeforbudet i strandsonen?

Hvis du svarte ja, hvor mange dispensasjoner er gitt? Gjennomsnittlig antall

10,1
Gjennomsnittlig antall dispensasjoner i kommunene

53
Høyeste antall dispensasjoner i kommunene

0
Laveste antall dispensasjoner i kommunene

Gi statsforvalter et oppdrag der det settes av ressurser til en tettere oppfølging av kommunenes dispensasjonspraksis i strandsonen for å ivareta nasjonale interesser og hindre ytterligere bit-for-bit nedbygging

HOVEDANSVARLIG: KOMMUNAL- OG DISTRIKTSDEPARTEMENTET

På hvilken måte har kommunenes dispensasjonspraksis i strandsonen blitt fulgt opp tettere siden forrige rapportering?

Oppdraget er fulgt opp av KLD og må derfor besvares av KLD

Har dette gitt konkrete resultater?

JA

NEI

Hvis du svarte ja, beskriv kort resultatene.

«Noe mer ressurser til oppfølging»

Beskriv hvordan KDD om Mdir samarbeider om tiltaket.

«Dette punktet må vi komme tilbake til.»

Gi ut en oppdatert veileder om ulovlighetsoppfølging etter plan- og bygningsloven, samt på annen måte gi økt veiledning til kommunene om tilsynsvirksomhet og i arbeidet med oppfølging av ulovlige byggetiltak

HOVEDANSVARLIG: KOMMUNAL- OG DISTRIKTSDEPARTEMENTET

Har veileder om ulovlighetsoppfølging etter PBL blitt oppdatert?

JA I PROSESS NEI

Hvis du svarte nei, beskriv kort hvorfor.

«Kommunal- og distriktsdepartementet har laget et utkast som venter på avklaringer i departementet.»

Er det gitt veiledning på andre måter, og i så fall på hvilke måter?

«Det er et tidligere rundskriv om ulovlighetsoppfølging H-3/01. Det omtaler tidligere plan- og bygningslov, men en del er fortsatt relevant. Det er laget veiledning til reglene om overtredelsesgebyr. Se SAK 10 Kap 16. Ulovligheter er også omtalt i Ot.prp. nr. 45 (2007-2008) Om lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) (byggesaksdelen).»

Styrke arbeidet med veiledning og informasjon til brukere og kommunene gjennom et naturinformasjonssenter for Oslofjorden

HOVEDANSVARLIG: MILJØDIREKTORATET

Har arbeidet med veiledning og informasjon via naturinformasjonssenter om Oslofjorden blitt styrket?

JA

NEI

Hvis du svarte ja, beskriv kort hvilke aktiviteter som er gjennomført.

«Besøksenter Oslofjorden ble etablert i Horten 16. november 2022. I tillegg er det etablert informasjonspunkt i Inspiria science center i Sarpsborg og i en Bastø-Fosen ferje. Besøksenteret skal mobilisere alle befolkningsgrupper til å ta vare på Oslofjorden gjennom å synliggjøre miljøutfordringer og informere om friluftsliv, naturmangfold, klima i og rundt Oslofjorden.»

Etablere et Oslofjordråd som skal følge opp den helhetlige forvaltningen av Oslofjorden. Rådet skal ledes av Klima- og miljøministeren og bestå av berørte ordførere og fylkesordførere

HOVEDANSVARLIG: KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET

Har det blitt etablert et Oslofjordråd?

JA

NEI

På hvilken måte følger Oslofjordrådet opp tiltakene i planen?

«Oslofjordrådet har minst ett ordinært møte og ett ekstrordinært fagmøte årlig. På det årlige møtet gjennomgås årets rapport fra Mdir»

Hva slags aktiviteter har Oslofjordrådet hatt siden sist rapportering?

«Den 5. september var det ordinært rådsmøte i Operaen, og den 12.4 var det ekstraordinært rådsmøte med fagtema landbruk.»

Bidra til å utvikle et brukervennlig arealregnskapsverktøy med tilgjengelig arealstatistikk for bruk i kommunene som viser arealer avsatt til ulike formål, nedbygging og omdisponering av areal, samt utvikling av arealbruken og tilgjengelig areal over tid

HOVEDANSVARLIG: KOMMUNAL- OG DISTRIKTSDEPARTEMENTET

Hva er status på utviklingen av et brukervennlig arealregnskapsverktøy med tilgjengelig arealstatistikk for bruk i kommunene?

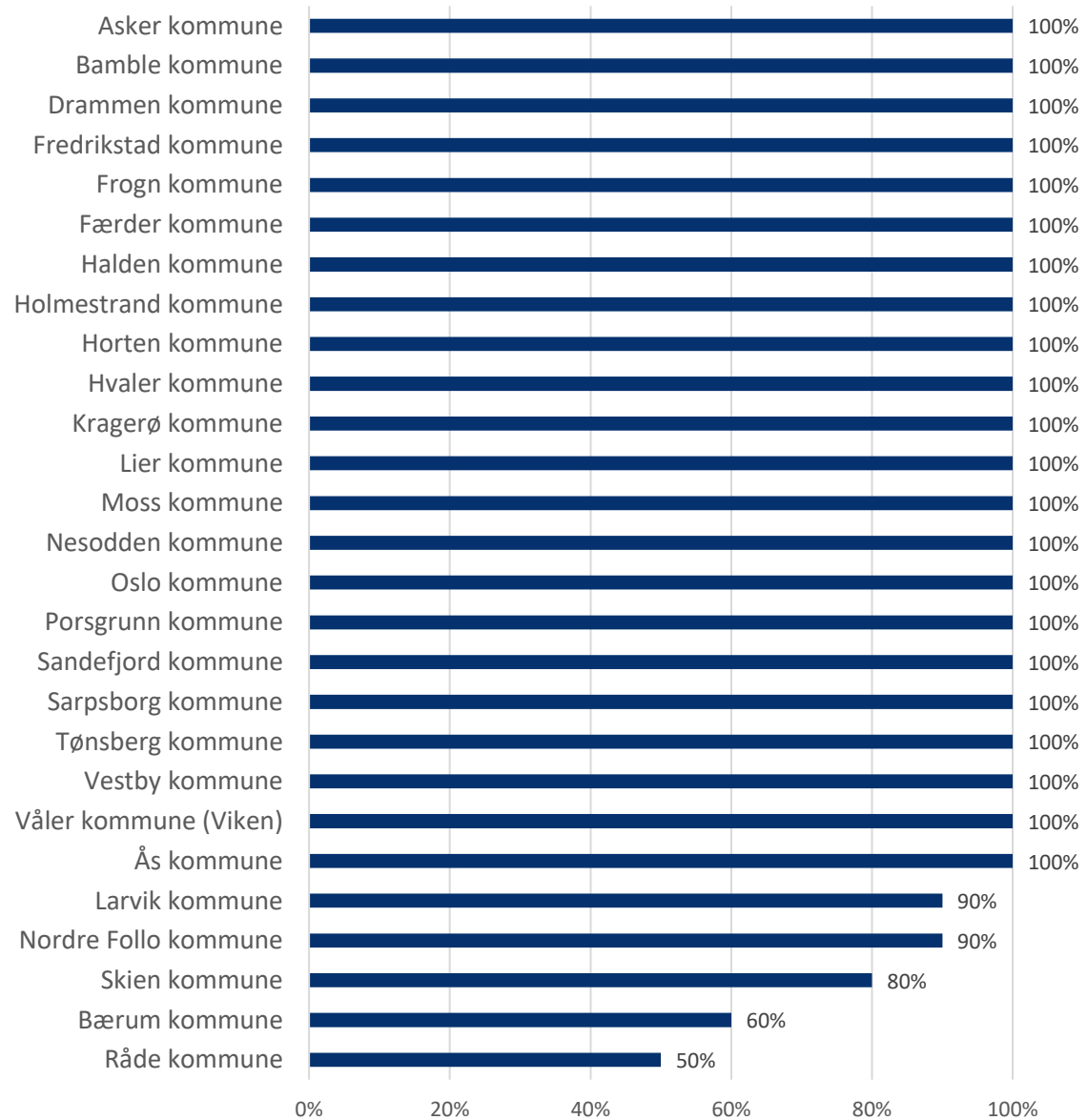
«KDD har gitt Rambøll AS i oppdrag å lage en veileder om hvordan lage arealregnskap som del av kunnskapsgrunnlaget ved utarbeidelse av kommuneplaner. Veilederen skal være et praktisk hjelpemiddel for kommuneplanleggere med beskrivelse av hvorfor, hvordan og når et arealregnskap kan utarbeides. Arbeidet pågår pr mai 2023.»

Bright
ideas.
Sustainable
change.

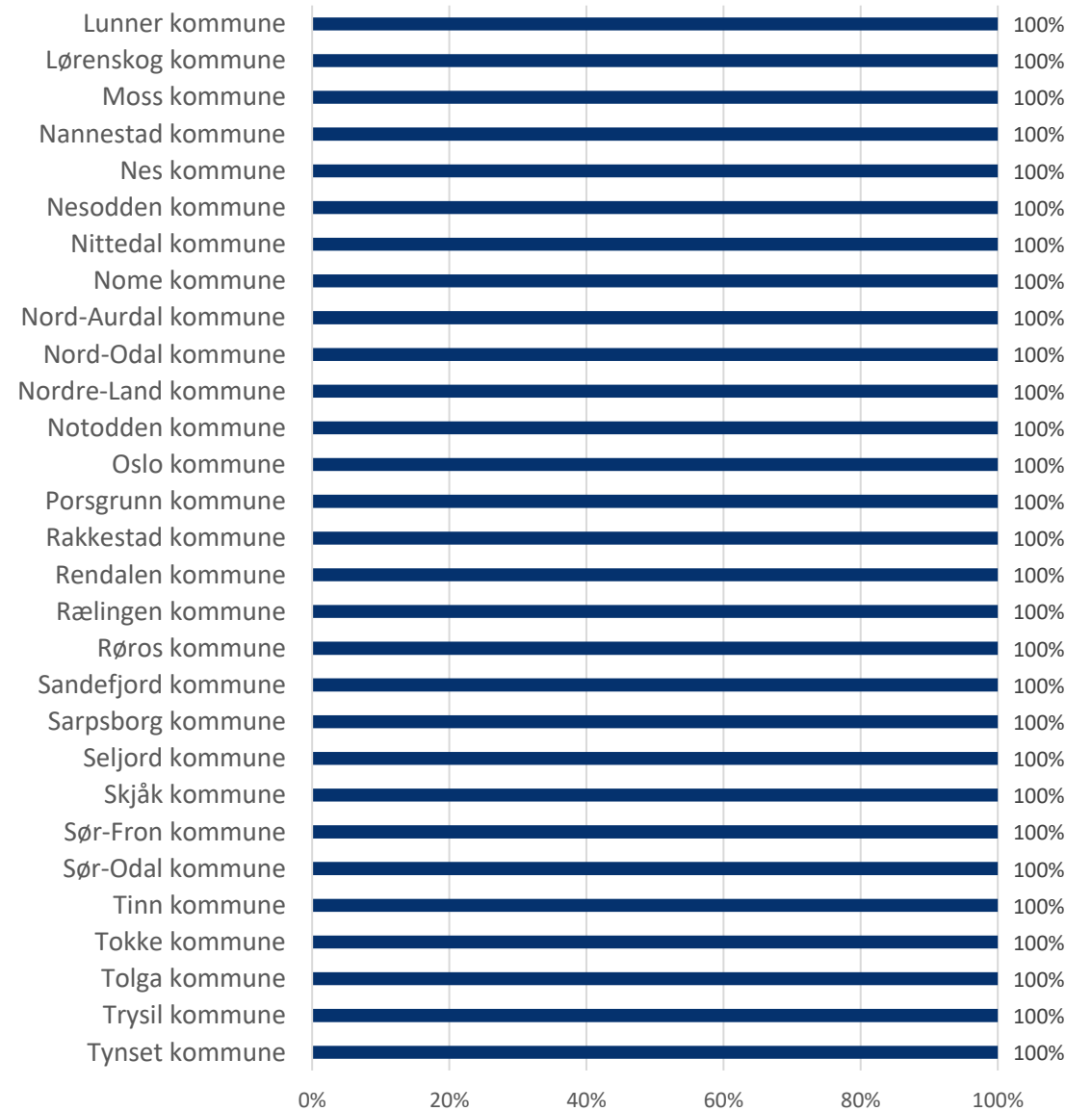
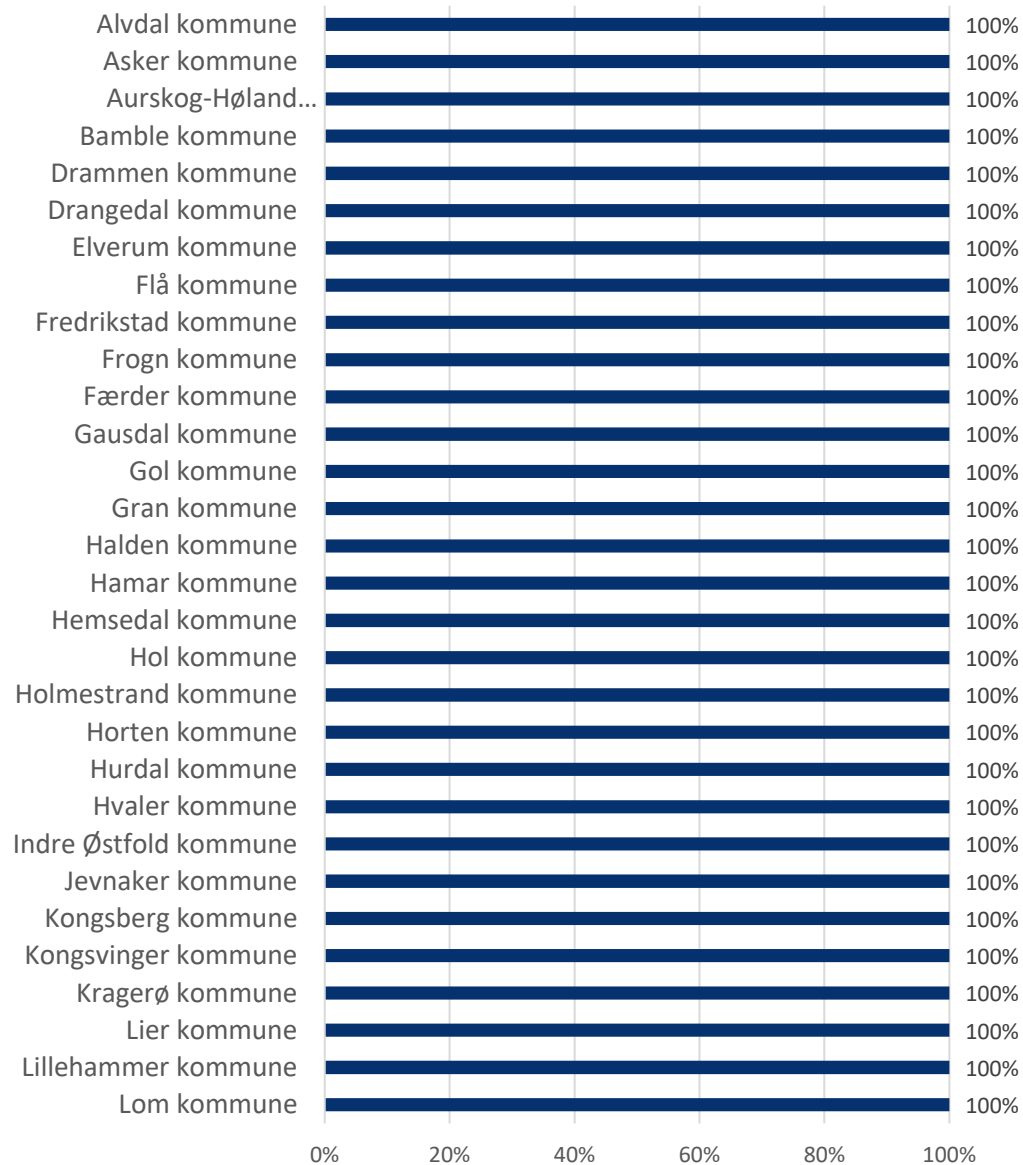
RAMBOLL

Vedlegg

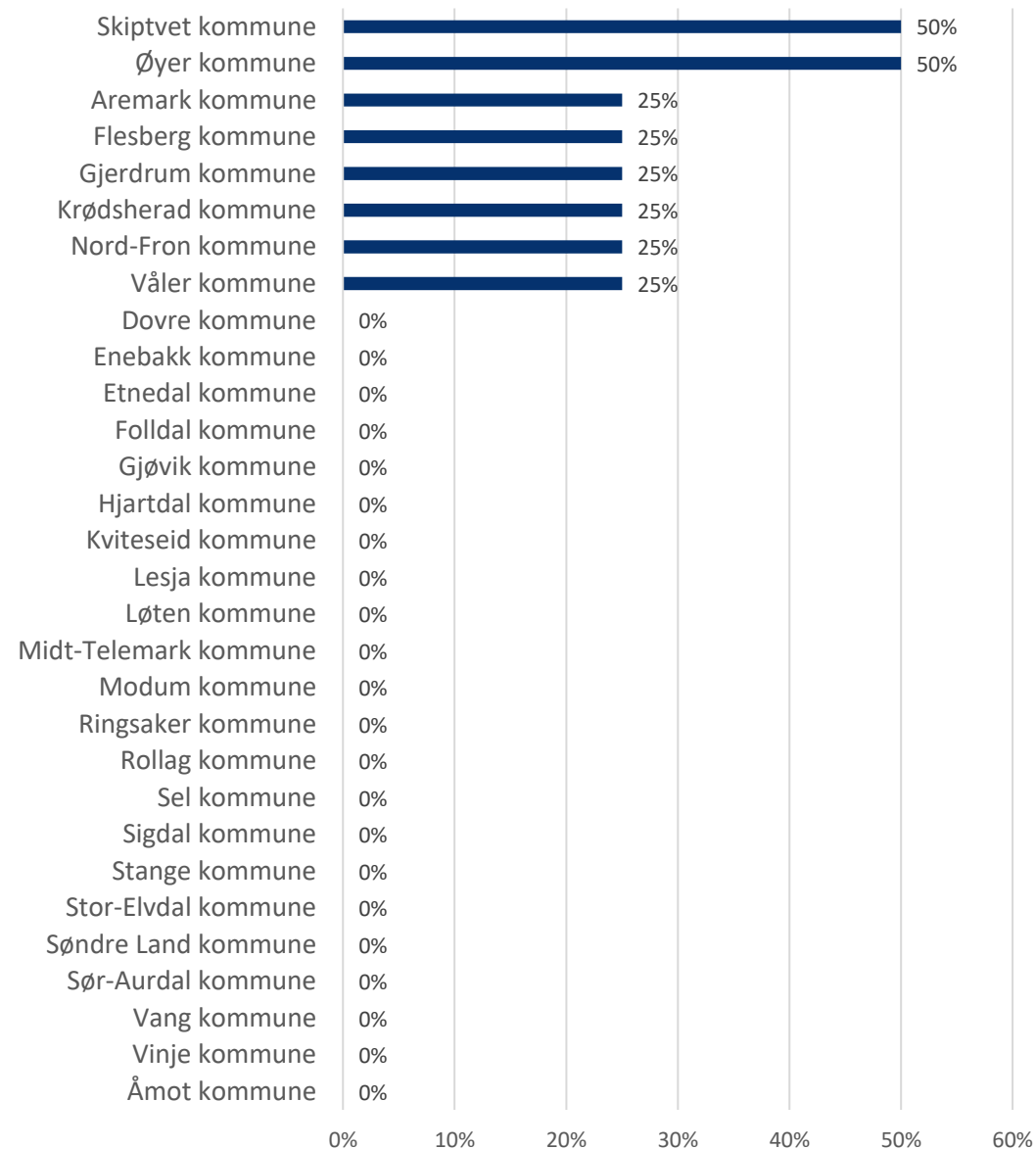
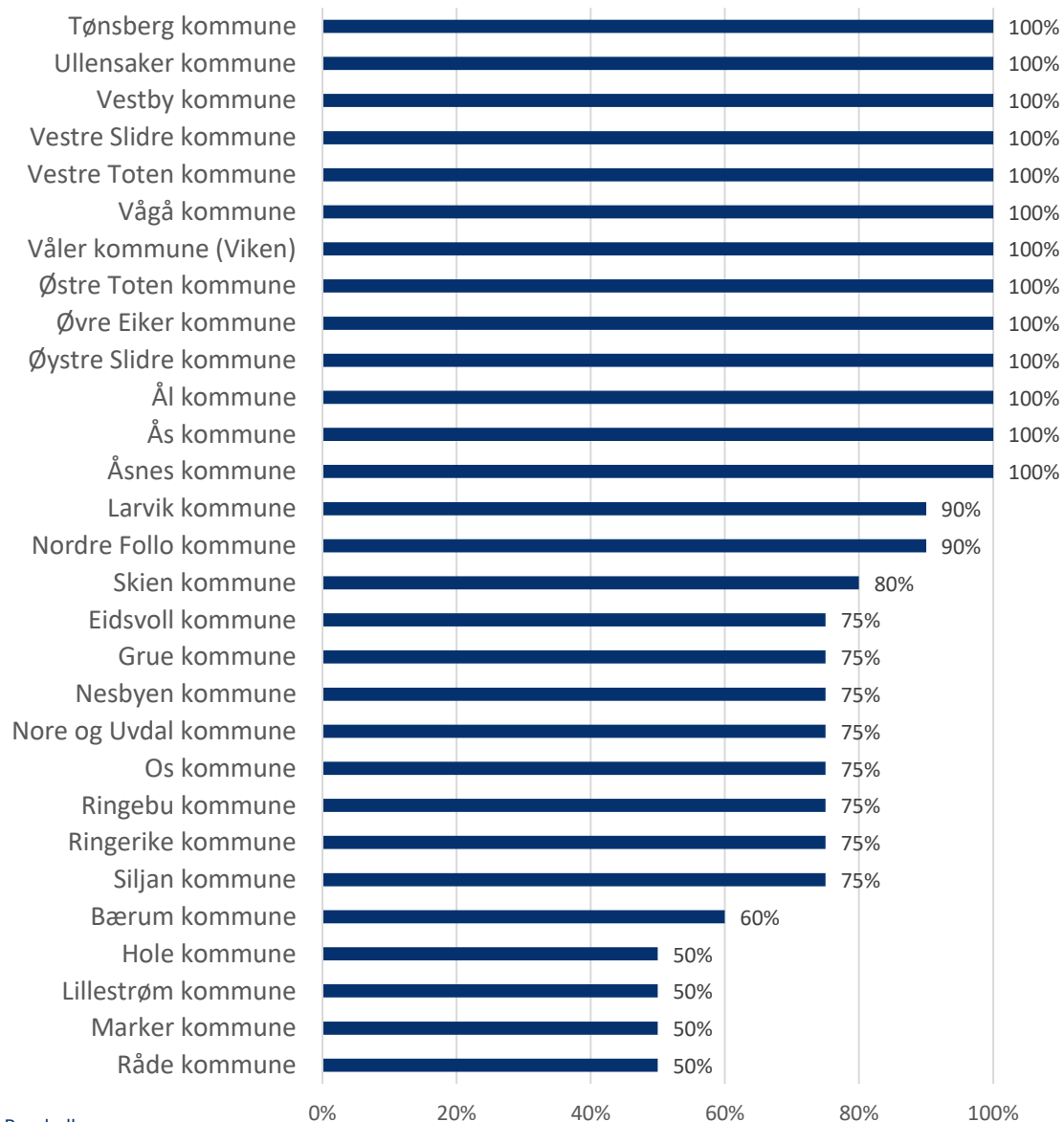
Svarprosent - Kystkommunene

Svarprosent – Alle kommuner

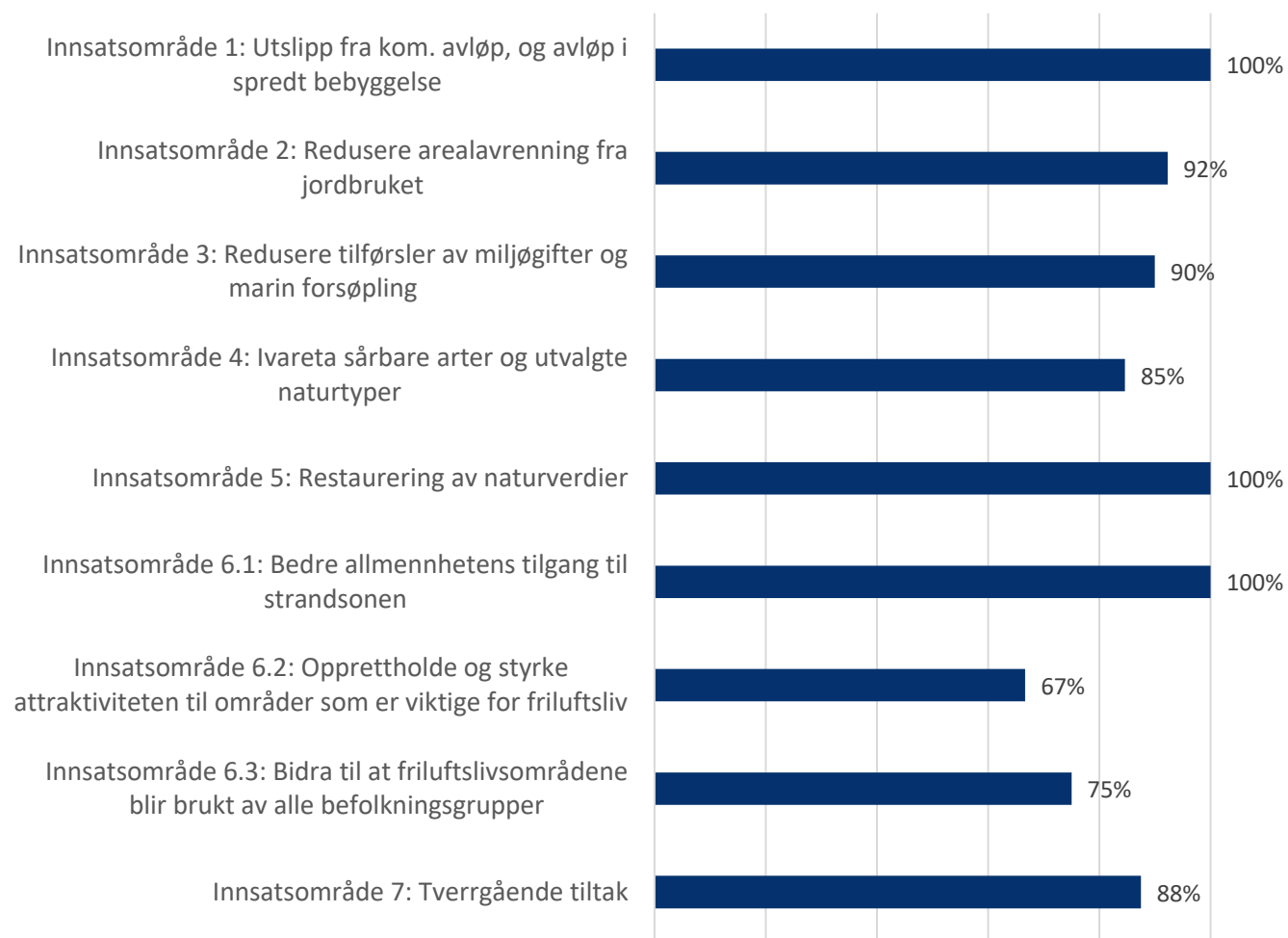

Svarprosent – Alle kommuner

Hvor stor andel tiltak har blitt rapportert på?

Andel tiltak som er besvart - Fordelt på innsatsområde

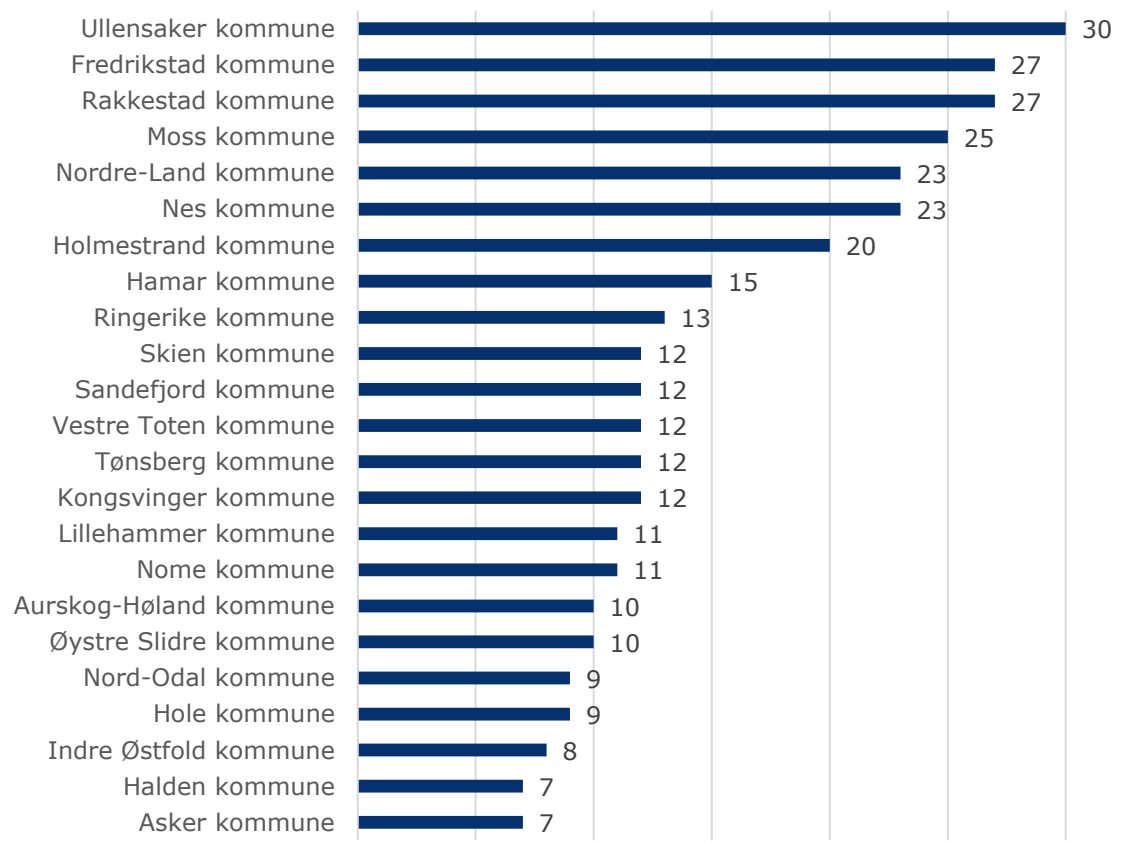

Et tiltak er regnet som besvart dersom minst en av de hovedansvarlige har levert rapportering. Figuren viser hvilke innsatsområder som har størst mangler i rapporteringen.

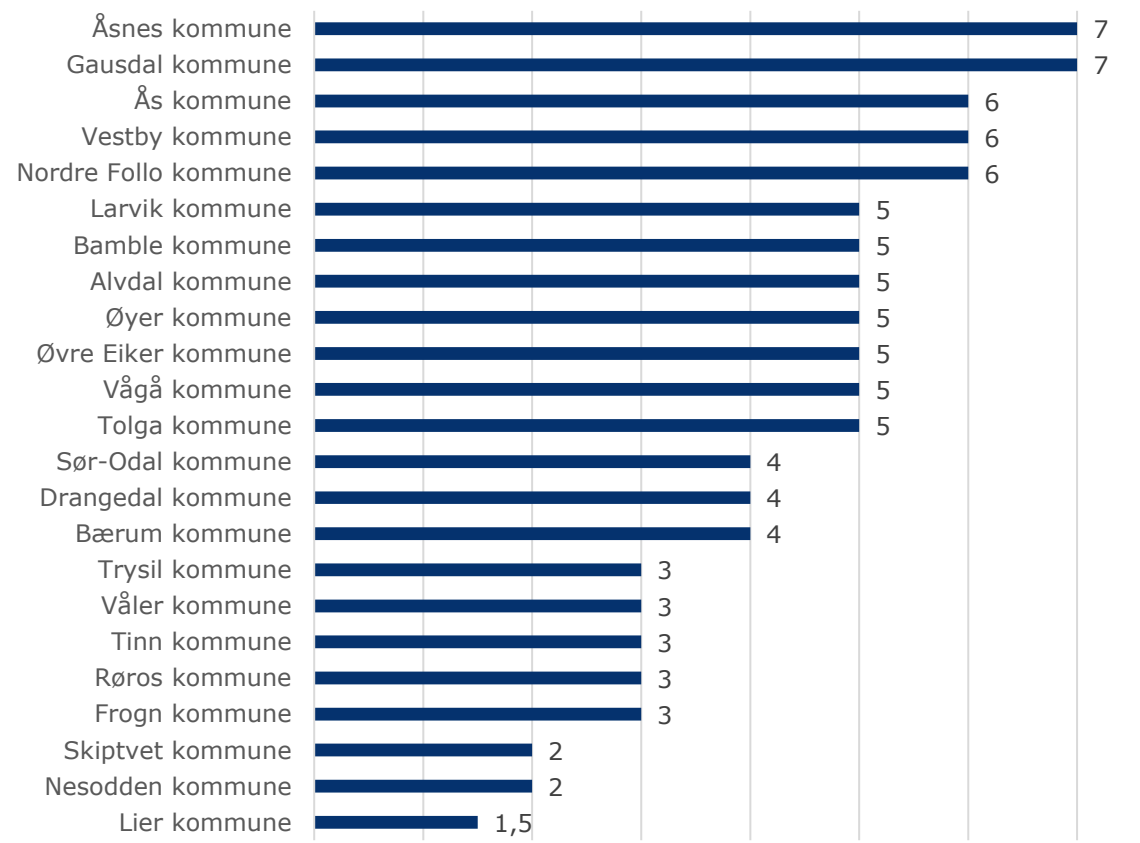
Økt tilsyn med, og oppfølging av at kravet om vegetasjonssoner mot vassdrag

HOVEDANSVARLIG: 118 KOMMUNER

Hvor mange kontroller av kravet om vegetasjonssone på minst 2 meter (evt. 6 meter ved nydyrking) i Forskrift om produksjonstilskudd (§4) har kommunen gjennomført siden forrige rapportering? (Oppgi ca. antall)

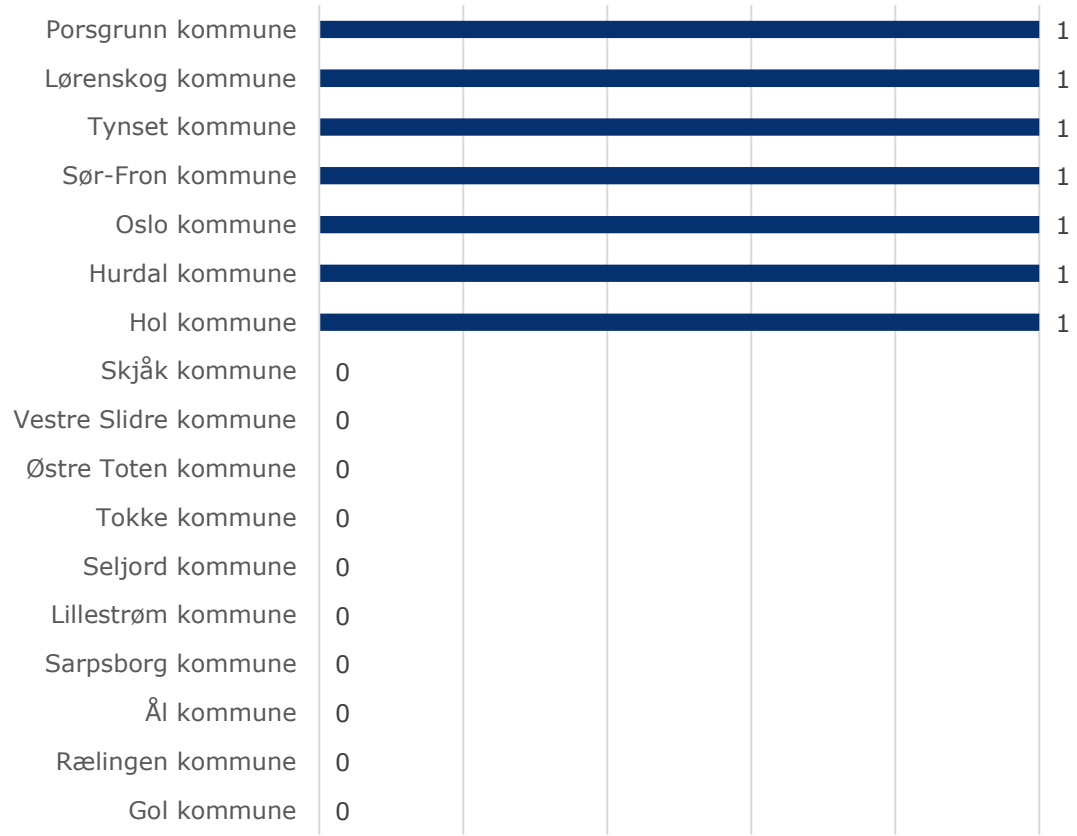
Hvor mange kontroller av kravet om vegetasjonssone på minst 2 meter (evt. 6 meter ved nydyrking) i Forskrift om produksjonstilskudd (§4) har kommunen gjennomført siden forrige rapportering? (Oppgi ca. antall)

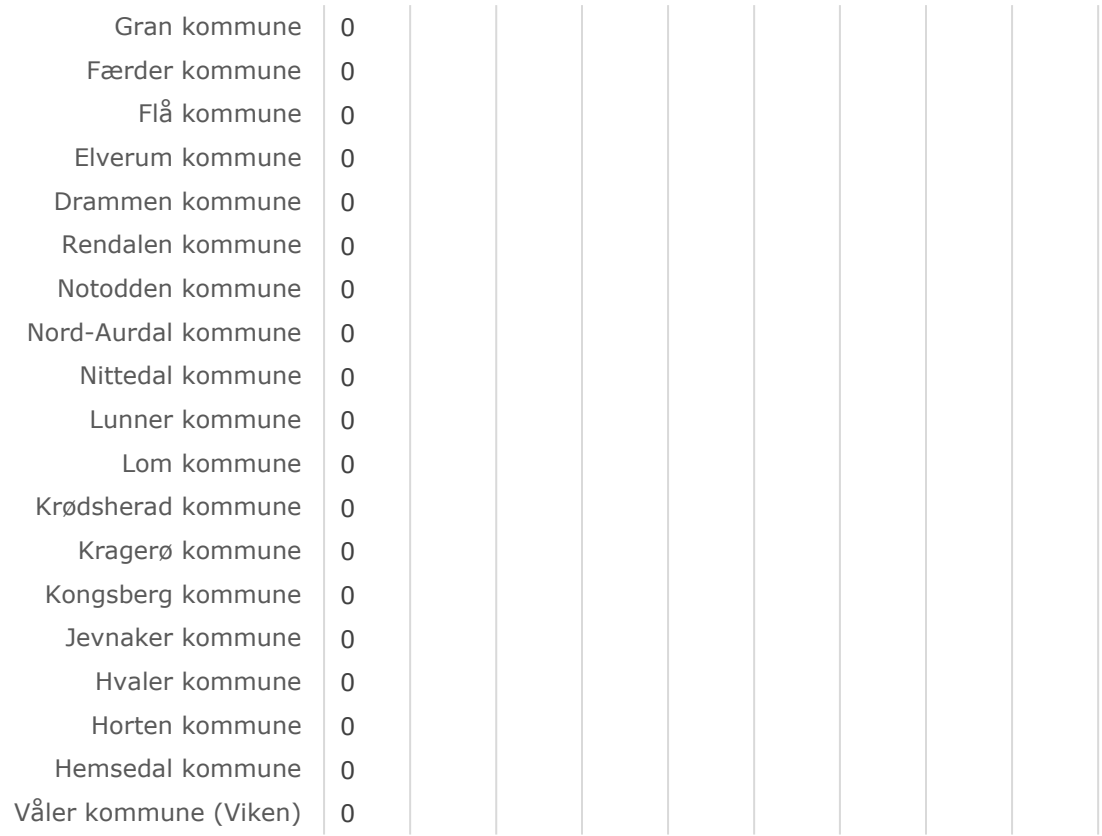
Økt tilsyn med, og oppfølging av at kravet om vegetasjonssoner mot vassdrag

HOVEDANSVARLIG: 118 KOMMUNER

Hvor mange kontroller av kravet om vegetasjonssone på minst 2 meter (evt. 6 meter ved nydyrking) i Forskrift om produksjonstilskudd (§4) har kommunen gjennomført siden forrige rapportering? (Oppgi ca. antall)

Hvor mange kontroller av kravet om vegetasjonssone på minst 2 meter (evt. 6 meter ved nydyrking) i Forskrift om produksjonstilskudd (§4) har kommunen gjennomført siden forrige rapportering? (Oppgi ca. antall)

Fraråde etablering av kunstige sandstrender og unngå andre inngrep og tiltak på bløtbunnsområder for å skåne verdifulle bløtbunnsområder, inklusive ålegrasenger og verdifulle kulturmiljø, og sikre forekomstene i arealplanleggingen

HOVEDANSVARLIG: 26 KYSTKOMMUNER

Beskriv kort arbeidet med å fraråde kunstige sandstrender.

- *Porsgrunn kommune:* «Kontinuerlig arbeid og samarbeid med Statsforvalteren»
- *Sandefjord kommune:* «Veiledning i forbindelse med henvendelser/søknader/byggesaksvakt hvor vi gjør oppmerksomme på byggeforbudet i dette området og at vi har en bestemmelse i vår kommuneplan med et forbud mot etablering av kunstige sandstrender.»
- *Larvik kommune:* «Planavdelingen og byggesak fraråder etablering av kunstige sandstrender»
- *Skien kommune:* «Kommuneplanen punkt 1.9.3 beskriver generelle bestemmelser i kommunen om hva som er tiltatt å utføre eller ikke i disse områdene. Punkt 1.9.3.2 og 3 angir byggegrenser langs sjø og andre vassdrag. Etablering av kunstige sandstrender inngår i disse bestemmelsene og er ikke tillatt.»
- *Fredrikstad kommune:* «Dette gjøres i forbindelse med forhåndskonferanser/generellveiledning. Dersom søknad kommer inn sendes den på uttalelse internt til miljø og landbruk, og eksternt til høringspartene slik som statsforvalteren.»
- *Sarpsborg kommune:* «Ikke tillatt gjennom kystsoneplanens bestemmelser.»
- *Halden kommune:* «Bygningsmyndigheten har ikke gitt avslag på noen søknader siden forrige rapportering. Det har vært gitt tillatelse i ett tilfelle (langs vassdrag) der det var brukt lokal sand, og tiltaket gjaldt kommunalt prosjekt for offentlig strand. Når vi får spørsmål fra private fraråder vi å søke, da det i utgangspunktet ikke ligger til rette for å kunne gi dispensasjon fra aktuelle bestemmelser i kommuneplanen. Vi informerer om at slike tiltak også krever tillatelse fra Statsforvalteren etter forurensningsloven.»
- *Asker kommune:* «Vi har jobbet med rutiner for kunstige sandstrender (men disse er enda ikke tatt i bruk). Der vi ser at bløtbunnsområder blir berørt, skal søknad avslås. Alle søknader oversendes SF og VK for uttalelse.»
- *Ås kommune:* «Ås kommune har 6 km strandsone. Det antas at de sanstrenden som er på denne strekningen er naturlig anlagt. Antakelsen bygger på at det ikke er behov for påfyll av sand, slik det ofte er med kunstig anlagte strender. Kommunen har en restriktiv holdning til at det etableres nye sandstrender.»
- *Vestby kommune:* «Ikke tillat i nye planer eller byggesaker»
- *Tønsberg kommune:* «Utfylling, oppfylling eller andre inngrep i og langs sjø, herunder etablering av nye kunstige sandstrender ikke er tillatt»

Fraråde etablering av kunstige sandstrender og unngå andre inngrep og tiltak på bløtbunnsområder for å skåne verdifulle bløtbunnsområder, inklusive ålegrasenger og verdifulle kulturmiljø, og sikre forekomstene i arealplanleggingen

HOVEDANSVARLIG: 26 KYSTKOMMUNER

Beskriv kort arbeidet med å fraråde kunstige sandstrender.

- *Råde kommune:* «Tatt inn bestemmelse om forbud i ny kommuneplans arealdel. Har ikke mottatt søknad om dette i perioden. Ikke registrert at dette er foretatt langs kysten.»
- *Færder kommune:* «Færder kommune har en svært streng praksis og det er ikke gitt dispensasjoner til nye sandstrender i Færder kommune. Det er forbud mot å anlegge sandstrender på land og i sjø.»
- *Frogn kommune:* «Streng praktisering av 100-metersbeltet, fokus på å unngå privatisering og miljøskade. Vise til naturmangfoldloven og fare for innføring av fremmede arter.»
- *Drammen kommune:* «Innspill i høring til søknader til Statsforvalteren. Jobber for avslag i plan- og byggesaker.»
- *Bamble kommune:* «Avslår alle søknader som ikke er i tråd med reguleringsplan. Følge opp ulovligheter som oppdages»
- *Oslo kommune:* «Kommunen har ikke et systemisert arbeid med å fraråde etablering av kunstige sandstrender. Som del av transformasjonen av de tidligere havneområdene i fjordbyen er anlegging av sandstrender vesentlig for å sikre bruk og tilgang til sjøen. Dette går så vidt vi er kjent med ikke ut over bløtbunnsområder.»
- *Nesodden kommune:* «Vi har ikke gitt tillatelse til kunstige sandstrender.»
- *Moss kommune:* «Vi har ikke hatt henvendelser knyttet til etablering av kunstige sandstrender den senere tid.»
- *Lier kommune:* «I utgangspunktet et forbud, så etablering frarådes.»
- *Kragerø kommune:* «Enkeltsaksbehandling.»
- *Hvaler kommune:* «Vi har et generelt forbud i kommuneplanen mot etablering av kunstige sandstrender. Etter det jeg er kjent med er det få kunstige sandstrender i kommunen. Det har vært få om ikke noen søknader de siste 5 årene.»
- *Horten kommune:* «Unngå inngrep – praktiseres svært strengt i forbindelse med bryggesaker. Vurderer krav om kartlegging hvis grunnlag for positiv innstilling om dispensasjon. Obligatorisk krav ved regulering. Vi følger retningslinjene med oversendelser.»
- *Holmestrand kommune:* «Det er innarbeidet en planbestemmelse i forslag til ny kommuneplan: "Det tillates ikke etablering av nye kunstige sandstrender eller påfylling av ikke-stedegen sandtype, på land eller på bunn der slik tillatelse ikke tidligere er gitt".»

Fraråde etablering av kunstige sandstrender og unngå andre inngrep og tiltak på bløtbunnsområder for å skåne verdifulle bløtbunnsområder, inklusive ålegrasenger og verdifulle kulturmiljø, og sikre forekomstene i arealplanleggingen

HOVEDANSVARLIG: 26 KYSTKOMMUNER

Beskriv kort hvordan kommunene, Statsforvalteren og fylkeskommunen samarbeider for å oppnå målene med tiltaket.

- *Porsgrunn kommune:* «Kommunen har en streng praksis»
- *Sandefjord kommune:* «Kommunene avslår slike søknader. Eller så oversender vi saker til uttalelse dersom vi er positive til tiltaket, og det er plausible grunner for å vurdere og gi tillatelse.»
- *Larvik kommune:* «Ser på kart i alle saker. Har sjekklister og evt. merknad fra Miljøavdelingen hos Statsforvalter»
- *Skien kommune:* «Gjennom dialog i aktuelle saker.»
- *Fredrikstad kommune:* «Sendes på uttalelse»
- *Sarpsborg kommune:* «Uttalelser»
- *Halden kommune:* «I dispensasjonssaker får Statsforvalteren og fylkeskommunen søknadene tilsendt for uttalelse før vedtak fattes.»
- *Asker kommune:* «Samtlige søknader som gjelder slike tiltak oversendes statsforvalteren og fylkeskommunen for uttalelse. Kommunen prøver så godt de kan å innrette seg etter det overordnede myndigheter har uttalt.»
- *Ås kommune:* «Vet ikke»
- *Vestby kommune:* «God kommunikasjon mellom de forskjellige forvaltningsenhetene.»
- *Tønsberg kommune:* «Utfylling, oppfylling eller andre inngrep i og langs sjø, herunder etablering av nye kunstige sandstrender ikke er tillatt.»
- *Råde kommune:* «Vanligvis er dette inngrep som krever dispensasjon fra plan som ønsket etablert i disse områdene. Dersom kommunen er positiv til innvilgelse av dispensasjon sende disse til uttalelse til SF og VFK.»
- *Færder kommune:* «Kommunen ber om faglig råd ved tiltak i strandsonen.»
- *Frogn kommune:* «Alle parter høres før vedtak. Innspill fra sentrale myndigheter vektlegges og brukes i saksbehandlingen.»
- *Drammen kommune:* «Utveksling av høringsdokumenter til søknader.»
- *Bamble kommune:* «Avslår dispensasjonssøknader.»

Fraråde etablering av kunstige sandstrender og unngå andre inngrep og tiltak på bløtbunnsområder for å skåne verdifulle bløtbunnsområder, inklusive ålegrasenger og verdifulle kulturmiljø, og sikre forekomstene i arealplanleggingen

HOVEDANSVARLIG: 26 KYSTKOMMUNER

Beskriv kort hvordan kommunene, Statsforvalteren og fylkeskommunen samarbeider for å oppnå målene med tiltaket.

- *Oslo kommune:* «Oslo kommune har aktiv ulovlighetsoppfølging i strandsonen. Kommunen er opptatt av å sikre en tilgjengelig kystsonen, og opplever at særlig etablering av bøyer og moringer skjer uten god mulighet til å styre dette i byggesaksbehandlingen. I revisjon av kommuneplanens arealdel vil kommunen vurdere føringer som sikrer at naturverdier ivaretas også i områder avsatt til friluftsområde i sjø. Som del av byutviklingsarbeid langs den tidligere havnefronten er det arbeidet med å anlegge kunstige sandstrender. Dette er vesentlige tiltak for å tilgjengeliggjøre sjøområdene. Det arbeides samtidig med naturrestaurering.»
- *Nesodden kommune:* «Dialog»
- *Moss kommune:* «Vi har rutiner for sjekke ut om et tiltak vil medføre inngrep og påvirkning på bløtbunnsområder. Dette innebærer at den enkelte saksbehandler henter opp tiltaksanalyse for de aktuelle områder i forbindelse med saksbehandlingen. Dersom et tiltak berører verdifulle bløtbunnsområder, ålegrasenger m.v. vil dette formidles til søker og saken sendes til uttalelse til aktuell myndighet.»
- *Lier kommune:* «Samordningsplikten»
- *Kragerø kommune:* «Nye planer tas opp i planforum hos fylkeskommunen, der delta også statsforvalter og kommune»
- *Hvaler kommune:* «Hovedsakelig gjennom høringer i byggesaker eller gjennom planprosesser.»
- *Horten kommune:* «Vi oversender rutinemessig denne type saker for høring og uttalelser.»
- *Holmestrand kommune:* «Søknadspliktige tiltak behandles som for eksempel byggesaker eller reguleringsplaner. Prosessene er en arena for samarbeid og drøfting av problemstillinger.»

Sikre viktige naturforekomster også i sjø i kommunal arealplanlegging

HOVEDANSVARLIG: 26 KYSTKOMMUNER

Hvis du svarte nei på noen av spørsmålene ovenfor, beskriv kort årsaken til dette.

- *Porsgrunn kommune:* «Naturmangfold er godt ivaretatt i arealdelen og øvrige utredninger»
- *Halden kommune:* «Hensynssoner H720 båndlegging etter naturmangfoldloven er videreført fra forrige kommuneplan. Hensynet ivaretas i tillegg av naturmangfoldloven og forskrift om utvalgte naturtyper og for prioriterte arter. Temaplan naturmangfold er under utarbeidelse.»
- *Sandefjord kommune:* «Vi har ikke kommunedelplan for naturmangfold per i dag. Men dette er anført som et fremtidig tiltak i kommuneplanens handlingsdel. Tiltaket blir grunnlag for økonomisk prioritering i neste økonomiplanperiode»
- *Skien kommune:* «Områder som er verdisatt etter DN-håndbok 19 er alle hensynstatt i kommuneplanen, men vi har brukt kode 560, ikke 6600, på vårt kommuneplankart. Arbeidet med kommunedelplan for naturmangfold er under forberedelse.»
- *Larvik kommune:* «Vi holder på å lage en KDP for Naturmangfold»
- *Asker kommune:* «Det er en pågående prosess med å vedta en temaplan for naturmangfold. Ferdigstilling og endelig vedtak i løpet av 2023»
- *Vestby kommune:* «Kommuneplanen er under rullering, og det vil da bli avsatt hensynssoner i sjø»
- *Råde kommune:* «Kommunen har større områder i sjø som er båndlagt etter lov om naturvern. Kommunen hadde felles temaplan for biologisk mangfold med tidligere Rygge kommune. Det arbeides nå med en ny kommunedelplan.»
- *Færder kommune:* «Bakgrunnen for at kommunen ikke har en egen kommunedelplan for naturmangfold er at det er et ressurs og kostnadskrevende arbeid som kommunen ikke har hatt kapasitet til.»
- *Frogn kommune:* «Kommunen bruker hensynssone 720 om båndlegging, og 740. Tiltak i sjø er ikke forenelig med arealformål i kommuneplanen. Det er ikke åpnet for tiltak i sjø. Eget hummerfredningsområde, jeteeten/undervannsmuren, 2021.»
- *Drammen kommune:* «Temaplan for naturmangfold er under utarbeidelse»
- *Bærum kommune:* «Uklart om spørsmålene gjelder hele KPA eller kun sjøarealer. Bærum kommune har hensynssone 560 i gjeldende KPA, men ikke i sjø. Vi har mange arealer med formål "naturområde i sjø" men det er kun arealer som også er båndlagt med hensynssone 720 etter lov om naturvern (altså reservater). Har ikke KDP Naturmangfold, men forslag til Temaplan Naturmangfold er lagt frem for sluttbehandling.»

Sikre viktige naturforekomster også i sjø i kommunal arealplanlegging

HOVEDANSVARLIG: 26 KYSTKOMMUNER

Hvis du svarte nei på noen av spørsmålene ovenfor, beskriv kort årsaken til dette.

- *Bamble kommune:* «Vi har brukt kode 560 hensynssone også i sjø. Naturmangfold vil bli drøftet i neste planstrategi»
- *Tønsberg kommune:* «.»»
- *Oslo kommune:* «Oslo kommune har lagt inn arealformål 6600 "naturområde i sjø" i gjeldende arealdel. Oslo kommune mente ved utarbeidelsen av planen at dette gir tilstrekkelig sikring av de registrerte naturområdene, og det er ikke behov for også å benytte hensynssoner eller å utarbeide egne kommunedelplaner for å sikre naturverdiene. Områdene som er angitt som naturområde i sjø er områder som er angitt med naturverdie i Verneplan for Oslofjorden, delplan Oslo og Akershus fra 2008. I verneplanen er det registrert naturmiljøer på steder hvor friluftaktiviteter er vektlagt. Disse områdene er i gjeldende arealdel angitt som friluftsområde i sjø. Det er i arealdelen også utarbeidet et eget temakart for naturmangfold, med tilhørende bestemmelser som sikrer naturverdier.»
- *Nordre Follo kommune:* «Lagt inn som hensynssone 530 friluftsliv»
- *Moss kommune:* «Kommunedelplan for naturmangfold skal behandles før sommer 2023»
- *Lier kommune:* «Det planlegges oppstart av KDP for naturmangfold i Lier i 2023»
- *Kragerø kommune:* «Kragerø kommune reviderer kommuneplanens arealdel, foreløpig dato for ferdigstilling er høsten 2023. I denne planen er det satt fokus på byggegrenser i strandsonen. Naturmangfold må komme til et senere tidspunkt når kapasitet i plan- og byggesaksavdelingen er bedre.»
- *Horten kommune:* «Kommunedelplan for naturmangfold er på høring og skal etter planen vedtas høsten 2023.»
- *Holmestrand kommune:* «Det er vurdert at det ikke er behov for egen kommunedelplan for naturmangfold. Det er nylig gjort kartlegginger av naturmangfold i regi Miljødirektoratet i 2022-2023. Kartleggingene er brukt i KU til kommuneplanens arealdel. I tillegg er det en kommuneplan for klima, energi og miljø under arbeid. Naturmangfold er et av temaene som inngår i sistnevnte plan.»

Sikre viktige naturforekomster også i sjø i kommunal arealplanlegging

HOVEDANSVARLIG: 26 KYSTKOMMUNER

Beskriv kort hvordan kommunene og Statsforvalteren samarbeider for å oppnå målene med tiltaket.

- *Porsgrunn kommune:* «Statsforvalter har liten kapasitet til samarbeid.»
- *Halden kommune:* «Sjøområdene er hovedsakelig avsatt til arealformål «Bruk og vern av sjø og vassdrag», og i bestemmelsene er det angitt at det ikke må gjennomføres tiltak som kan endre bunnforholdene eller områdets naturverdi eller friluftsverdi, herunder graving, sprenging, mudring, utfylling eller andre tiltak med konsekvenser for vannflate, vannsøyle eller sjøbunn. Videre er det gitt egne generelle bestemmelser om at viktige naturtyper skal tas særskilt hensyn til ved gjennomføring av tiltak, blant annet skal alternativ lokalisering vurderes.»
- *Sandefjord kommune:* «Lite samarbeid.»
- *Skien kommune:* «Utarbeiding av arealplan skjer i samarbeid med Statsforvalteren.»
- *Larvik kommune:* «Vi venter på en veileder fra Miljødirektoratet for å utføre NIN kartlegging i sjø. Når denne er på plass ønsker vi å få kartlagt områdene våre langs kysten»
- *Fredrikstad kommune:* «Statsforvalteren er høringspart.»
- *Asker kommune:* «Samarbeid primært gjennom høringer av planer. SF har vært medvirkende i utforming av ny kommuneplan for Asker.»
- *Sarpsborg kommune:* «Dialog/tilbakemeldinger ved utarbeidelse/revidering av planene. Både kystsonenplanen og kommunedelplan for naturmangfold er nylig vedtatte.»
- *Ås kommune:* «Skjønner ikke spørsmålet»
- *Vestby kommune:* «Det er god kommunikasjon mellom de ulike forvaltningsenhetene.»
- *Tønsberg kommune:* «.»
- *Råde kommune:* «Høringer i forbindelse med behandling av arealplaner og kommunedelplaner som berører temaet.»
- *Færder kommune:* «Kommunen søker faglig råd hos statsforvalteren dersom tiltak berører viktige naturforekomster i sjø.»
- *Frogn kommune:* «Gjennom uttalelser støtter sf kommunenes naturmangfoldsvurderinger.»
- *Drammen kommune:* «Vi har dialog med Statsforvalteren i utarbeidelse av alle overordnede planer og de uttaler seg til plansaker»
- *Bærum kommune:* «Ingen kommentar»
- *Bamble kommune:* «Vurderer supplerende vern av sjønære områder»

Sikre viktige naturforekomster også i sjø i kommunal arealplanlegging

HOVEDANSVARLIG: 26 KYSTKOMMUNER

Beskriv kort hvordan kommunene og Statsforvalteren samarbeider for å oppnå målene med tiltaket.

- *Oslo kommune:* «Oslo arbeider med revisjon av kommuneplanens arealdel. Det vil i dette arbeidet bli sett på styrkede føringer for sjøområdene. Særlig knyttet til å ivareta naturverdier også utenfor områder avsatt til naturområde i sjø.»
- *Nordre Follo kommune:* «Gjennom dialog, høringer og oppfølging av overordnede føringer og forventninger fra statlige myndigheter»
- *Nesodden kommune:* «Kommunen oppretter nye hensynssoner i rullering av kommuneplan og har selv utarbeidet kommunedelplan (temaplan) for naturmangfold. Forstår derfor ikke helt spørsmålet? Kan heller ikke svare for "kommunene" i plenum.»
- *Moss kommune:* «Moss kommune deltar i Fagrådet for Ytre Oslofjord, som er et interkommunalt samarbeidsorgan for kystkommunene langs Ytre Oslofjord som blant annet skal arbeide for en samordnet overvåkning i Ytre Oslofjord. Fagrådet har også vært delaktig i arbeidet med regjeringens «Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv».»
- *Lier kommune:* «Statsforvalteren gir uttalelse til arealplanene når de legges ut på høring»
- *Kragerø kommune:* «Kragerø kommune har en marin nasjonalpark og samarbeidet om etablering, gjeldende forskrift og forvaltningsplan.»
- *Hvaler kommune:* «Statsforvalter bidrar med innspill inn i planprosesser»
- *Horten kommune:* «Dialog ved utarbeidelse av planer etter plan- og bygningsloven.»
- *Holmestrand kommune:* «Statsforvalteren er høringsinstans i plansaker. Planprosessen med dialog, høring og uttalelser er en arena for samarbeid der dette er hensiktsmessig.»

Sikre en streng praktisering av plan- og bygningsloven § 1-8 med byggeforbud i strandsonen i tråd med de statlige planretningslinjene (SPR) for strandsonen, som for Oslofjordregionen blant annet innebærer at utbygging i 100-metersbeltet langs sjøen bør skje gjennom kommunale arealplaner og ikke gjennom enkeltvis dispensasjoner

HOVEDANSVARLIG: 26 KYSTKOMMUNER

Hvis du svarte ja på et av de to foregående spørsmålene (Er det gjort endringer i kommunale planer?) **og** (Har kommunens rutiner for saksbehandling blitt endret for å sikre en strengere praktisering av byggeforbudet i strandsonen?), **beskriv eventuelle endringer.**

- *Sandefjord kommune:* «Kommuneplanen har bestemmelser som sikrer byggeforbudet i stor grad og det er konkrete vilkår som må være oppfylt før vi kan gi en tillatelse, feks som størrelse og høyder på hytter, forbud mot etablering av ny brygger o.l.»
- *Skien kommune:* «Kommuneplanens arealdel er rullert, ny plan vedtatt 25.05.2023.»
- *Halden kommune:* «Halden kommune har ikke endret rutinene for saksbehandling, men siden forrige rapportering er det vedtatt en ny kommuneplan. Endring av byggegrensen mot sjø er gjennomgått spesielt, og det har vært gjort avklaringer ift. Statsforvalteren om lokalisering av byggegrense mot sjø og vassdrag. Retningslinjene for dispensasjon fra byggegrense mot sjø og vassdrag i kommuneplanen er også gjort vesentlig mer detaljerte for å sikre lik praksis og at de nødvendige hensyn blir ivaretatt.»
- *Vestby kommune:* «Vestby kommune praktiserer byggeforbudet strengt. Har gitt enkelte dispensasjoner for å ivareta forurensningshensyn etter at det er gitt pålegg om tilkobling til VA.»

- *Asker kommune:* «Vil svare både ja og nei. Ny kommuneplan blir mest sannsynlig vedtatt i juni 2023, så nye rutiner kommer på plass i forbindelse med den. Det vil blant annet bli stilt strengere krav for rehabilitering av brygger, flere områder i 100-metersbeltet blir videreført som LNF, det blir lagt inn nye hensynssoner og strengere rutiner kommer på plass.»
- *Sarpsborg kommune:* «Ny kystsoneplan ble vedtatt desember 2022»
- *Færder kommune:* «Færder kommune sin byggesaksavdeling har opprettet et eget team som arbeider med strandsonesaker.»
- *Frogn kommune:* «Endret kommunedelplan for Nordre Frogn i 2018, nedsatt byggegrense mot sjø.»
- *Bamble kommune:* «Kommuneplanens arealdel ble revidert i 2022. Strengere praktisering er iverksatt i løpet av de siste 2-3 årene i samråd med Statsforvalteren.»
- *Oslo Kommune:* «Rutinene er ikke vesentlig endret eller skjerpet, men etatens praksis er skjerpet som følge av at verktøyene og kartgrunnlag etaten bruker i byggesaksbehandlingen er blitt bedre, og ikke minst at byggesaksavdelingen har et tett samarbeid med ulovlighetsavdelingen som har hatt dette som prioritert område over tid. Det arbeides aktivt med ulovlighetsoppfølging, og også med å rydde opp i ulovlige tiltak og tilbakeføre områdene og sikre allmenhetens tilgang.»

Sikre en streng praktisering av plan- og bygningsloven § 1-8 med byggeforbud i strandsonen i tråd med de statlige planretningslinjene (SPR) for strandsonen, som for Oslofjordregionen blant annet innebærer at utbygging i 100-metersbeltet langs sjøen bør skje gjennom kommunale arealplaner og ikke gjennom enkeltvis dispensasjoner

HOVEDANSVARLIG: 26 KYSTKOMMUNER

Hvis du svarte ja på et av de to foregående spørsmålene (Er det gjort endringer i kommunale planer?) **og** (Har kommunens rutiner for saksbehandling blitt endret for å sikre en strengere praktisering av byggeforbudet i strandsonen?), **beskriv eventuelle endringer.**

- *Nordre Follo kommune:* «Ny kommuneplan ble vedtatt 03.05.2023. Det er ikke blitt noen store endringer i kommunens rutiner for en strengere praksis de siste årene, men praksisen har blitt strengere det siste tiåret.»
- *Nesodden kommune:* «Det er lagt inn byggegrense mot sjø i samsvar med vedtatte reguleringsplaner i kommuneplanens arealdel.»
- *Kragerø kommune:* «Kommuneplanens arealdel er under revisjon. Målsetting er å definere byggegrenser i strandsonen for å kunne praktisere byggeforbudet. Rutiner for saksbehandlingen vil komme som en følge av en endret arealplan.»
- *Hvaler kommune:* «Flere ressurser enn tidligere og dermed mer kapasitet til å stramme inn.»
- *Horten kommune:* «Følger retningslinjene for strengere kystsoneforvaltning i indre Oslofjord»

Hvis du svarte ja (Har det blitt gitt dispensasjoner i 100-metersbeltet langs sjøen i din kommune siden siste rapportering?), **hvor mange dispensasjoner er gitt?**

